

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorert 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

ZSERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ES CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »BUDAPESTI SPORT CLUB«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, AZ »ÉRSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ES TORNA-EGYESÜLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYÓRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMARTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ES VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ES VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRÍVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJBELVI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SALGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-ÚDVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«
S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Athletika az egyetemen.

(Válasz Szokolay Kornél úr „Egyetemi Athletikai Club“ című cikkére.)

Egy emigráns bujdosása közben, véletlenül valami kárt okozott a hajón, a mért az indulatos hajós kapitány — szintén magyar ember — ugyancsak oda mondogatott neki, mire az emigráns, ki hosszú bujdosása alatt akkor hallotta először édes hazája nyelvét, örömeiben össze-vissza csókolta a szitkozódó hajós kapitányt.

Ez az eset jutott nekem eszembe tegnap, midőn a „Nemzetben“ Szokolay K. úrnak „Egyetemi Athletikai Club“ című cikkét elolvastam, melyben, daczára köszönetre méltó jóindulatának, — bizonyosan téves információk miatt — itt-ott bizonyos idegenkedést, bizalmatlanságot árul el az „Egyetemi Athletikai Club“ iránt.

Ennek daczára örömmel olvastam cikkét, — bár hangja némelyütt majdnem dorgáló, — látván a sajtó érdeklődését az ügy iránt; s mert legalább emlegetik s így tudomására jut a közönségnek, hogy létezik. „A club részéről közlé tett communiqueben — mondja Szokolay úr — alig találunk valamit arról, hogy a club a testgyakorlás mely ágait akarja kultiválni“.

Legyen tehát szabad elmondanunk, mit és mért akarunk, s a club reputációja érdekében, Szokolay úr téves információi ellenében egyet-mást megjegyeznünk.

*

Általános a panasz a mai fiatalság elsatnyultsága, testi nevelésének elhanyagolása miatt, s hogy ezek a

panaszok nem alap nélküliek, arról bárki meggyőződhetik, ha figyelemmel kíséri a sorozásokat.

Napról-napra apad azok száma, kiket a „legények elejeként“ emleget a nóta.

Pedig ennek nagyon egyszerű oka van.

A mint ugyanis az egészséges, erőteljes alföldi fiú felkerül az egyetemre, első dolga élvezni szabadságát, siet kivenni részét a különféle „úri“ élvezetekből.

De nem sokáig tart ez, hamar kitombolja magát, belefárad s egy nagyot nyújtózva, arról kezd gondolkozni, hogy hát mit is kellene neki most már tennie mint egyetemi polgárnak?

Délelőttönként csak el van valahogy, van foglaltsága, el-eljár az előadásokra, de délután és esténként másutt alig lelvén magához illő társaságot, a kávéházakban keres szórakozást, eleinte az olvasó — majd a teke — később a kártyaasztaloknál és szíjja azt a gyilkos, füstös levegőt.

Arcza sápadt lesz, szemei beesnek, s egyszer csak azon veszi magát észre a néhány hónappal azelőtt még erőteljes ifjú, hogy izmai, melyek a középiskolai rendszeres tornászás által meglehetősen edzettek, kemények voltak, elpuhultak, elpetyhüdtek, szóval elgyengült.

Az elgyengülést bizonyos levertség követi. Sokat ásítózik, közönyös lesz minden iránt, kezd unatkozni. Jaj annak, ki észre nem tér, hanem hogy unalmát elűzze, izgatóbb élvezeteket keres, dözsolni, éjszakázni kezd.

Az ilyenekből lesznek a munkakerülő „dandyk“,

majd a „blasirtak“, a társadalom terhei, e szájalomra méltó páriák.

Ezen akar segíteni az „Egyetemi Athletikai Club“.

Czélünk: az egyetemi ifjúságnak egészséges, test-edző, üdítő szórakozást nyújtani — s a helyett, hogy a kávéházak füstös helyiségeiben töltene szabad idejét — alkalmat nyújtani a testi erőnek a szellemmel való harmonikus fejlesztésére, kiindulva azon örök igaz mondásból: „mens sana in corpore sano“.

Erőtéljes, harezképes fiai akarunk lenni hazánknak.

Tervünk: lehetőleg az athletika minden nemét gyakorolni, egyelőre — míg a clubnak kellő helyisége nem lesz — a vívást, részben a szertornászt, súlyemlést, távgyaloglást, czéllövészetet stb.

Mért a vívást és czéllövészetet? „Minek mindjárt kardot villogtatni, pisztolyt durrogtatni?“ kérdi Szokolay úr.

Nem azért, a mitől Szokolay úr fél, hogy „a társadalomra terhes és kellemetlen krakellereket“, „párbajhősöket“ neveljünk, hanem, mert úgy a vívás, mint a czéllövészet aránylag a sport olcsóbb nemeihez tartoznak, s mert a vívás igen elterjedt sport lévén, nagy kedvet ébreszt az ifjúságban a clubba való beiratkozásra.

Ha Szokolay úr elolvasta volna alapszabályainkat, aligha aggódnék, mert ott egy külön paragrafusban figyelmeztetve vannak a tagok, hogy „a club tekintélyét lealacsonyító tényektől: tüntetések, tömeges kihívásoktól stb. óvakodjanak“.

De elvégre is a vívni tudás igen szükséges. Ha tehát valakinek az „E. A. C.“ Szokolay úr által igen magának talált tagsági díján kívül a vívásért külön díjat kellene fizetnie, aligha fogná érdemesnek találni a clubba való beiratkozást, úgy ellenben a mellett, hogy az athletika egyéb ágait is gyakorolhatja, aránylag igen olcsón vívni is megtanul, holott másutt 10—12 frtot kellene fizetnie havonként kizárólag a vívás tanításért.

A mi az egyetemi ifjúság szegényebb részét illeti, az sincs „kizárva“, egy folyamodványba kerülven az ingyenes tagság.

Arra nézve pedig, hogy a fiatal egyesület a fent jelzett irányt követendő s kitűzött czélját a közel jövőben el is éri, garancziát nyújt az egész egyetemi tanári kar, különösen pedig Szilágyi Dezső úr, a tudós egyetemi tanár — a club első alapítótagjának, s valószínűleg, nem sokára tiszteletbeli elnökének — meleg érdeklődése s már eddig is több ízben tapasztalt pártfogása és támogatása.

SEILER ENDRE.

A korcsolyázás és a vívás Debreczenben.

A kálvinista Róma — a mint Debreczent hívják — a testedző sport dolgában sem áll hátra. Két tudósítás fekszik előttünk, melyeknek egyike az ottani vívótanfolyam sikeréről értesít, másika pedig a korcsolyázásra tett előkészületekről szól.

Debreczen október 28.

A vívótanfolyamra, melyet a torna-egylet tart fenn s Jeney Miklós vezet s melyre folyvást lehet jelentkezni vagy Örvényi Vilmos egyleti művezető vagy Jeney Miklós uraknál, idáig mintegy 30-an iratkoztak be, a mi a növényedékek múlt évi számához képest igen csekély, lévén akkor a vívást tanulók száma mintegy hetven. Azt hisszük, hogy most is még többen fogják ez alkalmat felhasználni a testedző, férfias s a társadalmi életben gyakran hasznossá és szükségessé válható sport elsajátítására.

Valószínűleg ezen a héten meg fog alakulni a torna-egylet kebelében már a múlt évben is működött önállóak csoportja, mely hivatva volna egyesíteni a tornászat által Debreczen nagyszámú intelligens ifjúságát. E csoport képezhetné magvát, alapját egy virágzó debreczeni athletikai clubnak, minő Budapesten és Kolozsvárott olyan élénk, pezsgő működést fejt ki.

*

Debreczen október 29.

Idáig a mi kedves, szép Nagyerdők télen meglehetősen elhagyatott, csak kevéssé látogatott volt. De másként leszen ezután. — Télen át is, a kemény téli napokon, — mikor csak úgy ropog talpunk alatt a hó és ezüst pelyhei mint megannyi gyémánt szemcsék csillognak a nap fényében, nem fog hiányzani a közönség a Nagyerdőről. A helyi vasút vonatai nemcsak nyáron, — de a téli időszakban is tömve lesznek kirándulókkal, kik sietnek élvezni a kellemes szórakozó helynek örömeit. A korcsolyázó-egylet belátván, mennyire nehezen közelíthető meg az eddigi korcsolyatér, melyhez sem egyenes út, sem olcsó, kényelmes közlekedési eszköz nincsen, elhatározta, hogy a Nagyerdőkön állít fel új pályát e nemes sportot kedvelők számára.

Ez olcsón megközelíthető, az oda kijutás kényelmes; s a korcsolyázási sportnak mind általánosabban való elterjedése biztosítékot nyújt a befektetett tőke jövedelmezősége iránt.

A városi tanács a legnagyobb készséggel adta meg a lehetőséget a tervbe vett korcsolyatérnek a Nagyerdőkön a város tulajdonán való berendezésére, az által, hogy a kívánt területet csekély jogelismerési díj fizetés kötelezettsége mellett átengedte, e birtok jövedelmezőségének emelkedését látván abban.

Valamint a debreczeni helyi vasút részvénytársaság is érdekében állónak találta, vonalain forgalmának növekedése szempontjából, ha a korcsolyatér fel épül s kész lett e czélből anyagi áldozatok hozatalára is.

A szerződés a korcsolyázó egylet és a városi hatóság között a kért 13 ezer \square méter, (2 kat. hold s 400 \square ö) terület átengedése iránt már alá van írva, s az erdőmesteri hivatal meg is kezdte a téren levő fáknak kivágását.

Az új korcsolyázó tér a fürdőház közelében lévő kúttól keletre esik, szemben s szomszédságban a helyi vasút megállóhelyével. E tér kijelölésénél figyelembe vették a Nagyerdők rendezésére nézve készített parkirozási tervet. E területet egyelőre 15 évre engedte át a tanács, a miért az egylet jogelismerési díj fejében 5 darab 10 frankos aranyat tartozik fizetni.

A tágas területnek elegendése, 0,2 méter vastag vízréteg befogadására alkalmassá tévése mintegy 7000 forintba kerül.

Ennek fedezéséül szolgál az egylet meglévő 1000 forintnyi tőkéje s azon 6000 frtos kölcsön, melyet a helyi vasút r.-társulat minden kamat nélkül bocsát az egylet rendelkezésére oly feltétel alatt, hogy évente, a korcsolyá-

zasi saison végeztével 1000 frt törlesztendő; mit ha az egyesület nem teljesíthetne a kedvezőtlen viszonyok miatt, minden esedékessé vált összeg után 5% kamat fizetessék.

Ha nagyobb költsönre lesz szüksége az egyesületnek, a helyi vasút-társulat késznek nyilatkozott ennek adására is 6%-os kamattal mellet.

A korcsolyázó-egyesület tagjait valószínűleg a legközelebbi vasárnapra közgyűlésre hívja össze a tevékeny érdemes elnök Ferenczy Lajos úr, hogy a választmányának szabad kezet kérjen a további teendőkre nézve s elterjeszse egy csinos, czélszerű korcsolya csarnoknak tervezetét és költségvetését is, melyet a Tóth és Varga helybeli építő cég készített. E költségvetés szerint a csarnok 7160 frtba kerülne. A pálya északi oldalán építenék fel, úgy hogy délre nézne tetszetős svajeci stílusú homlokzatával. Tervezve vannak benne: tágas nézőtér, felesatoló helyiségek, külön a férfiak, külön a nők számára; étterem, női toalette szoba, konyha, iroda, pénztár s zenekari helyiség.

Szabolcs vármegyéből.

Midőn Stanley Henrik Afrika szívében Liwingsstone Dáviddal találkozott, nem örülhetett jobban, mint midőn én a múlt héten az athletika egyik jeles művelőjével a „M. A. C.“ tagjával Horváth Józseffel találkoztam. Persze eleintén egyikünk sem ismerte fel a másikban a vetélytársát a sport terén, de később annál jobban esett azon tudat, hogy mégis vagyunk Szabolcs megyében ketten, kik igazán lelkesülünk az athletikáért sőt már egy Besztereczen megtartandó házi viadal közelebbi részleteit is megbeszéltük, mely azonban teljesen zártkörű lesz s így arra nevezéseket el nem fogadhatunk. Pedig mily ritkán van szerencsénk olvashatni, hogy egy-egy vasparipás keresztül futott Nyiregyházán, persze ezt mindig későn tudom meg, mert különben 10 mrtfdnyi kerületű körben nem menne el athleta, hogy útját ne állnám, persze csak azért, hogy hódolatomat kifejezzem s talán rábeszéljem, hogy látogasson meg demecseri magányomban, mert van ott ám jó versenypálya s egyéb felszerelés is. Így azonban igazi remete athleta életet folytatok s kénytelen vagyok megelégedni azzal, hogy beírom mindennap: futottam ennyit meg ennyit, ugrottam pedig — no de ezt nem árulom el, hogy mennyit. De hát, mit ér az élet kenyéren és vizen, mondá Vörösmarty a költő, mit ér az athletika versenyek nélkül, mondáná Vörösmarty az athleta.

Még valamink van, a mi említésre érdemes: por, finom homok és az ezzel karöltve járó rossz utak, úgy hogy nagyon czélszerű volna a tevének talpait tanulmányozni s olyasféle szerkezetet alkalmazni a velozipédekre, hogy homokban is haladhasson. Ha létrejönne ez a modern „sivatag hajója“, akkor Szabolcs megyében is lenne némi jövője a testgyakorlat e nemének. Persze a ki térképről itélné meg az itteni terrain minőségét, az könnyen csalódhatnék, mert a mai Nyírség nem mocsárok és nádasok végtelenje, mint volt ez előtt vagy 8—10 esztendővel, hanem a Nyírvíz szabályozó társulat fáradhatlan te-

vékenysége következtében, végtelen homokfenék, melyben egy árva patakoeskát sem lehet találni. Ebből könnyen következtethetjük, hogy itt nincsenek a vízi sport művelésére alkalmas eszközök, hacsak nem akar az illető a Tiszáig fáradni.

Ennek következtében okvetlenül feltűnést kelt az itteni társaságokban, a ki elmondhatja magáról, hogy „szabad úszó“. Ha még mindezekhez hozzáteszem, hogy itteni borok oly savanyúak, miszerint csak holmi „aljas“ (alkalikus) szolvai vízzel keverve élvezhetőek, azt hiszem megmagyaráztam, hogy miért fordul a szabolcsi jámbor ember ivásközben mindig nyugat felé (ott hetykélkedik ugyanis a híres tokaji hegy); de megokoltam ezzel azt is, hogy miért nem művelik a testgyakorlat egyik ágát sem, mert a bort megkivánja a sport, de annál kevésbbé a port.

Különben legközelebb elgyalogolok Debreczenbe, egyrészt, hogy a legközelebbi testgyakorló-egyesület kiváló ifjaival megismerkedhessem, másrészt hogy sportszerűbb dolgokról is megemlékezhessen. FOLLINUS ÁRPÁD.

A pécsi atletikai club közgyűlése.

Tekintetes Szerkesztő úr! Van szerencsém becses lapjában leendő közzététele végett szíves tudomására hozni, miszerint a „Pécsi Athletikai Club“ okt. hó 9-én és folytatólag okt. hó 16-án tartotta meg évi rendes tisztújító közgyűlését.

A közgyűlés tárgyát képezte első sorban az elnöki jelentés, mely szerint a lefolyt egyesületi évben tartatott 23 igazgató választmányi ülés — melyen 117 — tartatott 5 rendes (alakuló) és 2 rendkívüli közgyűlés, melyeken 44 határozat hozatott.

A tagok létszáma volt a lefolyt évben 106 rendes és 20 pártoló tag (melyhez hozzáadva a közgyűlés óta felvetteket, van jelenleg 116 rendes tagunk).

A pénztári jelentés szerint befolyt 1887 szeptember 1-ig (a meddig a club éve tart) 1084 frt, kiadás volt 1011 frt 56 kr., ezek szerint a tiszta pénztári maradvány 72 frt 44 kr. s tagdíjhátralék 70 frt 50 kr.

Tárgyát képezte még a közgyűlésnek az igazgató-választmány jelentése az alapszabályok módosítása tárgyában, melyek elfogadtatván, jóváhagyás után tek. Szerkesztő úrnak rendelkezésére bocsájtandom azokat.

A tisztújítás eltérőleg a rendes szokástól az okt. 16-iki folytatólagos közgyűlésen óriási lelkesedéssel ment végbe, közfelkiáltással választatván meg a következők: elnök Bartosságh Imre, alelnök Liskay Bálint, titkár dr. Egry Béla, jegyző Szinkovics Károly, pénztáros Igalits Radivoj, pénztári segéd Beyerlein Béla, szertáros Vaniss Sándor, szertári segéd Perczel Béla, orvos dr. Johann Béla, ügyész dr. Kereky Mihály.

Igazgató választmányi rendes tagokká megválasztattak: Benyovszky Manó, Bodó Aladár, Feiller Mihály, Herbert János, Ott Béla, Radenich Géza, Rech György és Zsolnay György.

Igazgató választmányi pótagokká: Hainesz Károly, Kellauer Gábor, dr. Nick Alajos és Schmidt János.

Midőn a közgyűlés lefolyását dióhéjba szorítva ekként becses tudomására hoznám, maradtam tek. Szerkesztő úrnak

Pécs, 1887. okt. 31-én

kész szolgája,
DR. EGRY BÉLA.

New-yorki athleta versenyek.

Most, hogy a budapesti athleta verseny oly szerény esendben s még szerényebb, vagy helyesebben szegényebb eredménnyel folyt le, összehasonlítás, tapasztalatszerzés és szórakoztatás céljából teljesen időszerűnek találok az amerikai amateur athleta szövetség által f. évi szeptember 17-én New-Yorkban tartott bajnoki versenket részletesen ismertetni.

A verseny a „Manhattan Athletic Club” új versenypályáján folyt le, oly nagyszámú érdeklődő közönség előtt, minőt még az amerikai sportbarátok sem reményltek, a bevétel több mint négy ezer forint volt, ezt azért említjük meg, hogy a díjak értékét ehhez mérten állapította meg a bíróság, mintegy ötven díjra 2000 forintban felül adtak ki pénzt. Emelte a verseny világhírű érdekességét, hogy Angliából is többen átrándultak a küzdelmekre; így Mr. C. G. Wood, az angol bajnok, kinek majdnem biztos kilátásait azonban a szeptember 10-ki athleta versenyen történt lábsérülése teljesen tönkretette. Vegyük azonban egyenként a versenyeket.

1. Miként nálunk is szokásban van, első verseny volt a 100 yardos (91.4 m.) síkverseny. Többszörös csoportos futás után Sherill, egy fiatal 20 éves tanuló vált ki biztos győzőnek, őt tartják most a rövid távolságokon a legkitünőbb futónak.

2. Síkverseny, 220 yard (183 m.) Westing lett első 23¹/₅ mp. alatt, a második Murphy nyolcz hüvelykkel hátrább érkezett be, de csakis saját hibája miatt maradt el, egész könnyelműen a pályán végig folyton hátra-hátra nézett az utána jövőkre, a fejnek pedig gyors futásnál okvetlen egyenes tartásban kell lenni.

3. ¹/₄ ang. mértföldes síkverseny (402 m.) győztese 51¹/₅ mp. idő alatt Banks H. M. lett.

4. ¹/₂ ang. mrtf. (804 m.) síkversenyben meglepetésül nem a favoritok jöttek be, hanem G. Tracy nevű amerikai, az idő azonban, mely alatt befutotta a pályát egyáltalában nem mondható kielégítőnek, lévén ez 2 p. 1³/₅ mp., szemben az eddigi legjobb rekorddal 1 p. 55³/₅ mp., melyet L. E. Myers 1884. évben ért el; a második helyre beérkezettek holt versenyt futottak.

5. Angol mértföld (1609 m.) versenyét négy ellenféllel szemben biztosan nyerte meg E. J. Carter 4 p. 30 mp., közepes rekorddal. Ily távolságon W. G. George professionista futó 4 p. 12³/₄ mp. legkitünőbb eredményt tud felmutatni 1886-ki versenye alkalmával.

6. Az ezután következő 5 ang. mértföldes síkversenyt ismét E. J. Carter nyerte meg jó eredménnyel futva az egyes mértföldeket, úgy hogy az amerikai rekordokat, több helyen meg is javította; ellenfele komoly nem volt, ez okozta talán, hogy még jobb rekordokat nem tudott csinálni; az idő 1 mértföld 5 : 02, 2 mrtf. 10 : 08¹/₃, 3 mrtf. 15 : 16²/₅, 4 mrtf. 20 : 25¹/₅, 5 mrtf. 25 : 23³/₅, a világ legjobb rekordja 24 : 40 J. White által megtéve.

7. 120 yard (109.7 m.) tiz gáttal (3¹/₂ láb = 106 cm. magasságban). Több csoportban történt előversenyek után végül győzött a híres gátversenyző A. A. Jor-

dán 16²/₅ mp. kitünő idő alatt; az eddigi elért legjobb eredmény is csak ²/₅ másodpercczel volt jobb, második volt Copeland.

8. 220 yard (201 m.) távon tiz gát. (2¹/₂ láb, vagyis 76 cm. magasságban.) Ezen nemű gátversenyt Amerikában most véttetett fel először programmba, s daczára ennek az előbbi versenyben másodiknak maradt Copeland nemcsak ellenfeleit győzte le játszva, de az elért eredménnyel, 27 mpczel, az eddigi legjobb rekordot is ²/₅ mpczel túl futotta.

9. Angol mértföldes gyalogversenyben öt versenytárs között E. D. Lange gyönyörű tiszta stlyben győzött biztosan 7 p. 4 mp. alatt, az eddigi legjobb eredmény 6 p. 23 mp. volt W. Perkins professionista által megtéve.

10. Három mértföld gyalogversenyben kiálltak amerikaiak öten, köztük az előbbi verseny győztese E. D. Lange és a híres angol gyalogló W. V. Clarke, győzött E. D. Lange 23 p. 12³/₅ mp. közép jó idő alatt.

Ezen versenynél W. V. Clarke disqualifikáltatott nem tiszta járása miatt, a bíró 50 yardnál figyelmes lett egy hibájára ugyanis, a míg bal lábával egész rendszeresen lépett, jobb térdre be volt hajlítva, úgy hogy a jobb lábával tett lépést ugrásszerűleg vagy jobban mondva szökdelve vitte ki; minthogy ily hibásan ment tovább is, a jury a 250-ik yardnyi távon először, 550 yardon másodsor és végre a 900 yardon harmadsor felszólította Clarket, hogy jobb lábát egyenesítse ki; mit azonban Clarke nem tévén, az 1500 yardon disqualifikálni volt kénytelen. Ha visszaemlékszünk a mi csúfos bajnoki gyalog, — vagy talán jobban mondva — futó, ugró, szökdelő, vagy nem tudom én még miféle nemű versenyünkre a magyar atletikai club pályáján, csak szomorúság fog el, a helyre hozhatlan blamage miatt. Nagyon helyesen teszik a magyarországi sport-egyletek, ha addig míg a jury is nem ért legalább a tiszta járás megítéléséhez, nem rendez ilynemű versenyeket.

11. Most következett a verseny legérdekesebb pontja, a magas ugrás rohammal. Öten versenyeztek, köztük a világhírű s eddig felülmulhatlan bajnok W. Byrd Page, kiről a Herkules már többször megemlékezett. A versenyben elért legnagyobb ugrása ez alkalommal a győztes Pagenak nem volt valami kiváló nagy, 5 láb 11¹/₄ hüvelyk angolmértékben, a második J. T. Rinchart 2 hüvelykkel lejjebb. A verseny után megpróbálta Page a rekord ellen küzdeni, ez alkalommal azonban ez nem sikerült neki; legnagyobb magasságot 6 láb ¹/₂ hüvelyk = 184 centiméternél tudta elérni.

12. Távolugrás rohammal. Kilenczen küzdöttek a babérért, s végre is az előző évek bajnoka A. A. Jordan szerezte azt meg, valóban méltóan gyönyörű ugrásával 22 láb 3¹/₂ hüvelyk angol mértékben, méterekben 6.794, bécsi méreteken 21 láb 5 hüvelyk 4 vonal, az eddigi legjobb rekord a távol ugrásnál 23 láb 3 hüvelyk ang. mértékben (7.086 méter), melyet M. W. Ford nevű amerikai 1886 aug. 14. Bostonban ugrott meg.

13. Rúdugrásban az angolországi bajnok T. Ray győzött könnyen ellenfelei felett 3.3 méter ugrásával, versenytársai legyőzése után megkísérelte a rekordot elérni, mely eddig 3.521 m. volt ugyancsak ő általa megugorva, most azonban csak 3.372 méterig tudta vinni.

14. Kalapács dobás, egy 7.257 klg. nehéz és 1.219 méter hosszú nyelű kalapácsal. C. Queckberner győzött 31.267 méterre dobva a kalapácsot, ő már tiz év óta rendszeren részt vett e versenyekben, s csak most sikerült neki első győzelmét aratnia, mely eredmény tekintetében is nem megvetendő; a legjobb eredmény eddig 32.137 méter, melyet Baltimoreban W. L. Coudon ért el.

15. Súlydobás egy 7:257 klg. nehéz golyóval, G. D. Gray Torontóból dobta a legnagyobbat 12:877 méterre; az eddig elért legjobb rekord 13:106 méter volt.

16 Végül utolsó versenypont volt a 25:400 klg. súlydobása hol ismét Queckberner vitte el az első díjat, a súlyt 7:874 m. távolra dobva; az ez ideig ismert legkitünőbb dobás 8:007 méternyi volt, ugyancsak Queckbernerétől.

Megjegyzendőnek tartjuk, hogy Amerikában ép úgy mint nálunk szokásos, a súlydobás egy kézzel történik előroham és utánlépés nélkül; Angliában azonban így is szoktak versenyezni.

Ezzel végződött az igazán gazdag versenyszám sorozata.

PERLAKY LÁSZLÓ.

Útmutatás a vívómesterek számára. *)

Az előismeretek beosztása után, első kötelessége a vívómesternek, hogy — tanítványaival — a test hajlékonyságának elengedhetlen szükségességét megismertesse, s előttök a fegyverhasználat elemeit könnyen felfoghatóvá s lehetőleg kellemessé tegye.

Előben is, a tanító tartózkodjék minden szenvedélyességtől; óvakodjék a tanórák alatt minden heveskedéstől és fegyverének a tanítványokkal való durva és soha meg nem engedhető érzetetésétől; mert az ily bánásmód később, az összeütközés módozatainak előadásánál, könnyen visszahatást szülhetne. Minden előadást bizonyos könnyűséggel, a vágásokat és szúrásokat higgadt nyugalommal kell a tanítónak végeznie és világos magyarázatokkal kísélnie. Alapos ok nélkül izgás-mozgása a tanulóknak — tanórák alatt — semmi szín alatt nem tűrhető. A gyakorlati előadások folyton lépést tartanak az elméleti ismertetésekkel; mert ellenkező eljárással nem rendszeres vívókat, hanem közönséges verekedőket fognánk nevelni.

A vívómester észlelje és ismerje ki tanítványainak testi és szellemi tehetségeit, izomerejét és vérmérsékletét, továbbá bátorságát, az erőnek kitartó szívósságát és lélekjelenlétét; hogy így tekintettel lévén ezen tulajdonságaikra — az oktatásnál — az elégnél soha többet, sem pedig lehetetlent ne követeljen.

A vívómester járjon el teljes lelkiismeretességgel az oktatásnál úgy, hogy ne csak azon tanítványait részeltesse kellő és gondos oktatásban, a kikből tapasztalt hajlamaik és kitűnt hivatásuknál fogva remélhetőleg egyes vívók fognak válni: hanem azokat is, kiknél a felfogás és ítélő tehetség s az elméleti szabályoknak értelmi felfogása az előbbieknél kisebb mérvben nyilvánul.

A vívómesterek gyakran elkövetett hibáinak egyike, hogy például a vágások betanításánál csupa lustaságból, saját kardjukat szabályszerűen nem használják, hanem csekély vagy minden ellenállás nélkül engedik tanítványaiknak a vágásokat tenni; mi által a tanítványok

tudva azt, hogy kardjuk ellenállásra épen nem, vagy csak csekély részben talál, határozatlan vágásokhoz szoknak.

A leczkéztetés bevégeztével, az összeütközés szintén leczkék alakjában kell, hogy begyakoroltassék; ugyanis a tanítvány kisebb összezapásokból kezdve fokozatosan vitessék nagyobb és nagyobb mérvű összezapások által az ütközésbe.

A tanítványok minden mozdulatát a mester legnagyobb figyelemmel kísérje, s az észrevett hibákat azonnal javítsa ki, s tanítványait — bármily vívás közben előfordulható esetlegességeknek abban a pillanatban való felhasználására — különösen figyelmeztesse.

A leczkeformában való összeütközési gyakorlatok eleinte a legegyszerűbb vívógásokkal kísért támadásokkal kezdeményezendők. Az úgynevezett „előző vágások“ (tempo) később veendőek elő csak, mert ezeket valamint a szúrásokat csak is teljesen képzett vívók tudhatják szabályszerűen és sikeresen kivinni.

Minden vívómester igyekezzék a vívástanítás legegyszerűbb módozatait használni, s gondosan kerüljön minden ezzel ellenkező bonyolult és nem könnyen felfogható előadási módozatokat. Egyszerűnek pedig csak is a kizárólag „szükséges“ mondható; a vívóművészetnél azonban, azon mozgások és idomzatok mondhatók olyanoknak, melyek a legrövidebb időtartam alatt és a legkisebb erővel vezetnek célhoz.

A fennebb érintett, a vívómesterekre nézve hangsúlyozott követelmények kiegészítéséül idézzük egy rég megjelent műből a következőket:

„L'attaque et la défense à main armée ont toutes deux une origine et un but cummun, la conservation de l'individu. Cet instinct de conservation prescrit à l'assaillant la protection de son corps par le mode de l'attaque, et à celui qui se défend la protection de son corps en même temps que la mise en péril de celui de son adversaire, par le mode de la défense.

L'attaque et la défense se manifestent différemment, et par leur direction et par leurs temp relatif. Sous le rapport de leur direction, l'arme, dans l'attaque, est dirigée en ligne droite, c'est-à-dire en parcourant la distance la plus courte entre les deux adversaires; dans la défense, au contraire, l'arme est dirigée transversalement, pour chercher celle de l'ennemi. Sous le rapport du temps, l'attaque précède toujours la défense.

Tous les mouvements et les attitudes du corps, dans l'escrime, sont basés sur les lois mécaniques et anatomiques.

Le corps étant régi par les lois mécaniques, tout mouvement est juste ou faux, selon qu'il correspond à ces lois ou qu'il les contrarie. En tout ce qui concerne l'attaque et la défense, tout mouvement qui découvre le corps est vicieux.

La vitesse du mouvement est proportionnelle à la force qui l'a provoqué; cette force dépend de la précision du mouvement. La plus grande force agit en ligne

Sebetiő Rajmund es. és kir. huszárőhadnagy által írt „Oktatás a kardvívásban“ című munkájából adjuk e részt, melyre azonban később vissza fogunk térni. Szerk.

droit. Dans l'escrime, cette ligne mesure la distance la plus courte entre deux adversaires.

Les différentes positions du corps sous les armes, soit en garde, soit fendu, sont également déterminées, d'après les lois de la statique et de l'équilibre du corps. En vertu de ces lois, tout mouvement doit être exercé avec la main gauche aussi bien qu'avec la droite.

Il en résulte que la tactique stratégique de ces sortes de combats, complètement réformées en même temps que simplifiées, reposent toutes deux sur une base plus solide.

Ainsi, l'escrime n'est plus un métier, c'est un art, réglé et simplifié par la science, et qui prend rang dans l'éducation physique nationale.

Minden vívásnál előfordulható mozgásokat tudnia kell a mesternek gyakorlatilag is megmutatni, s ezzel minél kevesebb mester szokott törődni, mert egyedüli céljuk csupán az, hogy esetleg valamely ügyes vívóval szemben tudják magokat jól védelmezni, s hogy így némi hírnévre tegyenek szert.

Ha a víképesség kizárólag a mester ügyességétől függene, könnyen föl lehetne vetni azon állítást: hogy a legerősebb egyszersmind a legjobb vívó; ám de nagy hiba lenne a vívót a tanítóval összetéveszteni.

Észbeli és értelmi, valamint az éber megfigyelő tehetségek azok, melyeket első sorban fel kell tételeznünk, a vívómesternél.

Láttunk vívókat, kik, legyen, hogy gyorsaságuk vagy rendkívüli erő kifejtés által sokra vitték a kardforgatással; de azt, a mit tőlök ohajtottunk volna látni, a mire még sem voltak képesek, azaz tanítványaikat, kiket ők képeztek, s a kikre saját ügyességüket és gyorsaságukat átszármasztatták volna, nem tapasztaltuk. Birhat valaki kitünő erős vívó hírnévvel a nélkül, hogy a tanításhoz legkevesebb tehetséggel birna. Oly vívó, kinek összes ismeretei idegeiben, inaiban összpontosulnak, soha sem nyeri el a jó vívó hírnevét. A vívművészet szellem nélkül nagyon szomorú dolog, szánandó erőlködés.

Kétségen kívül áll az, hogy a „gyorsaság“ a vívásnál egyike a leglényegesebb tulajdonoknak, főleg műkedvelőknél; hanem az oly vívómester, ki csupán e tulajdonságával dicsekedhetik, igényt e címre nem tarthat.

Igaz, hogy a gyorsaság hatalmas eszköz jó eredmények eléréséhez, de ne legyen az egyedüli és kizárólagos eszköz; mert be van bizonyítva, hogy csak harmadrendű becsértéssel bir, mert első sorban áll a „tudomány“, aztán jó a tökély, a vágások, szúrások kivitelénél, s úgy jó harmad sorban a „sebesség vagyis gyorsaság“.

A vívművészethez természetes hajlam, éleslátás, a tanítvány tehetségeinek tüzetes fölismérése, ernyedetlen buzgalom; továbbá bizonyos könnyedség és jó előadás az oktatásnál; és végre nagy „megfigyelő tehetség“: nélkülözhetlenek a „jó vívótanító“ czimének, és kitünő mesteri hírnévnek elnyerésénél.

A jó vímester ne csak tehetséggel birjon, de szeretnie is kell művészetét, hogy jó tanítványokat nevel-

hessen; a mit tanít, azt gondosan, türelemmel és jóakarattal, tüzetes magyarázatokkal kísérje, mert nem könnyű dolog naponta több tanítványt egyforma jó oktatásban részesíttetni.

Ki a vívás nemes művészetét közönséges kézműiparrá nem akarja lealacsonyítani, az oly „vímester“ tanítványaiban saját dicsőségének s jó hírnevének elemeit látja; sőt a saját művészetére iránti érdekltség kötelességévé teszi, hogy jó tanítványokat neveljen.

A tanítványok meglegedésében, az elért jó eredményekben találja a jó vímester legmagasabb célját.

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 firt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk Elmaradt példányok reklamatioja a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet) intézendő.

Az egyetemi atletikai club vasárnap tartotta első versenytárgyaloglását Dunakeszre. Tíz versenyző indult a külső vámtól d. u. 2 1/2 órakor. Elsőnek Seiler Endre, a club alelnöke érkezett célhoz 4 óra 9 perczkor, a 15 1/2 kilométernyi utat 1 óra 39 percz alatt, tehát 6 perczenkint egy kilométert téve meg. Második volt Hosszú Nándor, harmadik Mayer Zoltán. A Vay gr. elnöklete alatt álló jury az elsőnek az egyleti nagy ezüst-érmét, a másodiknak a kis ezüst-érmét, a harmadiknak a bronz-érmét ítélte oda. A versenyzők Révész István plébános szívesen látott vendégei voltak.

BRÖMER-ELMERHAUSEN és TÁRSA
KERÉKPÁR-RAKTÁRA
 BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 36. sz.

„Hillmann, Herbert és Cooper“
 Coventry-i (Angolország)

világhírű gyáranak
vezér-képviselősege.

Valamennyi újdonságok, bőröndök, nyergek, lámpák, csengők, sípok, stb-ben raktáron vannak.

Angol-kerékpározó iskola a házban.

(Képes árjegyzék bérmentve küldetik.)

Tartalom: Athletika az egyetemen. Seiler Endretől. — A korszolozás és a vívás Debreczenben. — Szabolcs vármegyéből. Follinus Árpádtól. — A pécsi atletikai club közgyűlése. Dr. Egyri Bélától. — New-yorki athleta versenyek. Perlaky Lászlótól. — Útmutatás a vívómesterek számára. — Különfélék. — Aprilis bolondja. (Vége.) — Aurél kosztümje. — Az utolsó keringő.

Aprilis bolondja.

(Vége.)

Mariska el is olvasta még azt a forró szerelem-től majd elégi levelet is, mely a bokréta virágai közé volt rejtve. Eleinte boszankodott, majd meg kaczagott rajta és ez sokkal veszedelmesebb, ha a lány kaczag, mint ha boszankodik.

Délután személyesen is elment Peterdy gratulálni. Rettentő zavarban volt szegény, mindig a haját akarta simogatni, de persze ez lehetetlen volt. Mindig közelebb-közelebb húzódott Mariskához s végre oly bátorságot vett magának, hogy fölébe ugta:

— Olvasta? — Oh! olvasta?

— Olvastam! Oh! olvastam! ugta vissza a pajkos leány.

— És a válasz? a válasz? — kérde zavartan Peterdy.

Ah! a válasz? a válasz? — ismétlé Mariska tette-tett zavarral.

— Megkaphatom?

— Holnap!

— Ah! mily boldoggá tesz. És hol adja át?

— Várjon a lugasban kora reggel.

— Ah! a lugasban!

Peterdyt ez a szó véghetetlen boldoggá tette. Nincs is a szerelmesek szótárában kedvesebb szó a — lugasnál! Másnap reggel már négy órakor ott volt Peterdy a lugasban és várt... várt!

Mennyi kín és mennyi kéj ez egy szóban: várt!

És Peterdy sokáig várt, olyan sokáig, hogy végre a kéj egészen elmúlt és a kín maradt meg.

Csipős aprilisi szél fujt; Peterdy fájni kezdett.

Végre a nap kisütött s Peterdy egyik oldalát mellette, míg a másikat jéghidegre fujta a szél.

A helyzet kezdett kényelmetlen lenni.

Végre Peterdy egy retteneteset prüszszentett!

Na itt van! csak épen ez hiányzott, hogy náthát kapjak. Persze, persze, mikor az embernek a feje nincs kitapaczirozva... hápezi! pszihá!...

És a tüszszentés folyt tovább és ő még mindig késett.

... Egyszerre csak a bokor zörren, az imádó rezzen és ott áll — Náncsi, a szakácsné, kezében egy nagy iskátulyával, melyet kezébe nyom a bámuló lovagnak s aztán elsiet.

Megrökönnyödvé ismeri fel Peterdy a saját dobozát, egy végsőt tüszszentve reszkető kezekkel emeli fel fedelét és — a szegény aprilis bolondja kivesz belőle egy — parókát!

Hogy pedig ez az eset kivel történt meg, arról városunk egy ismert alakja iránti kiméletből hallgatunk, hanem arról mindenki reá ismerhet, hogy a holdja még nagyobb és még most is — náthás.

Aurél kozstümje.

Aurél bezárta szobája ajtaját s íróasztala fiókjából elővett egy arczképet, maga elé tette s aztán hosszan elmerengett az arczkép bájos vonásain.

— Milyen szép és mennyire kegyetlen; érzem, tudom, hogy szíve hozzám vonzódik s mégis képes volt megneheztelni. De hát tehettem-e róla... Egyedül voltunk a nagy szalonban, egymás mellett álltunk, oly közel, hogy lehelletem melegét éreztem. Szép volt... ingerlő szép, szemeivel olyan biztatón, olyan rokonszenvesen né-

zett reám s ajkai csábítóan mosolyogtak. Én átkaroltam s megcsókoltam. Illetlenség volt, sértés volt — beismérem de istenem! hiszen ha szeretem s ő is szeret, akkor nem bűn s ha nem szeretne, vajjon adta volna-e nekem ezt a fényképet. Ezzel is bebizonyította szerelmét, s ha tettem, merénylet volt, azt, a ki igazán szeret, mindig megbocsáthatja. De Elma kaczer és szeszélyes. — Nem bozszant-e folyton Jenővel? — Látja, hogy féltékeny vagyok reá s kaczer szeszélyből udvaroltat magának vele.

A kapott fényképet többször ajkához emelte Aurél, míg végre ábrándozásából kopogtatás zavarta fel.

Barátjai érkeztek s Aurél gyorsan elrejtette a drága fényképet, hogy avatatlan szemek meg ne lássák.

Jenő báró, a vetélytárs lépett a szobába két-három jó barátal, kik ama fontos théma felett óhajtottak tanácskozni, hogy ki minő jelmezt válaszszon magának a Kerendyék estélyére.

Aurélhoz jöttek jó tanácsért a fiúk, mert ismerték az ő leleményességét e téren.

S Aurél szolgált is mindegyiknek jó tanácssal; ügyesen ki tudta választani, hogy melyiknek minő kozstüm illik s egy rövid negyedóra alatt mindegyik gavallér tisztában volt a saját jelmezével.

— Ah, de igen, ezt majd elfelejtettük: hát te Aurél minő kozstümben jössz?

— Az titok.

— Talán valami meglepetés lesz?

Nem épen, csak nem tudom, eszmémet megvalósíthatom-e?

— S mitől függ eszméd megvalósítása?

— A fotografústól.

— A fotografústól? No, ez mulatságos; hát ugyan miféle kozstüm lehet az?

— Mondom, hogy titok; ha sikerül megcsináltanom, majd meglátjátok.

A fiúk nem vallatták tovább, hanem távoztak.

A jelmez-estély fényesen sikerült. A főúri világ színe-java ott volt.

A mulatságon jelen volt Elma komtesse is s Aurél itt vélte kiengesztelhetni a kedves duzzogó leányt.

De Elma észre sem látszott őt venni.

Nem is üdvözölték egymást s Elma feltünően sokat foglalkozott Jenő báróval.

Aurél jelmeze általános feltünést keltett. Egy mozgó szépség-kiállítás volt ő. A világ legszebb nőinek arczképeit összevásárolta a fényképészeketől s szalon-öltözetét úgy tele függesztette azokkal, hogy a ruha minden részéről a legbájosabb arczok mosolyogtak a nézőre.

Akadtt is elég nézője és irigylője ennek a kozstümnak. De Aurél nem sokat törődött a reá halmozott bókokkal, minden gondolatát az foglalta el, miként közeleltén Elmához.

Több izben elhaladt előtte, de Elma mindig elfordítá tekintetét.

Egyszer azután észrevette, hogy Elma reá tekint s arcza hirtelen elpirúl. Meghajtotta magát, de Elma nem fogadta köszöntését.

Aurél így megsértve, elhagyta a báltermet s a kártyázók közé keveredett.

Alig ült azonban le, midőn felkeresi őt Jenő báró és félre hívja.

— Kedves barátom, egy igen kényes megbízatást kaptam Elma komtessetől

— Ah, igen örvendek, mivel szolgálhatok a komtesseinek.

— A komtesse ezt a fényképet kéri tőled — s ezzel Jenő báró oda mutat Elma komtesse fényképére, melyet Aurél épen szíve fülé függesztett.

Aurél elpirult s csak ennyit mondott:

— E fénykép tulajdonom, úgy vásároltam a fényképésznél, mint a többit s a komtesse nézve nem lehet sértő, ha a világ szépségei közt az ő fényképe is szerepel. Jenő báró ezzel az üzenettel visszatért a komtessehez.

Pár pillanat múlva azonban ismét megjelent.

— Kedves barátom, a dolog még kényesebb . . . A komtesse ismétli kérését s most már magam is hozzá teszem, hogy kéréséhez tökéletesen joga van, mert, mint a komtesse mondja, e fényképet nem vásároltad, hanem ő tőle loptad.

Aurél sápadtan kelt fel e szóra székéről, nem várta, hogy ily módon akar rajta boszút állni Elma komtesse, — hanem a sértés daczára volt benne annyi lovagiasság, hogy nem árulta el a valót, hogy tudniillik a fényképet magától a komtessetől kapta. Kitérő választ adott tehát, a leghatározottabban kijelentvén azonban, hogy e fényképet nem adja oda.

Erre Jenő báró egyszerűen megfogta a fényképet s a kabátról leszakítá.

— Ez szemtelenség! — szólott halotthalványan Aurél.

A báró meghajtotta magát, s a fényképpel távozott. Aurél azonnal elhagyta a mulatságot, miután két barátját felkérte az ügy lovagias elintézésére.

A párbajt karddal vívták.

Aurél pisztolyt kívánt ugyan, mert a történetek után lemondott már a reményről, hogy a komtesset valaha birhassa s így jobb szerette volna a halált, de a segítők nem tartották az ügyet elég komolynak pisztoly-párbajra s így kardot határoztak.

Aurél alig védte magát a párbajnál s így a bárónak könnyen sikerült őt mellén megvágni.

A sebet bevarrták s Aurélt lakására szállították.

A seb nem volt életveszélyes, de ápolása sokáig tartott.

Az orvos sokkal inkább félt a beteg kedélyállapótól, mint a seb következményeitől.

Aurél folyton nagyon izgatott volt, s innét eredt seb-láza is, mely miatt azután az orvos senkit sem bocsátott a beteg szobájába.

Pedig a párbaj óta a részvétlátogatók egymást érték Aurélnál. Az orvos azonban senkit sem bocsátott a beteghez.

Egy napon egy lefátyolozott nő lépett az előszobába s bebocsátást kívánt a beteghez.

A szolga kijelentette, hogy az orvos rendeletéből senkinek sem szabad a beteghez menni.

De a nő nem tágitott s végre a szolga kihivta az orvost.

Az orvos is azt mondta, a mit a szolga, — de a nő nem tágitott s kijelentette, hogy addig nem megy el, míg a beteghez nem bocsátatik.

— Jól van tehát, — szólott végre az orvos. — ha nincs kifogása a látogatás ellen magának a betegnek, úgy bebocsátom önt. Kit jelenthetek be a betegnek?

A nő láthatólag zavarba jött a kérdésre, sokáig habozott, hogy nevét megmondja-e, végre kebléből előhúzott egy fényképet s átadta az orvosnak.

— Kérem, orvos úr, adja át ezt a betegnek s kérdezze meg, hogy maga elé bocsát-e, vagy elmenjek?

Az orvos bejelentette Aurélnak, hogy egy lefátyolozott nő van az előszobában s aztán megmutatá a fényképet.

Aurél a mint az ismert fényképre tekintett, egy örömkialtást hallatott: „Elma!” — a másik pillanatban már a lefátyolozott nő a beteg szobájában termett s egyenesen oda rohant az ágyhoz a beteg karjai közé és annak keblén könyvek között susogta:

— Úgy-e, megbocsátasz?

Az utolsó keringő.

A zene szól, fülbemászó, andalító édes zene. Majd szilajabbra válik, mintha a húrokból a fájó szerelem sírna ki. Majd kábít, majd elandalít, majd meg felizgat, tüzel és ingerel a zene.

És Laura ott kering a terem közepén, László karján. Forognak, mint a szélvész s mégis annyi bájjal. Száz szem tapad az összefonódott párra: mennyire összeillenek, mondják sokan, — mily boldogok, jegyzi meg az irigyek, — mily szerencsétlenek, gondolják néhányan, kik közelebbről ismerik őket.

Alig hangzik el a zene utolsó akkordja, Laura lihegő kebelrel roskad le az egyik székre, már is ott terem egy éltes férfi-alak, egy kiélt agglegény, Barát Ferencz.

— Az istenért, tönkre teszi magát, bájos Laura, a sok tánc meg fog ártani. Az ég szerelmére, ne veszélyeztesse az én boldogságomat.

Laura fanyar mosolylyal fogadja az agglegény féltő gondoskodását:

— Oh kérem, legyen nyugodt, vigyázni fogok az „ön” boldogságára.

S midőn a cigány új nótába kezd, jönnek ismét a leányért tánczosok és Laura megy andalogni a lassú csárdás ütemeire, toporzékolni a frissre, sétálni franczia négyesre és szilajul repülni a keringőre.

Barát úr folyton ott tipeg jövendőbelije körül és valósággal azt a képet nyújtja, a melyet a kacsákat fölnevelő tyúk, midőn a kis kacsák fürgén úszkálnak a tó közepén, s a tehetetlen tyúk izgatottan tipeg ide s tova a parton. Barát úr is csak a garde des dames-ok közt, a parton állva kísérte aggódo szemekkel a bálterem hullámain fel-feltünő bájos alakot.

Boldognak érezte magát, hogy Laura entrée-jét és legyezőjét tarthatta, s ha a táncszünetek közt egy-egy pillanatra székére leült, akkor legyezhetette s néhány kiállhatatlanul szerelmes és aggódo szót szólhatott hozzá.

Midőn végre Laurával nem boldogulhatott Barát úr, a szülőkhöz fordult, hogy szüntessék meg a folytonos tánczot, hiszen a gyenge, beteges leánynak meg talál ártani.

A mama rögtön figyelmeztette is leányát, de a tánczosok folyton jöttek, s különösen gyakran vitte tánczra Laurát egy fiatal ember: László.

A cigány ismét keringőbe kezdett. Mintha a megbomlott szerelem tombolt volna a húrokon, olyan szilajul szólott a zene.

László ismét odaállott Laura elé, s tánczra kérte.

Laura gyorsan felugrott, s jobb kezét már az ifjú vállára tette, midőn ismét közbe lépett Barát úr.

— Az ég szerelmére, kedves Laura, meg fog ártani! Oh kérem, gondoljon . . .

— Jól van, gondolok, csak még ezt hagyja, ez lesz az utolsó keringő. (Vége köv.)

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedevre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsortert 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPED- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »BALATON-EGYLET«. A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«. A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«. A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«. A »BUDAPESTI SPORT CLUB«. A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«. »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«. AZ »ÉRSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ÉS TORNA-EGYESÜLET«. A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«. A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«. A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«. A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«. A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«. A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«. A »MAGYAR VELOCIPED-CLUB«. A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«. A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«. A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«. A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«. A »NEPTUN BUDAPESTI EYEZŐS-EGYLET«. AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«. A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«. A »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«. A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«. A »POZSONYI TORNA-EGYLET«. A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETREZET«. A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«. A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »ZABADKAI TORNA-EGYLET«. A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«. A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«. A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«. A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. A »TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«. S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR-(BICYCLE-) EGYESÜLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A téli program.

Azokról az előkészületekről, melyeket a korcsolyázó egyesületeknek most a téli saison közeledtével tenni kell, lelkes cikkem olvastam a „Herkules“ egyik legközelebbi számában.

De ez a lelkes cikk némi kiegészítésre szorult.

Én ugyanis megtoldom az ott mondottakat azzal, hogy nemesak a korcsolyázó egyesületeknek kell megtenni a szükséges előkészületeket, hanem az összes testgyakorló egyesületeknek meg kell állapítaniuk téli munkaprogramjukat.

Mert nem szabad a testgyakorlatok bármely ágát üző egyesületeknek sem szünetelniük és stagnálniuk a téli évad alatt.

Minden testedző sport-egyesület megtalálhatja a maga tevékenységét a télen.

Hiszen tudjuk, hogy még a speciális nyári sport-nemeknek az úszásnak és a csónakázásnak üzői sem kénytelenek télen teljes tétlenségbe merülni.

Jól tudjuk, hogy a külföldön a legérdekesebb úszó-versenyeket és úszó-mulatságokat rendezik télen is a terjedelmes uszodákban.

Valamint a csónakászok a téli training-gépen kívül foglalkozhatnak a test általános trainirozásával.

A torna-egyesületeknek pedig a téli évad a tulajdonképeni saisonjuk.

Ekkor iratkoznak be legtöbben a torna-egyesületkebe, mert a tél kiválóan alkalmas a nagyrészt szobába zárkozó tornázás üzésére.

S ha a torna-egyesületek saját ügyük fölvirágztatására elmulasztják ezt a saison, igen nagy büntövének el önmaguk ellenében.

Meg kell állapítani az egyesületeknek rendszeresen előre a téli munka-programot.

Ki kell jelölni, mikor mily ünnepélyeket, versenyeket és mulatságokat rendeznek, s így bizton lehet remélni, hogy ez a tél nem fog eredménytelenül lefolyni a testgyakorlatok föllendülésére nézve.

KIS KÁLMÁN.

Néhány szó a népiskolai tornázásról.

A test a lélek eszköze lévén, szükséges, hogy azt rendszeres mozgások által fejlesszük, mert a tapasztalat bizonyítja, hogy minél épebb és erőteljesebb a test: annál élénkebb benne a lélek élete is.

Már a régi görögök nagy súlyt fektettek az ember testi nevelésére, államügynek tekintették azt, elvül tartván: „Ép lelket ép testben nevelni.“

A test ügyesítésére és idomítására legalkalmasabb eszközök a testgyakorlatok; de az oly testgyakorlatok, melyeknek célja a rendszeres mozgások által a testnek természetszerű, egészséges fejlődését előmozdítani, az iskolában való ülésnek káros behatását ellensúlyozni, a a gyermeket rendre, fegyelemre szoktatni, szóval a testi nevelést egész általánosságban megadni.

Hazánkban a tornázás fontosságára a jelen századig kevés figyelmet fordítottak. E szíves érdeme, hogy a tornázás, mint a testképzés alkalmas eszköze, a népiskolai tantárgyak közé felvétetett.

A tornázás alkalmazásánál a népiskolában a taní-

tóra nem kis feladat vár. Tudnia kell, hogy a tornázás a testi képzés végett csak eszközül használandó, tehát nem az a célunk, hogy tornaművészeket képezzünk, hanem tornázás által embereket. Ezen elvből kifolyólag szükséges, hogy a testgyakorlatokat a tanulók korához és képességéhez alkalmazzuk, továbbá a paedagogia sarkelvei itt is figyelembe veendők, t. i.: az egyszerűt, a könnyűt előbb, az összetett, a nehezebbet később kell elővenni.

Különösen szigorúan kell vigyázni a fokozatosságra.

A könnyebbekre visszamenni lehet, sőt kell, de óvakodni kell az oly gyakorlatok tanításától, melyek a tanulók képességét meghaladják.

Az arányos testképzésre a legtöbb figyelem fordítandó. Ha a testnek minden része minden gyakorló órán mozgásba hozatik, akkor annak aránytalan kifejlődésétől nem lehet tartani. Úgy kell tehát vezetni a tanítást, hogy ugyanannyit foglalkozzék a láb, mint a kar, ugyanannyit a feszítő, mint a hajlító izmok. Ezt pedig a tornaszerek kellő cserélése által érjük el.

A népiskolai testgyakorlatok általában Spiesz módszere szerint üzetnek. E módszer előnyös oldala, hogy a gyakorlatokat több növendékkel egyszerre, egy vezényszóra végeztethetjük s így alkalmunk van minden növendéket gyakorolni.

Az iskolai tornázás tulajdonképen három részből, ú. m.: szabad-, rend- és szerygyakorlatokból áll. A kisebb gyermekeknél a két előbbi, a nagyobbaknál a szerygyakorlatok lépnek előtérbe. A szerygyakorlatok azért szükségesek, mert ha a testet fejleszteni akarjuk, azt a gyakorlatok által némileg fárasztani kell, ezt pedig csak a szerek által érhetjük el.

Arra nézve, hogy a tanulók mily beosztással tornázzanak, legtöbben odanyilatkoztak, hogy legjobb, ha a tanulók korát veszszük mértékül és három korosztályba sorozzuk őket, úgy hogy az I. korosztályba a 6—8 évesek, a II-ikba a 8—10 évesek, a III-ikba 10—12 évesek legyenek.

Az I. korosztály (6—8 év) tornázásánál figyelniünk kell arra, hogy a kitűzött időnek felén túl, vagy legalább felén szabadgyakorlatokkal foglalkozzunk; mert ezen korban a gyermek még gyenge, csontjai lágyabbak s az akaratérő is kevés. A szabadgyakorlatok is lehetőleg játékszerűleg kezelendők, és mozgással járó játékok által helyettesíthetők. A gyakorlatok vezényszóra tétetnek, de lassú ütemben s elnézőleg. A szerygyakorlatokból a legegyszerűbb függés- és támaszgyakorlatok alkalmazandók. Előveendő továbbá a magas- és távugrás. A korlát és nyújtó használata ezen korban tilos.

A II. korosztályban (8—10 év) a szabadgyakorlatok összetettebb alakjai és a súlyzók veendők elő. A gyakorlatok sebesebb ütemben történnek, kevesebb a játék, nagyobb a fegyelem. A szerygyakorlatokból több és nehezebb gyakorlatok. Ezen korban már használható a korlát is, ha a gyakorlatok nyíktámasz nélkül végeztetnek.

A III. korosztály, melybe a 10—12 évesek tartoznak, a szabad- és rendgyakorlatokban teljes biztonság követelhető és sebes ütem veendő. Elővehető az összetett- és műgyakorlatok; a szerygyakorlatokban előbbre haladunk, a korlátot rendes használatba veszszük, sőt a bakot és a lovat is használhatjuk.

A miniszteri tantervben a testgyakorlat tanítására hetenként 2 óra van felvéve. Ezen időt lehetőleg úgy kell beosztanunk, hogy közvetlen evés előtt vagy után ne tornázzunk. A tornaórák igen helyesen a többi tanórák közé

is szúrhatók, mert a testgyakorlat a fáradt agyat felüdíti s a gyermek ha kimozogta magát, ismét szívesen fog szelilemleg foglalkozni. A tornaóráknak fél órára való szakítása elvetendő, mert a tanulókkal nem lehet oly erős gyakorlatokat végeztetni, melyek őket $\frac{1}{2}$ óra alatt kellően igénybe vennék. Ha pedig nem fárasztjuk ki némileg a gyermeket, akkor nem hatottunk testére s célta nem érhetünk.

Elöl kifejtettem, hogy az iskolai tornázás célja a testi erők összhangzatos fejlesztése. Minthogy pedig erőre és ügyességre a leányoknak ép úgy szükségük van mint a fiúknak, önként következik, hogy a leányoknak is tornázniaok kell. A leányok tornázása lényegében az, a mi a fiúké. Az alkalmazásnál azonban tekintettel kell lenniünk először arra, hogy a leányoknak a fiúkéhoz eltérő testalkatuk van. A felső test, váll, mell, kar általában gyengébb, miből következik, hogy a leányoknál oly gyakorlatokat, melyek a felső test erejét veszik igénybe, kevésbé lehet végeztetni a szereken s a korlát teljesen mellőzendő.

Tekintetbe kell vennünk másodsor, hogy a nőiség azt kívánja, hogy a gyakorlatok általában szelidebbek, a mozgások lassúbbak legyenek. Legcélszerűbben alkalmazhatók itt a rendgyakorlatok, a képzetekkel a műgyakorlatok. A szabadgyakorlatokból a kellemesebb alakzatokat választhatjuk lassúbb ütemmel.

A szerygyakorlatokból a magas és távugrások, a könnyebb lábtögyakorlatok függés és támaszban. Ezeket kívül használható szerek még a kör- és gyűrűhinta.

Veritas.

Az ugródeszka.

Kétségtelen dolog, hogy az ugrási gyakorlatok felvannak véve az úgynevezett torna-egyletek működési körébe, sőt helylyel-közzel tudnak is felmutatni szép eredményeket versenyeiken, de hogy az ugrás oly óriási-lag emelkedett tökélyében, azt viszont kétségtelenül az athletikai cluboknak köszönhetni, hol az ugrógyakorlatok oly kiváló kedvteléssel s oly szép eredménnyel cultiváltak, minőt a legvérmesebb reményű tornász sem várt.

A magyar athletikai club versenyein három kitűnő ugró volt már eddig is, ki a 18 sőt 20 lábat is átugrotta, el nem érte ugyan egyik sem, nemcsak a távolugrásnál eddig megugrott legnagyobb távolságot, de még az angol és amerikai athletikai versenyeken szokásos 20—21 lábnyi kisebb eredményeket sem, de azért messze kimagasanak a magyarországi testgyakorló egyletek versenyein kivított győzelmek közül.

Jelen cikkemnek azonban nem célja sem az ugrások leírása, sem a megugrott távolságok statisztikai felsorolása, hanem egy tény konstatálása, melyet az angol sportkönyvek olvasgatása után az alábbiakban fogok közölni.

Mint általánosan tudva van, úgy Magyarországon, mint a német és francia testgyakorló egyletekben az ugrások, tehát, úgy a távol-, mint a magas-, távol-magas-, széles- és rúdugrás rendszerint ugródeszkáról történnek, az ugródeszka különböző magasságú, egész 15 cm.-ig volt,

jelenleg már a 10 cm. magas deszkák vannak használatban (a magyar atletikai clubban még mindig 15 cm.), e deszka magasság aztán a magas ugrásnál elért eredményből levonatik.

Ez a szokás nálunk. Nem így azonban az atletika hazájában Angliában és Amerikában. Több angol műben kerestem úgy a versenygyakorlatok részletes leírásánál mint a versenyszabályok közt, de ugródeszkáról szót sem lehet találni egyikben sem. A magasugrásnál részletesen meghatározza az ugró mércéket, s az átugrandó pálcza minőségét s a leugrási hely puhaságát, a távolugrásnál elugrási vonalról beszél, a honnét számítatik az ugrás, mindenről részletesen, csak deszkáról nem! Nem voltam még kint sem Angliában, sem Amerikában, személyesen nem győződhettem meg olvasmányom helyességéről, azért ide is tartom forrásom eredetének címét. „Modern Athletics“ by H. F. Wilkinson, London. Hitelességéhez szó ugyan nem igen férhet, mivel ép e könyv az, mely odakünn is egyike a legkedveltebb sportkönyveknek, s adatait különösen a szabályok tekintetében az angol „Amateur Athletic Club“, a „London Athletic Club“, a „Wert London Rowing Club“ stb. tekintélyes egylettől vette át könyvébe; mégis nem inkább magam mint sport-érdekből szükségesnek véltem úgy Londonból mint New-Yorkból e tárgyban pozitív értesítést szerezni; s a levelemre történt válasz után nem késendek a „Herkules“ tisztelt olvasóival e tárgyról ismét pár sort közölni.

Nem megyek bele addig hasznos voltának fejtegetésébe, sem az ugrások óriási nagyságát nem méltánylom, csak röviden feleltem meg azon szándékomnak, melyet e cikk irásom előtt magamnak kitűztem.

NAGY SÁNDOR.

A francia katonai nevelés. *)

Irta és a cs. és kir. községi katonai alreáliskolán felolvasva Kemény Ferencz, cs. és kir. hadnagy, az 5. számú hadtest-tüzérezredben és tanár a cs. és kir. katonai alreáliskolában.

I. Leiró rész.

1. A rokonszenv és személyes érintkezés érdekétől eltekintve, e tárgy tanulmányozására különösen két szempont indított: megvizsgálni vajjon e nemzet az általánosan elfogadott nézet szerint e téren is vezérszerepet visz-e és a tudat, hogy a 70-es katasztrófa bizonyára ez irányban is nagymérvű mozgalmat létesített. — Hogy feladatomat alaposan megoldhassam, iparkodtam a rendelkezésre álló anyagot lehetőleg felhasználni s átvizsgálni, s e tekintetben a legmegbízhatóbb szerzőkre és szaklapokra támaszkodtam. A forrásokat adott helyen fogom idézni, de érdekesnek tartom már itt a francia szerzők páratlan tárgyilagosságát e fontos nemzeti kérdésben hangsúlyozni.

2. Bevezetés gyanánt közlöm az Ecole spéciale mi-

litaire de St. Cyr parancsnoka által e kérdésben hozzám intézett levelének ide vonatkozó részét, a mennyiben az rövid átnézetet nyújt az egész tárgyról.

„Katonai előkészítő intézetekkel mi Franciaországban nem rendelkezünk. Tisztek képezésére két főiskolánk van: az Ecole polytechnique és az Ecole de St. Cyr. Amaz tüzer- és hadmérnöki-, ez lovassági-, gyalogos- és tengerész-tisztek számára. Az ezen intézetekbe lépő jelöltektől az érettségi bizonyítvány megkivántatik.*) A tanfolyam két évre terjed, a mely után az Ecole polytechnique növendékei további két évre a tüzer- és hadmérnöki iskolába (Ecole d'application de l'artillerie et du génie de Fontainebleau) soroztatnak be. Itt, valamint St. Cyrben kizárólag katonai tudományokkal foglalkoznak. Ily módon a tisztekből szükségletnek körülbelül fele fedeztetik; a másik fele oly altisztekből kerül ki, kik csak egyéves tanfolyamot végeznek: a lovasok Saumurban, a gyalogosok St. Maixentben, a tüzerek és hadmérnökök Versaillesben. Ezen iskolák tananyaga a fentemlített intézetekével szemben jóval csekélyebb; a jelöltek is csupán jó elemi készütséggel bírnak (bonne instruction primaire). Röviden, Franciaország nem bír oly katonai előkészítő intézetekkel mint Németország, Ausztria-Magyarország és Oroszország. Azon ifjak azonban, kik az Ecole polytechnique- vagy St. Cyrbe lépnek, tekintve a beléphetés feltételeit és az előadott tananyagot, azt engedik hinnem, hogy terjedelmesebb műveltséggel és bővebb ismeretekkel bírnak, mint egyéb nemzeteknél...“

3. Ezek után azonnal egy fontos kérdés merül fel: Valóban nem léteznek-e Franciaországban a mi fogalmaink szerint alkotott és a mi iskoláinkhoz hasonló katonai előkészítő intézetek avagy ott nem érezték ezek szükségét, vagy ha igen, megféleltek-e rendeltetésüknek a multban úgy mint a jelenben, és végre mi lehet annak oka, hogy a katonai előkészítő intézetek — melyek kétségkívül a legfontosabbak — létezése egy kiváló szakférfiú által egyáltalában kétségbe vonatik? Hogy mindezekre mihamarabb megfélelhessünk, sietünk tárgyalásunkat a következő terv szerint megkezdeni. A történeti fejlődés vázolója után, a francia katonai intézetek jelenlegi állapotát ismertetjük röviden, áttérünk a mi katonai reáliskoláink és a Ludovica Academia szervezetét és rangját leginkább megközelítő „Prytanaeum“ részletesebb ismertetésére és bírálására. Végül összehasonlítjuk a két állam szöveg forgó katonai intézményeit, közöljük néhány kiváló francia szakférfiú véleményét és nem hallgatjuk el a tanulságos következtetéseket sem.

4. A kezdeményezés a 17. századba esik és XIV. Lajos érdeme, ki 1675-ben egy kizárólagos műszaki iskolát, a montesson-i tüzeriskolát alapította.***) Ugyancsak ő volt az, ki nemes családok fiai (cadets) számára külön zászlóaljokat állított fel, melyekben azok önként szolgáltattak, míg tiszti kinevezésüket elnyerték. A legnagyobb mérvű alkotások e téren azonban I. Napoleon nevéhez fűződnek. Hadjáratainak hosszú sorozatában 1792—1815-ig a katonai tan- és nevelésügy, karöltve a hadi tudományok fejlődésével és a véres háborúk szülte igényekkel, egyre nagyobb fontosságot nyert. A most is fennálló két katonai főiskola alapját ő vetette meg, személyesen foglalkozott a tantervekkel, a módszerrel, sőt a

*) M. p. akár a gymnasiumnak megfelelő baccalauréat és lettres, akár a reáliskolának megfelelő baccalauréat és sciences.

**) Monarchiánkban az első katonai nevelőintézet az úgynevezett „Friedländische Akademie“, melyet Wallenstein alapított 1624. körül Jicinben.

*) A francia katonai nevelésnek a francia iskolai zászlóaljoknak ez alapos ismertetését azon szempontból közöljük a „Ludovica Acad. Közl.“ után, mert testgyakorlati oktatásunknak ily szellemű reformálása már csak idő-kérdés. Szerk.

tankönyvek szerkesztésére is befolyást gyakorolt. Mind-ezen nem csodálkozhatunk, ha meggondoljuk, hogy Napoleon maga is a briennei tüzériskolában nevelkedett, honnan 1783-ban 14 éves korában a párisi Ecole des cadets-gentil homme nevű intézetbe lépett. Határtalan tettvágya ez alkotásokkal nem érte be: a lyceumok átalakítása, melyekben a klasszikus nyelvek mellett a katonai tudományok elemei is tanítottak, hogy a hadsereg képzetesebb egyéneket nyerjen, szintén az ő eszméje volt. Ezen 32 lyceum berendezése egészen katonai jellegű volt. Bourienne, kivel a császár szívesen tárgyalta katonai reformeszméit, beszéli,* hogy Napoleon annyira ment az általános védkötelezettség eszméjének valószínűségében, miszerint azt kívánta, hogy valamennyi nyilvános tanintézet a katonai fegyelmeknek legyen alávetve; saját kezében akarta a különböző tanintézetek igazgatását tartani és ott a szigorú és engedelmességnek nyomatékot szerezni.

E zseniális eszmék megannyi fénypontok, melyek valószínűsége összességükben még a jövő feladata, nem felejtetik el azonban az árnyoldalakat sem, melyek amazokat nyomban követték. Szükségtelen, írja Trochu,**) miután az alább következő állításokat már előre Napoleonnak, a császárság levéltárából vett leveleivel bebizonyította, szükségtelen még több bizonyítékot nyújtani arra, hogy Napoleon nem volt képes a katonai tanintézeteknek szilárd szervezetet és szükséges önállóságot biztosítani. Nagy erőfeszítései és különböző reformjai, melyeket a császárság felállítására előtte életbe léptetett, első következményeikben szükségképpen tökéletlenek maradtak. A béke és csupán ez engedte volna meg az eredmények tökélyesítését és gyarapítását, ámde hadivállalatának megsemmisítő következményei mind idejét, mind hatalmát elvonák és az iskolák gyárakká süllyedtek, hol a mennyiség a minőség felett előnyben részesült, hol tiszteket és altiszteket lázas sietséggel igyekeztek teremteni. Így, hogy csak egy példát említsünk, 1872-ben folyton csökkentett tanítási idő mellett, St. Cyr 602 tisztet, a következő évben 751 tisztet volt kénytelen parancs folytán kiképezni.

5. A jelenben Franciaország katonai tanintézetei: elemi-, közép- és főiskolákra oszthatók, melyekhez a szakiskolák csatlakoznak.

Ismerkedjünk meg mindenekelőtt a három legnevezetesebb katonai középiskolával, mert voltaképpen csak ezek sorozhatók a katonai tan- és nevelőintézetek keretébe.

Le Prytanée Militaire de la Flèche. Ez azon iskola, melyre a francia nemzet nem kevésbé büszke és mely leginkább felel meg a mi katonai reáiskoláinknak és a Ludovica Academia tényleges állománybeli tisztképző tanfolyamának. Alapítása óta a jelenig rendkívül mozgalmas múltja volt; messzire vezetne e folytonos átalakításokat itt részletesen felsorolni; csak néhány főmozzanatot fogok kiemelni és behatóbban a jelen szervezetet, a mennyiben az megállapodásra jutott, ismertetni.***)

A la flèche-i intézet eredete a Napoleon által 1801-ben alapított st. cyri iskolában keresendő, mely két évvel később „Prytanéeum“ nevet nyert és 500 növendékre

*) Frankreichs Militär-Bildungs-Anstalten und seine technischen Institute. Mit Benützung offizieller Quellen und Decrete von Maincke, Premier-Lieutenant etc. — Berlin 1868. Expedition der Militärischen Blätter. — 104 old. — L. 15. old.

**) L'armée française en 1879.

***) L. Maincke idézett művét és

Das militärische Erziehungs- und Bildungswesen. Versuch einer Darstellung seiner Entwicklung und gegenwärtigen Verhältnisse, von Oberlieutenant G. v. Wienkowski. (Strefleur's Ost. Mil. Zeitschrift, 1884. 3. köt. 75—130.)

volt berendezve. Midőn az új császár az austerlitz-i ütközet után az intézetet meglátogatta, várakozásaiban nagyban csalódott és szigorúbb szervezetet léptetett életbe. E látogatásnak nagy hatása volt a növendékekre, kik győzelmein annyira lelkesültek, hogy maguk között heves tusákat vívtak, melyeknek egy növendék áldozatul is esett. 1808-ban a fontainebleau-i katonai iskola St. Cyrbe tétetett át, a virágzó Prytanéeum pedig ennek folytán kénytelen volt magát La Flèchebe meghúzni, hol azonban nem tett szert elegendő számú növendékre. Ily viszonyok között Napoleon előbbi kényeszereszközeihez folyamodott és a gazdag, befolyásos családoknak a belügyminiszter által levelet íratott a következő jellemző tartalommal: „A császár az ön fiát La Flèche növendékévé nevezi ki, az ellátási díj 800 frk, a felvételnek 14 nap alatt meg kell történnie.“*) A bourbonok visszajövele, valamint egész Franciaországra, úgy különösen a katonai nevelőintézetekre nagy befolyással volt. A második restauráció kezdetével a st. cyri iskola feloszlatott és helyébe a mindinkább virágzó La Flèche mintájára egy második előkészítő iskola léptetett életbe. Ezen újítás annál említésre méltóbb, mert oly álláspontot: két prytanéeumot vagy 1200 növendékkal, jelez, melyet számos sürgetés dacára még ma sem értek el Franciaországban. Az intézet szervezete az utolsó beható változásokat 1853. és 59-ben nyerte III. Napoleon két decretuma által. Miután az akkori szervezet lényegében a maival megegyezik, a módosítások figyelembevételével részletesebben közöljük.

6. Az első decretum értelmében a Prytanée militaire az első évfolyamba tisztek, altisztek és katonai hivatalnokok fiait és árváit a 10-ik életévtől kezdve veszi fel és katonai pályára készíti elő; eredetileg a növendékek oly általános és a katonaitól független nevelésben részesültek, mely polgári pályát sem zárt ki. Az intézet 8 évfolyamból áll, tanterve a reáiskoláéval azonos. A következő fontos rendszabályok az 1859-iki rendeletből valók és az akkori hadügyminisztertől Randon tábornagtól erednek: 1. Csak az 1. zászlóalj (t. i. a legidősebbek) legyen a katonai rendszernek alávetve, a 2. és 3. zászlóalj számára a lyceumok fegyelmi szabályzata mérvadó. 2. A tanterv a gymnasiuménak mintájára változtatható. 3. A legifjabb növendékek számára enyhébb, nem katonai bánásmód ajánlatos. 4. Az új növendékek a régiéktől elkülönítendőek. Hogy különösen a két utóbbi rendszabály igen figyelemreméltó, azt szinte felesleges említenem. Meg kellene gondolnunk, hogy az egyöntetűség, mely az elméletben oly szép és a szabályzatban nélkülözhetetlen, — a gyakorlatban sohasem valószínűsíthető korlátlanul, — hogy óriási a különbség egy 10 éves gyermek és egy 13 éves fiú közt. A létszám 500: van 300 szabad, 100 fél, és 100 egész fizetéses hely; az utóbbiak évente (fehérmű nélkül) 850 frkot fizetnek. Rendkívüli hallgatók, kik a városban laknak és havi 5 frk fizetése mellett a tanítást élvezik, sincsenek kizárva.**) A növen-

*) Máskor Napoleon Fouchének ezeket írja: „Szándékom egy rendeletet kibocsátani, hogy a st. cyri iskolába 16 és legfeljebb 18 éves ifjakat — départementonként 10-et. Párisból 50-et — rendeljek a ma családokból. (Ezen családok alatt a régi, a császársággal ellenséges nemesség volt értve.) Ha bármely kifogást tesznek, úgy arra ne adassék egyéb válasz, mint hogy az nekem úgy tetszik.“

**) Vajjon nálunk gondoltak-e erre és miért nem választják meg! E fontos kérdéssel itt csak annyit, hogy ily rendkívüli hallgatók az államnak legcsekélyebb költséget sem okoznak és azon személyes előnyben részesülnek, hogy hajlamuk szerint később vagy katonai vagy polgári pályára szánhatják magukat. Nem hinném, hogy a hátrány fegyelmi tekintetben az említett előnyöket érzékenyen háttérbe szoríthatná.

dékek 19 éves korukban az intézetet elhagyni kötelesek; egy részük katonai kiképzését folytatja, a többiek polgári állás után néznek, 1866-ban 19 növendék lépett át St. Cyrbe és 6 az Ecole polytechniquebe! A személyzet vegyesen katonai és polgári. A parancsnok (nyug. tábornok vagy tetti. állományú ezredes) közvetlenül a miniszternek van alárendelve; mellette működnek: az alparancsnok, egy kapitány, 3 hadnagy és számos altiszt. A polgári tanárok és repetitorok szintén a miniszter által nevezetnek ki. Tantárgyaik közt a német is szerepel. Negyedévenként a parancsnok jelentést tesz a miniszternek a „tanulmányi bizottság” javaslataival, mely az igazgatóból, 2 tanárból és 3 tanítóból áll. A „conseil de discipline” a fegyelem és házirend felett őrködik és az igazgató parancsára ül össze. Az eltávolítandó növendékek a consilium abeundi előtt jelennek meg; a miniszter helyben hagyja az eltávolítást. Az intézetet évente katonai és tudományos tekintetben egy tábornok, gazdasági tekintetben egy hadbiztos szemléli meg.

7. Ecole Spéciale Militaire de St. Cyr. Két évre terjedő tiszti tanfolyama nálunk a bécsújhelyi akadémiának felel meg leginkább. A létszám a hadsereg szükségleteivel arányos és rendszeresen 800. Az egész fizetéses helyeken az ellátási díj 1500 frk; ezenkívül minden belépő növendék egyenruházati díj fejében 6—800 frkot tartozik letenni. A 17—21 éves pályázók vizsga alapján vétetnek fel, melyek a német nyelv ismerete is megkívánatlik; azonkívül 5 évi utánszolgálatra kötelesek. Az iskola két zászlóját és egy lovasszázadot képez egy dandárnok parancsnoka alatt, ki közvetlenül a hadügy-miniszteriumnak van alárendelve. Egy másik parancsnok a növendékek felügyeletével és kiképzetésük ellenőrzésével van megbízva. A tanároknak alkalmazott tisztektől megkívánatlik a hadi iskola végzése (brevet d'état major). 1882-ben 80 tiszt volt ez intézetben alkalmazva. A tanügyi kérdéseket a „conseil d'instruction”, a gazdaságkezelés ügyeit a „conseil d'administration” vezeti, míg a „conseil de discipline” a fegyelmet kezeli és a növendékek büntetése, illetőleg eltávolítása felett határoz. Az eltávolított növendékek törvényes hadkötelezettségüknek a csapatnál mint közkatonának vagy altisztek tartoznak eleget tenni. Sikertült vizsga után a növendékek mint hadnagyok (sous lieutenants) helyeztetnek át a csapathoz, a lovassághoz tartozók azonban még előbb egy évet töltenek a saumuri lovassági iskolában. A harmincz legjelesebb, miután 5 évet mint tiszt — legalább 3 évet a csapatnál — szolgált, jelentkezhetik a hadi iskolába (Ecole supérieure de guerre).

8. Ecole polytechnique de Paris. 1795-ben alapítva ez intézet egy vezérőrnagy igazgatása alatt áll és habár katonai szervezettel bír, nem kizárólagos katonai tanintézet. Rendeltetése a bécsi műszaki katonai akadémiáét közelíti meg. A létszám 250, a felvételi feltételek és a tanfolyam tartama olyanok mint St. Cyrben. Zárvizsgálat után a növendékek mint rang nélküli hadnagyok a tüzér- és hadmérnök-ezredhez osztatnak be, és egy további 2 éves gyakorlati tanfolyamra (Ecole d'application de l'artillerie et du génie de Fontainebleau) utaltatnak, melynek befejezése után rangjokat és beosztásukat elnyerik.

(Folyt. köv.)

K ü l ö n f é l é k.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére,

hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet) intézendő.

A korecsolyázás kézikönyve megjelent Porzsolts Jenőtől s 1 frtért kapható e lap kiadóhivatalában. Ez első és egyetlen magyar munka a korecsolyázásról. Tartalma: A jég és hó sportjai. — A korecsolyázás multja. — A korecsolyákról. — A jégről és a korecsolyapályákról. — A korecsolyázók öltözetéről. — Szerencsétlenségek kikerülése a jégen. — A korecsolyázás alapgyakorlatai. — Korecsolya-kirándulások. — A műkorecsolyázás gyakorlatai. — Korecsolyaugrások. — Összetett korecsolya-gyakorlatok. — Angol korecsolya-figurák. — Korecsolya-versenyek rendezése. — Korecsolya-versenyek eredmények. — Játékok a jégen. — jégvelocipéd és jégvitorlás. — A hó sportjai. — Hócsipő és hócsipő-versenyek. — A fővárosi és vidéki korecsolyázás. — A könyvben harmincznégy díszes kép is van.

A nemzeti torna-egylet választmánya a legutóbbi ülésében elhatározta, hogy a fővárosi társulatokhoz és egyesületekhez, a torna-egyletbe való belépés céljából felhívásokat intéz. A nemzeti torna-egylet kellő számú vezetőkkel, minden igényeknek megfelelőleg, a főváros három kerületében, tehát mindenkinek könnyen hozzáférhetőleg gyakorolja a tornázást. Az órákat a következő időkben tartják: a VIII. ker. ősz-utcai saját csarnokában, hétfőn esti 7-től 8-ig, szerdán 7¹/₂-től 8¹/₂-ig, pénteken 7-től 8-ig; kedd, csütörtök és szombaton esti 7¹/₂-től 8¹/₂-ig; a IV. ker. kegyesrendi főgymnáziumban hétfőn, szerdán és pénteken esti 7-től 8-ig s a VI. ker. nagymező-utcai polgári iskolában kedd, csütörtök és szombaton esti 7-től 8-ig. Beiratási díj 3 frt, tagdíj havonként 1 frt.

Sport-club van alakulóban Esztergomban. Az alakuló közgyűlésre invitáló ívet eddig közel harmincz működő tag irta alá a város fiatalságának színejavából. Az előkelő családok közül sokan, mint pártolók jelentkeztek. A szép jövőjű sport-club a vívason, esónakázason, korecsolyázason, velocipédezesen kívül főleg tornázással fog foglalkozni.

Amerika a különlegességek hazája. Ily ritkaság volt látható legközelebb egy 300 yardnyi távolra rendezett úszó-versenyénél, hol a győztes egy lábbal birt csak, névszerint C. Holdermann.

193 cm. magas ugrás. Talán nem is kellene megneveznünk, ki volt képes ily óriási magasat ugrani; csak a mult számban volt róla szó, ez Byrd Page, az ifjú amerikai a pennsylvaniai egyetemi hallgatók által ez őszszel rendezett versenyükön érte el az eddig képzelhetlen nagy ugrást. Page mint már egy alkalommal em-

lítők, mondhatni semmi rohamot nem vesz, lépésben megy az elugrási helyig, s ekkor ugrik fel, testét majdnem teljes vízszintes fekvő helyzetbe juttatja a pálcza felett, s a leugrás alkalmával, fél fordulatot téve a levegőben, arcczal van az elugrási helylyel.

Új rekordok velocipéddel. Amerikában a múlt hóban E. Dingley Minneapolisból és W. F. Knapp Denverből egy matchet rendeztek 100 angol mértföldre. Az indulás meglehetősen szeles időben történt. Knapp csakhamar feladta a versenyt, Dingley ezután rekord ellen küzdött s sikerült is neki 50—100 mértföldig új eredményeket felmutatni, közöljük az egyes mértföldektől egész végig:

mértföld	idő	mértföld	legjobb idő
1	0 : 03 : 04	51	2 : 45 : 58 ¹ / ₅
2	0 : 06 : 16	52	2 : 49 : 17 ⁴ / ₅
3	0 : 09 : 33	53	2 : 52 : 50
4	0 : 12 : 43	54	2 : 56 : 14 ³ / ₅
5	0 : 15 : 54	55	2 : 59 : 35 ³ / ₅
6	0 : 19 : 01 ² / ₅	56	3 : 02 : 59 ² / ₅
7	0 : 22 : 10 ³ / ₅	57	3 : 06 : 26 ² / ₅
8	0 : 25 : 23 ³ / ₅	58	3 : 09 : 57 ² / ₅
9	0 : 28 : 38 ² / ₅	59	3 : 13 : 21 ² / ₅
10	0 : 31 : 52 ² / ₅	60	3 : 16 : 42 ¹ / ₅
11	0 : 35 : 03 ² / ₅	61	3 : 20 : 09
12	0 : 38 : 18 ³ / ₅	62	3 : 23 : 56 ² / ₅
13	0 : 41 : 31	63	3 : 27 : 21 ² / ₅
14	0 : 44 : 41 ⁴ / ₅	64	3 : 30 : 48
15	0 : 47 : 49	65	3 : 34 : 13
16	0 : 50 : 50 ³ / ₅	66	3 : 37 : 47
17	0 : 54 : 05 ⁴ / ₅	67	3 : 41 : 33 ² / ₅
18	0 : 57 : 14 ¹ / ₅	68	3 : 45 : 11 ⁴ / ₅
19	1 : 00 : 27 ⁵ / ₅	69	3 : 48 : 41 ³ / ₅
20	1 : 03 : 43 ² / ₅	70	3 : 52 : 14
21	1 : 06 : 53 ² / ₅	71	3 : 56 : 01
22	1 : 10 : 08 ⁴ / ₅	72	3 : 59 : 29 ⁴ / ₅
23	1 : 13 : 22	73	4 : 03 : 03 ² / ₅
24	1 : 16 : 34 ⁴ / ₅	74	4 : 06 : 31 ¹ / ₅
25	1 : 19 : 53 ² / ₅	75	4 : 10 : 15 ¹ / ₅
26	1 : 23 : 15 ³ / ₅	76	4 : 13 : 49 ³ / ₅
27	1 : 26 : 38	77	4 : 17 : 21
28	1 : 29 : 58	78	4 : 20 : 55 ⁴ / ₅
29	1 : 33 : 15 ¹ / ₅	79	4 : 24 : 27 ³ / ₅
30	1 : 36 : 31 ⁴ / ₅	80	4 : 28 : 01 ⁴ / ₅
31	1 : 39 : 47 ¹ / ₅	81	4 : 31 : 33 ¹ / ₅
32	1 : 43 : 02 ⁴ / ₅	82	4 : 35 : 04 ² / ₅
33	1 : 46 : 25	83	4 : 38 : 33
34	1 : 49 : 43 ¹ / ₅	84	4 : 42 : 00 ² / ₅
35	1 : 52 : 51	85	4 : 45 : 33 ⁴ / ₅
36	1 : 56 : 03 ¹ / ₅	86	4 : 49 : 08 ⁴ / ₅
37	1 : 59 : 15 ³ / ₅	87	4 : 52 : 39
38	2 : 02 : 25 ¹ / ₅	88	4 : 56 : 06
39	2 : 05 : 44 ¹ / ₅	89	4 : 59 : 56
40	2 : 09 : 01 ⁴ / ₅	90	5 : 03 : 37 ¹ / ₅
41	2 : 12 : 20 ³ / ₅	91	5 : 07 : 08 ⁴ / ₅
42	2 : 15 : 36 ⁴ / ₅	92	5 : 10 : 33 ² / ₅
43	2 : 18 : 55 ³ / ₅	93	5 : 13 : 55 ³ / ₅
44	2 : 22 : 13 ¹ / ₅	94	5 : 17 : 19 ⁴ / ₅
45	2 : 25 : 33 ⁴ / ₅	95	5 : 20 : 52 ² / ₅
46	2 : 29 : 04 ³ / ₅	96	5 : 24 : 42 ⁴ / ₅
47	2 : 32 : 24 ³ / ₅	97	5 : 28 : 14 ² / ₅
48	2 : 35 : 52	98	5 : 31 : 45 ¹ / ₅
49	2 : 39 : 20 ³ / ₅	99	5 : 35 : 20 ⁴ / ₅
50	2 : 42 : 39	100	5 : 38 : 44 ¹ / ₅

Középiskolai tanulók csónakdája. Frankfurtban „Argo“ cím alatt alakult gymnasiumi csónakázó társaság. Mindenesetre üdvös mozgalom, mely utánzásra ajánlható, csak őrizkedni kell a netáni túlkapasoktól, melyek az ifjúságot tanulási teendőitől esetleg visszatartják.

Vítör-vívás Londonban. Múlt hóban roppant érdeklődést keltett a bajnoki vítör-vívás, melyre Franciaországból a vítör mesterek hazájából A. Thiriet prof. jelent meg, hogy a keztyűt az angol professzorral John Waitevel felvegye. Sajnos azonban, a csata mindjárt az első összecsapásnál oly heves lett, hogy úgy szólván közvetlenül egymás testéhez jutottak. Ekkor a francia a lehető gyorsan visszavonult, s maskját levéve a közönséghez fordulva így szólt: „Uraim! én idejöttem vívni, nem pedig boxolni!“ Ezzel Thiriet a pályatért elhagyta s nem volt rávehető, hogy törjét az angollal ismét összemérje. A jury ez után Mr. John Waitenek ítélte oda a bajnokságot.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama	bekötve	6	frt
„ „ 1885-iki „ „ „	„	8	„
„ „ 1886-iki félévi folyama	„	4	„

Herkules-naptár.

Novemb. 23. W. Beach és E. Hanlan sculler csónak-versenye Ausztráliában a világ bajnokságáért.

BRÖMER-ELMERHAUSEN és TÁRSA
KERÉKPÁR-RAKTÁRA
 BUDAPEST. ANDRÁSSY-ÚT 36. sz.
 „Hillmann, Herbert és Cooper“
 Coventry-i (Angolország)

világhírű gyárának
vezér-képviselősege.

Valamennyi újdonságok, bőröndök, nyergok, lámpák, csengetők, sípok, stb.-ben raktáron vannak.

Angol-kerékpározó iskola a háznál.
(Képes árjegyzék bérmentve küldeték.)

Tartalom: A téli program. Kis Kálmántól. — Néhány szó a népiskolai tornázásról. — Az ugródeszka. Nagy Sándortól. — A francia katonai nevelés. — Különfélek. — Az utolsó keringő. — Első előadás.

Az utolsó keringő.

(Vége.)

S midőn e szavakat kimondta a lány, olyan saját-ságos bánatos tekintettel nézett az ifjúra, kinek karján tova lebegett.

Bájos, elragadó táncz a keringő, a szerelem tánca. A kik nem szeretik egymást, azok ne lejtsek soha, mert szentségtörést követnek el Terpsychore ellen. A két test forró izgalomban égve, egymáshoz közel simul, összefonódik, s a szilaj zenétől elkabulva, szédülve és szédítve, kering a sima parquetten. Az egyik kéz a másikban, a férfi karja a nő derekán, s a nő karja a férfi vállára fonódva . . . A négy szem egymásba mélyed, a lehellek összefolynak s a kétnemű villamám az ölelkező párban egy tüzes áradatba összefolyva kering. A kik egy keringő után meg nem szeretik egymást, azok sohasem fogják egymást szeretni . . . De a kik egymást szeretik, azokban a szenvedély csak megkészsereződik a keringő alatt.

Ki tudná kiszámítani, hány ajkáról rebtent már el keringő alatt e szó: szeretlek! S ki tudná, midőn a keringő párok egy zürzavaros gomolyba gyűlnek vagy valamely gyors fordultnál, vagy a mellékterem vagy a folyosó egy homályosabb részénél hány észrevétlen csók csattant el?

— Soha, soha! — súgta halkán Laura Lászlónak.

— Az nem lehet, — szólott László, — még van remény.

— Nincs, csak a halál!

— Az istenért, csak erről ne szóljon!

— Pedig engem csak ez vigasztal.

— Engem kétségbe ejt!

— Engem meg vigasztal!

— Messze van még, s addig sokat kell szenvedni.

— Érzem, hogy közel van; nem hallotta: ez az utolsó keringő.

László még szorosabban magához ölelte a lányt, a lány viszonzta a rejtett ölelést s aztán úgy repültek tovább, a míg csak a zene szól. Szilaj volt a tánczuk, rohantak, mint az örült forgószél, mely czéltalan fut a semmisségbe s midőn vége lett a zenének, Laura halott-halványan roskadt le a székre.

— Elmult, mehetünk, — szólott halkán s félig behunytt szemekkel engedte kivezetetni magát a teremből. A küszöbön még egyszer visszanezett abba a nagy terembe, a melyben olyan sok boldog éjszakát töltött.

A csillárok most is úgy szórták fényes sugaraikat a terem minden zugából, mint azelőtt; a tánczó párok tarka képe most is úgy nyüzsgött, úgy változott, mint a kaleidoskop.

De Laura előtt úgy tetszett, mintha minden elsötétülne, úgy érezte, mintha a teremből egyenesen a sírba indulna.

Hiszen egy egész világot hagy ő most el. Egy egész élet zárul be háta megett a bálterem ajtaival; egy élet, melyet ő szépek, boldognak álmódott.

Ebben a teremben születtek első ábrándjai, ebben a teremben látta meg legelőször azt, kiről azt hitte, hogy életében vezérlő csillaga és támasza lesz.

És most ezt az életet, ezt a világot el kell hagynia, szülői parancsra, a körülmények kényszerítő hatása alatt. Mert a társadalom más körülményeket szab eleje, mint a természet.

És még fülébe cseng a keringő zenéje, — az utolsó keringőé.

Haza viszi, lebontják róla azt a szép fehér ruhát, a mely foszlányokká szakadt az utolsó keringő alatt.

Aztán lefektetik abba a szép puha nyoszolyába, a melyen annyi édes, boldog álmot álmódott.

Hanem aztán abból a nyoszolyából nem is kelt fel többé. Azt a nagy halványságot azon a bájos arczon, a mit az utolsó keringő öntött el rajta, felváltották a halál rózsái.

S nem sokára egészen sápadt lett az az arc. De a mosolygó vonások mintha elárulták volna, hogy annak az édes utolsó keringőnek szilaj akkordjai még ott is hallja — a túlvilágon.

Első előadás.

Az udvarról rozzant lépeső vezet le a pinczébe. A vak sötétségben csak tapogatózva lehet haladni. Valami megnevezhetetlen fojtó bűz üti meg már messziről az ember orrát. Nem ételszag (nagyon kevés étel fordul meg itt), inkább a nyirkos fal, az itt rothadó szemét s a szemétnél nem tisztább emberek kigőzölgése ez; a gyakorlott orr már távolról megismeri: a pinczelakás bűze. Hát még itt is laknak emberek? Igen, laknak, még pedig nem elitelt rabok, nem tolvajok; hanem becsületes szegény munkások, mesteremberek, kik egész napi munka után ily börtönben pihenik ki fáradalmaikat.

Valami deszkahasadékön gyér világosság dereng át. Utmutató a nyirkos földalatti folyosón botorkálónak. Az ajtón se kilincs, se zár; minek is? Onnan már nincs mit ellopni. Csak egy kőzmadzag tartja be, kis nyomás kell annak és enged.

— Ah! Isten hozta Bezerédy urat, hát csak meglátogatott karácsony estéjén. — Egy szikár nőalak fogadja a belépő fiatal embert e szavakkal. Hangja bágyadt, járása roskadozó, arcza sovány. De a nemes arczél most is meglátszik. Valamikor, réges-régen, más környezetben szép lehetett. Az egész szobában egyetlen ép lábú szék van, azzal kínálja meg vendégét.

— Tessék! A pamlagon szegény férjem fekszik, a hideg kilelte; már egy hete roszul van, nem bir dolgozni! Most csak az én öltögetéseimből kell megélnünk. S ezzel odamutat a sarokban összezsugorodott férfialakra. Látszik, hogy fel akarna tápázkodni, azonban erőtlenül visszahanyatlak és még szorosabban magára huzza az ajándékba kapott kiszolgált szoba-szőnyeget. Pár évvel ezelőtt még szép daliás alak volt, az atyafiság díszé, a barátok büszkesége. Saját birtoka volt. Mikor csendes pipaszónál, bor mellett elkezdte 48-as hőstetteit regélni, a jó barátok és szerető rokonok egész serege vette őt körül. S mikor aztán a vagyon elment, az atyafiság s a czimborák is elmentek; és az egykor gazdag, de jószívű földbirtokos kénytelen volt előszobából-előszobába vándorolni egy kis hivatalért. Elutasították mindenütt, mert nem volt pártfogója. Lassanként eladogatván mindenét, odáig jutott, hogy csak jótékony adakozók kegyelméből élhet meg egész családjával.

— Haj! de más karácsonyunk volt azelőtt. — sóhaj fel a szegény nő, — hogy örültek mindig a kis gyermekek, s hogy örültünk mi a gyermekek örömeinek! S most?

— Talán örülni fognak a kis fiúk, ha ezt a pár képes könyvecskét karácsonyfiának odaadja nekik Kovácsné asszonyom. A szerkesztőségbe küldték tisztelet-példányképen; én a kis fiúkra gondoltam s elhoztam. Sajnálom, hogy mást nem adhatok, de magam is szegény vagyok.

— Oh köszönöm szépen; hogy fognak majd örülni szegények, ha meglátják! Most a szomszédban vannak, átvitte őket egy jó asszony kissé melegedni. Aztán meg a Málnássy Mariska grófnő gouvernanteja megigérte, hogy talán majd eljön karácsonyra a szép kis komtesse s hoz valamit a gyermekeknek, csak küldjem őket akkor valahova el, hogy meglepetés legyen számukra. Oh! a kedves kis komtesse velünk már annyi jót tett, valóságos angyal. Hisz majd megismeri Bezerédy úr, úgy-e megvárja?

— Sokáig nem maradhatok, még az éjjel dolgoznom kell, a hirlapírónak nincs karácsonya. — De mi zörgés ez? Mintha kocsí volna.

Néhány pillanat mulva az ajtónyílásban sovány nőalak jelent meg: a Miss. Éles sipító hangon tudakolta, nincs-e valami veszélyes beteg, valami ragályos anyag a szobában, mert akkor nem eresztheti be a komtesset. Kovácsné biztosította, hogy nincs. De a szemes miss észrevette, hogy a szobában a legveszedelmesebb ragályos betegséget kelső anyag, egy szép férfi van s rögtön meg is kérdezte csupa elővigyázatból Kovácsnétól, hogy kicsoda, micsoda?

Örült, midőn megtudta, hogy szegény, de tehetséges hirlapíró, ki ugyanazon ház emeletén lakván, megismerte a szerencsétlen családot s érte sok jót tett, lapjában a közönséget is felszólítva adakozásra. Megörült a kis Miss, hogy most majd az újságba kerül a nevük s ez örömét a komtesse előtt is nyilvánította, midőn a kocsiból a szegényes szobába vezetette. Az ártatlan lányka még nem tudta, mi van azon örülni való.

Még alig volt tizenhat éves. Egyszerű kedves gyermek, szép, kendőzetlen, egészséges piros arczczal, teljesen kifejlett sugár, karcsú termettel, bogár-fekete csillogó szemekkel s két vastag fonásban leeresztett hosszú hajjal. Kis lányos rövid ruhája látni engedte szép szabású apró lábait. Mosolygó arczán nem volt a magas rangú hölgyek bágyadt, blazirt, hideg kifejezéstelenségéből semmi. Könnyed természetességgel üdvözölte Bezerédy Bélát, megkérdezte a szegény nőt, mire lenne szükségük, odament a beteg családapához is, aztán hozzá fogott ajándékai kicsomagolásához.

Jól esett a demokrata hirlapírónak látni a magasrangú világ egy tagját itt a nyomor fészkeben s hallgatni jószívű, gyöngéd kérdezősködéseit és vigasztalását. Örömmel szemlélte, mint rakosgatja ki ajándékait a kedves lányka, a meleg téli ruhákat, a gyermekeknek a sokféle játékszert, csemegét, cukrot. Míg a Miss sottogva informálta Bezerédyt, hogy a komtesse milyen jó lelkű, kedves gyermek, még csak egy év mulva fogják a világba vezetni, most az ő gondjaira van bízva, még színházba sem szabad járnia. Majd egy év mulva, addig csak a jótetésben kell magát gyakorolnia. Oh a Málnássy grófok igen jótékonyak, csak hogy a hirlapok nem irnak róla. Most a kis komtessenek állítják fel otthon a karácsonyfáját, azért kellett őt eltávolítani néhány órára hazulról stb. stb. S ezalatt háromszor is megnevezte magát s hat-szor is elmondta, hogy a komtesset ő neveli olyan jószívűnek, s kerekre nyílt szemei csodálkozni látszottak, hogy a „journalist“ mégse „jegyez“. Így bizonyosan elfelejt valamit, talán éppen az ő inkább német mint angol hangzású szép — Krautschnecker Babette — nevét, a mi pedig az egészben a legfontosabb.

Mikor aztán a komtesse a nagy karácsonyfát felállította az asztal tetejére, szeretetreméltó szívvelésséggel kérte Bezerédyt, hogy legyen segélyére a fa feldíszítésé-

ben. Vidáman csevegve aggatták tele a fenyőágakat mindenféle csecsebecsékkel. Majd meggyújtották az apró viaszgyertyákat s midőn a szomszédból haza hívott gyermekek újongva, kaczagva, kiabálva álltak körül az égő karácsonyfát, legjobban örült az a gyermek, ki az ajándékokat adta! Felvette ölébe a legkisebbiket s úgy vitte oda, hogy nézze az is; csevegett velők a gyermekek naiv nyelvén, mihez csak nők értenek, megölelte, összecsókolta őket, nem törődve azzal, hogy összepiszkolják drága ruháját. S ennek a kis gyermekek még jobban örültek, mint a gazdag ajándékoknak.

Bezerédynek szíve elszorult, mikor elgondolta, hogy ez a nemes érzésű, „csupa szív“ leány most odahaza kap szép ruhákat, ékszert, hangjegyeket s unalmas angol nevelési regényeket, de a mire vágyneq, szerető ölelést, édes csókokat nem fog kapni se szülőtől, se testvértől, se rokontól. És úgy érezte, hogy azt a hiányt pótolni tudná e kedves leánynak az ő szíve.

A gyerekek felvették az új ruhákat, összetörtek mindjárt egy pár játékszert s jól laktak a cukros süteményekből. Aztán elővették a Bezerédy bácsi képes könyveit, egy sarokba huzódtak s ott szép csendesen lapozgattak. A komtesse váltig kinalta, hogy egyenek még, hogy játszanak. A kis gyerekek megköszönték s nézték tovább a képeket.

— Maga engem megszegényített; nézze, a maga ajándékait jobban szeretik, mint az enyémet; de azért nem haragszom ám! — s azzal oly kedvességgel nyujtotta kis kezét a komtesse Bezerédy felé, hogy az melegen megszorítván, ajkaihoz emelte. Mariska mélyen elpirult, az ő kezét még sohasem csókolta meg férfi. Aztán csevegtek mindenféléről, a mint csak egy ártatlan naiv gyermek-leánynyal lehet, ki mindent és mindenkit egyformán szeret, ki még mit sem tud szépségéről és rangjáról.

Távozáskor a rozzant lépcsőn Bezerédy vezette fel a komtesset s midőn a kocsiba felsegítette, még egyszer megcsókolta — nem a keztyűt, hanem a keztyű fölött a kezét...

A hirlapíró másnapra nem írta meg a látottakat újdonságnak — a mint szokás — „utánzásra méltó“ czímmel. Egész éjjel alig hunyta be szemeit, de azért mégis álmodott — örült álmodott, melyekben mindig egy kedves gyermek-leányka szerepelt. Eleinte azt gondolta, hogy csinál belőle egy karácsonyi „rajz“-ot s ennek díjából kifizeti a cipész kontót; aztán meg azt gondolta, hogy valamelyik festő barátjának mondja el a tárgyat, örökítse az meg a fényesen öltözött főrangú hölgyet, a mint a piszkos pinzelakók nyomorán enyhít. De aztán még se tette egyiket sem. Ebből nem lesz se újdonság, se rajz, se festmény, ebből regény lesz, vagy — tragédia.

Szegény Kovácsné csak bámult, mikor Bezerédy megkérte, hogy hívassa őt le mindig, midőn a komtesse nála van. Aztán a kis Miss is meghagyta neki, hogy mikor ők eljönnek, akkor a journalistot is csak hívassa mindig le. Azt hitte Kovácsné, hogy itt valami boldog viszony van fejlődőben; megtette tehát szívesen mindkettő kérését. Pedig hát a Miss csak úgy gondolkodott, hogy hirlapíróval tanácsos jól lenni, sokat segíthet egy hely nélküli gouvernantanak, egy pár sorral szépen megdicsérheti a „különfélék“ között, nem kell hirdetési pénz se fizetni; oh a hirlapírónak mindenki jó barátja, mindenki szereti, — ha hasznát akarja venni, vagy fél tőle.

(Vége köv.)

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petisorsort 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »BUDAPESTI SPORT CLUB«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, AZ »ERSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ÉS TORNA-EGYESÜLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMARTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-FÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SALGÓ-TARJANI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SÉLMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-ÚDVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET
S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézteinek.

Ismét egy.

Egész éven át olvastam a „Herkules“ testgyakorlati lapok naptári részében „Benedek Gyula vívómester kardmérkőzése Budapestén“, s mondhatom egyikének a legszebb sport-eseményeknek reméltem az ekkor kifejlődhetett küzdelmeket; s íme az oly nagy hangon kezdett s provokált mérkőzésből ismét nem lett semmi.

Nem tudom azért-e, mert Benedek Gyula szabadkai vívómester, honnét több éven át meg vagyok szokva, különféle előre kikürtölt, országos, országúti, nemzetközi, bajnoki, viadori s tudja az ég miféle csodás versenyek egyszerű meg nem tartását, vagy elhalasztását tapasztalni, de őszintén megvallva, már a „Herkules“-ben legelső ízben lett közzététel formája kételyt támasztott a kihívás komolyságában.

Igaz, már többször volt alkalmam olvashatni e lapokban erősebbnél-erősebb megrovásokat a sport terén űzött reklámhajhászás, avagy szédelgés ellen, úgy látszik azonban, ez mind eddig nem használt.

Megtörténhetik az nemcsak magyar sportsmaemekkel, de a legszigorúbb életrendben training alatt levő külföldivel is, hogy valami közbejött malheur miatt a küzdelemben résztvennie lehetetlen, de annyi tekintettel a közönség iránt, sőt kötelességérzettel saját reputációjuk iránt mindig kell hogy legyenek, mely ez elhalasztásról a közönség értesítését nekik kényszerű teendőjükké határozza.

Benedek Gyula, szabadkai vívómesterben sem a bátorságot ily érdekes kardmérkőzés provokálására, sem

az ügyességet az ott kifejtendő küzdelmekben, egy általában nem vonom meg tőle, volt alkalmam őt Budapesten léte alkalmával láthatni; ezért érthetetlen előttem, hogy ép az ő neve alatt történik ismét egy legalább is felültetése a közönségnek.

Budaestről, biztos tudomásom szerint több vívómester szándékozott részt venni e küzdelmekben, s így e felültetés nemcsak helytelen s a sportvilágban teljesen elitelendő cselekményként tűnik fel nékem, de felette sajnálandó, hogy egy valóban remek és eddig Magyarországon nem látott kardmérkőzés élvezetes látványosságától fosztotta meg a közönséget.

Több komolyságot urak a sport terén is, ne ártsunk legalább a testedzés ügyének szédelgésfélékkel, ha nem használunk.

K. Zs.

A testi nevelés főteendőiről. *)

Szülőknek és tanítónak egyaránt nagy gondot kell fordítani a tanulók testi épségére. „Mens sana in corpore sano.“ E tekintetben az iskolában s a szülői házban annyi is inkább körültekintőnek kell lenni, mert így sok későbbi testi bajnak vehetjük elejét. Az erős szervezetű gyermek ilyenül megtartható, a gyenge pedig megerősödhetik. Egész kis egészségtant tennének ki az elővigyázati szabályok, melyeknek követésére és szemmel-tartására a gyermeket meg lehet, sőt meg kell szoktatni.

A test épségben tartása szabályainak szigorú követését első sorban az anyának kell megtartania. Mikor le-

*) A Gyertyánffy I. által jelesen szerkesztett „Néptanítók Lapja“-ból vesszük át az itt közölt sorokat. Szerk.

endő magzatját szíve alatt hordozza, nagyon vigyázzék magára. Öltözete kényelmes legyen s a testnek kellő meleget adjon. Vállfűzőket akkor ne használjon, mert ezek a mellkas szabad kifejlődését gátolják s a rendes lélegzést megakadályozzák. Jól tápláló, de könnyen emészthető eledelokkal éljen. A túlkövér sültektől s a nagyon zsíros vagy erősen fűszerezett eledelektől óvakodjék. Gyomrát el ne rontsa. Napjában többször, de egyszerre keveset egyék. Vacsorája mérsékelt legyen. Italul gyöngye kávét vagy theát, friss vizet, vizezett kevés bort vagy jól erjedt sört használjon. Hüléstől az anya óvakodjék. Gyakorta fürödjék. Napjában a szabadban mérsékelt mozgást tegyen. Fárasztóbb sétáktól és minden más nagyobb testi megerőltetéstől, terhek emelésétől, ugrástól, rögzös utakon való kocsiszás-, lépcsőkön való gyors fel- és lefutkározástól, tánczolásától és sok hajlongástól gondosan óvakodjék. Az anya ilyenkor az öröm és bánat iránt nagyon érzékeny. Mivel pedig a heves felindulások még rendes körülmények között is károsan hatnak a szervezetre azért heves kedélyizgalmaktól gondosan óvakodjék az anya, mert ha azok huzamosabb ideig tartanának, anyára és magzatára egyaránt káros hatásúak lehetnének. Ha az anya megszülte gyermekét, ez megfürösztetik. A kised arcát és szemét ilyenkor megmosni ne engedjük. Az újszülött oly öltönyt kapjon, hogy a lélegzést ne nehezítse s a karokat és lábakat a szabad mozgásban ne akadályozza. A kised ne legyen állandóan anyja ágyában, mert a gyermek az agyonnyomatás veszélyének lehet kitéve, azonkívül a gyermekre való elővigyázat s annak sírása zavarhatja az anya nyugalmát, mely első napokban feltétlenül szükséges. A gyermek sokáig ne feküdjék egy oldalon; a folytonos hanyatt- vagy egy oldalon fekvés a fejet hátúl vagy oldalt belapíthatja. A dajka se hordozza mindig egy és ugyanazon karján a kisedet, mert ennek teste ilyenkor még minden befolyásnak enged s ha folytonosan egy oldal felé hajlik, gerinceoszlopa könnyen elgörbül. A kised gyermekeket józan elvek szerint kell táplálni. Legáltalánosabb tápláléka a kised gyermeknek az anyatej. 100 gyermek közül, kiket anyjok szoptat, az első évben elhal 8. De az anyatejjel való táplálásban is vigyázni kell. Nem szabad túlterhelni a kised gyomrát. Pedig a legtöbb anya megteszi ezt, mikor, főleg fogzás idején, hogy síró-jajgató gyermekét elesendesítse, folyton emlőjével látja el. Ha az anya gyenge, egészséges dajkára bizza gyermekét. De jól nézze meg, hogy kire! Általában úgy is kedvezőtlen a számarány a dajkák által szoptatott kisedekre nézve. 00 közül az első évben elhal 29. Legtöbb vigyázatot igényelnek az olyan kisedek, kik mesterségesen tápláltak. Ezeknél 100 közül el szokott halni 66. Megdöbbenően rossz arány, de nem lehet csodálkozni rajta. A kisedek mesterséges táplálásánál a legtöbb anya semmi elővigyázatot nem követ. Oly eledellel kinezák a gyermeket, melyet gyomra nem képes megemészteni. Sokszor a tápláléklul szolgáló eledel már bomlásnak indult. A kised mesterséges tápláléka egészséges tehéntől fejt jó tej legyen. Kezdetben nagyobb mértékben, később kevésbé vízzel hígítandó. A tejet a kised szopóüvegéből szívja. A szopóüveg minden egyes használat után kívül-belül tisztára megmosattassék. A tisztátalanság rontja a tejet s megfosztja a gyermeket az étvágytól. Frissen fejt tejet szopják a gyermek, főleg nyaranta, a mikor a tej hamar megsavanyodik. A tejet oly hőfokra melegítsük, a milyennel az anyatej rendelkezik. A szopóüveg ne legyen mindig a kised szájában. Már kisedkorában kell a gyermeket a rendes időben végbemenő táplálkozáshoz szoktatni. A szoba, melyben a gyermek

van, kellően szellőztetett legyen. Fölöttébb nagy baj az, főleg köznépiünknel, hogy konyha, mosóház, ruhaszárító hely nemcsak mind egy szobában van, de sokszor a baromfi és sertés is együtt lakik a családdal. Nagyon káros a gyermekre az is, ha a szobában ruhát szárítanak. A szobát gyökeresen szárítani kell. A szoba kellően világos legyen. A gyermek ágya nedves fal mellett ne álljon vagy léghuzamnak kitéve ne legyen. A gyermeket a hüléstől gondosan óvni kell. A gyermek ruházatát az éghajlathoz és időjáráshoz alkalmazzuk. Estve, a hűvös léghöz tartózkodjunk a kiseddel. Fedetlen fővel a nyári nap szuró sugarainak ki ne tegyük a gyermeket, mert könnyen napszúrást kaphat. A gyermek ruhája szoros ne legyen, nehogy a vérkeringést akadályozza. Nedves lábait sohasem hagyjunk a gyermekben. Tulságos melegen se öltöztessük a gyermeket; mert e túlzás ép úgy ártalmas lehet, mint a hiányos öltöztetés. A szabad levegőn, ha az időjárás enyhe és kedvező, hosszasan lehet a gyermek; zord időben azonban nem szabad őt kivinni. Télben csak jól felöltözve, a napos déli időtájban vagy d. u. 1 és 3 közt hordozható a kised. Két évnél idősebb gyermekek jó időben mennél többet tartózkodjanak a szabad levegőn. Ha a gyermek megbetegszik, forduljunk gyorsan orvosi segély után. A kuruzslástól mindenkor óvakodjunk.

A gyermek egészségének épségben tartása céljából a későbbi korban főleg a következőkre kell gondosan ügyelni.

Mindenkor óvni kell a gyermeket a hüléstől. Ha mégis meghült, azonnal jó meleg ágyba fektessük s pár napig keveset vagy semmit se adjunk neki enni. Szoktassuk a gyermeket, hogy jól öltözködjék, hogy mértéktelen legyen s a szükséges nyugalmat tartsa be. Ha nagyon kifáradott, azonnal ne adjunk a gyermeknek enni. kedveltessük meg vele a szabad levegőn való tartózkodást; de egyszermind figyelmeztessük őt, hogy sétálni az egészség veszélyeztetése nélkül csak addig szabad, míg elnem fáradtunk. A földre csak azután heverjünk le, ha pár percig már álldogáltunk. Ha a sétából izzadtaun jövünk haza, a kabátot le ne vessük, az ablakot azonnal ki ne nyissuk. Legjobb ilyenkor ledőlni s betakarózani addig, a míg az izzadság felszárad testünkön. Legyünk figyelemmel a bőr ápolására is. Az izzadtságot, a port s a fejkorpa képződését mosakodás és fésülködés által el kell hártanunk. Hetenkint — télen is — egyszer meleg vízben szapannal meg kell mosatni a gyermeket. Reggelenként necsak arcunkat, de a testnek a deréktől felfelé eső részeit is meg kell mosni hideg vízzel. Nyáron át gondos felügyelet mellett a gyermek szabadban fürödjék. A fürdőhelyhez mérsékelt menetben kell tartani, hogy a test tulságosan neki ne hevüljön. A felső öltözet levetése után kevés ideig lehülés céljából nyugodtan üljön a gyermek. Egyszerre ne menjen a vízbe; hanem először kezét, karját, a mellkast és a hátat kell megvizetni, mindezt jól megdörzsölni s úgy merülni be a vízbe, hol a gyermek minél élénkebben mozogjon, hogy ez által erős tüdőgyakorlást végezzen s az áthüléstől is megóvassék. Sokáig a vízben tartózkodni, magasból, főleg fejjel vízbe ugrálni káros. Öltözködni gyorsan kell. A hazafelé menés kezdetben gyorsított legyen, hogy a test fölmelegedjék.

Ha a gyermek gyenge gyomrú, napjában csak háromszor egyék és pedig: reggel, délben és estve. Az ételt apróra vágdalja fel, jól rágja meg; csak annyit egyék, hogy az evéshez egy kis ingere mindig megmaradjon. Evés után fél óráig pihenő tartandó, hogy a gyomor akadálytalanul emészthessen. A gyermek későn estve

vagy nagyon fáradtan főleg sokat ne egyék; oly ételt, melyet gyomra nehezen emészt, estve egyáltalában ne vegyen magához. Gyorsan, gyakran és sokat enni nem szabad. A gyermek szeszes italt ne élvezzen. Reggelire tejet vagy csak igen gyenge kávét igyék. Eledele sorában főzelek, mérsékelt adag hús s könnyen emészthető s tejjel főzött ételek szerepeljenek.

Figyelmünk a gyermek testi épségben tartásánál a felsoroltakon kívül még sok mindenféle terjedjen ki. Így a gyermek kurtalábú ágyban ne aludjék, mert a föld kigőzölgést csinál. Két ablak közt vagy ajtó közelében ne helyezzük el az ágyat, mert léghuzam érheti. A gyermek korán feküdjék le. Nedves fal mellett az ágy soha se álljon.

Tanácsos a gyermekeket még a következőkre megszoktatni: Ha meleg szobából kilépnek vagy hideg időben hegynek mennek, szájukat jól fogják be, hogy a hideg levegőt nagy mennyiségben ne szívják be. Kezdetben gyorsan kell járni, hogy a test kissé átmelegedjék s így a szobai melegben nyert hőmérsékletét a test a szabadban rögtön el ne veszítse, különben hűlés keletkezne. Nagy melegben vagy hidegben födetlen fővel ne járjon a gyermek. Első esetben napszúrást kaphat, utóbbi esetben fejszaggatást szerezhet. Mivel a kedélyállapot nagy befolyással van az egészségre, a gyermek szoktatandó, hogy a nagy lelki felindulásoktól óvakodjék. Hidegvérűséghez és a kedélyállapot nyugodtsága megőrzéséhez szokják meg a gyermek. A ruházat az évszakhoz és az időjáráshoz alkalmazott legyen. Nyárban világos színű, télben sötétes ruhát hordjunk. A lábbeli erősen készítették el és víznek ellentálló jó bőrből legyen. A nyak ne kendőztessék körül; igen sok torokbajtól megóvhatni ezáltal a gyermeket.

Mindenek közt azonban főfigyelmet fordítsunk a gyermek testtartására. Széken úgy üljön a gyermek, hogy törzse függőleges irányban álljon és ülő testrésze egészen elterjeszkedjék a széken. A szék végén ülni vagy fejfelé előredőlve a törzset meghajítani nagyon káros. Hogy a vérkeringés szabályos lehessen s a tüdő és más belső részek szabatosan működhessenek, a tanulók a padokban fölemelt fővel, hátravetett törzsszel és kart összefűzve üljenek. Ez által a mellkas kidomborodik, a két lapoczká pedig befelé egyenesedik és ekkor a pad támlája a lapoczkát fogja érinteni. Úgy de ez egyenes testtartás bizonyos erő kifejtését igényel a mi mélyebb lélegzést idéz elő. Írásközben a fejet nem szabad nagyon lecsüggeszteni, sem a törzset erősen előrehajítani. Ez nagyon káros a vérkeringésre; de ha a szék az íróasztaltól vagy a pad ülése a pad elejétől (lapjától) messze van, el nem kerülhető. A távolság tehát a pad s a tanuló között csekély legyen, úgy hogy írás közben is lehetőleg megtarthassuk a gerinc egyenes tartását. Írásközben a helyes testtartásra annyiban is figyeljünk, hogy a vállakat egyenlő magasságban tartsuk. Testünket kevésbé mindig balfelé fordítsuk, hogy az írólap jól megvilágított legyen és szemünk kellő világosságot kapjon. Bal kézzel le kell fogni a lapot; a jobb kéz egész a könyökig pihenjen az asztalon vagy a padon.

Figyeljünk, hogy a tanulók állás és menés közben is szabályos testtartással birjanak. Ez nem csak egészségi szempontból üdvös, de külső benyomás tekintetében is sokat ér. A felemelt fővel, határozott léptekkel járó egyénben rendszeren nagy intelligencia nyilvánul.

Nagy gondot fordítsunk az iskolai padok elhelyezésére. Ezek a megvilágításra való tekintettel úgy helyezzessenek el, hogy az ablakok a padban ülőktől balra

essenek. A padokat a kályhához vagy ablakhoz közel nem szabad elhelyeznünk. Az ablakokat függönnyel lássuk el, hogy az erős napfény ne rontsa a növendékek szemvilágát. Az iskolában egyenlő hőmérsékletet tartsunk. A termeket óraközökben szellőztessük. Ilyenkor a növendékek a tanteremből eltávolítandók.

Végül az iskolai épület száraz és tisztán tartott legyen. A tantermek tágasak, jól szellőztetők legyenek. Terjedelmes udvar jó ivóvízzel álljon a növendékek kényelmére. Az iskola ne eldugott helyen, de a szabad levegőnek jól kitett territoriumon emelkedjék.

DORTSÁK GYULA.

Athleta viadal Kolozsváron.

A „K. A. C. folyó hó 13-án tartotta meg az október 30-ára hirdetett őszi pótversenyét, a 100 yardos sikversenyt, a $\frac{1}{2}$ ang. mértföldes sikversenyt és a kezdők gyalogversenyét.

A pálya a sétatéri főút volt.

A 100 yardos sikversenyre neveztek: Bacsoni K., Eperjesi B., Gáll S., Kolozsvári J., Illing S., Páska S. és Göllner B.

Indultak: Kolozsvári J. és Göllner B. Az indulásnál Göllner meglehetősen előnyt nyert, de a célhoz közel Kolozsvári előre tör és nyer 12 mp. és $\frac{2}{10}$ idő alatt. Tiszteletdíjat nyert.

A „Deési hölgyek díjáért“ neveztek: Kolozsvári János erdélyrészi gyalogló bajnok mint védő, Illing Sándor kihívó. Neveztek még, mint nem kihívók: Eperjesi B., Gidró G., Antal A., Páska S. és Göllner B.

Indultak: Kolozsvári J., Gidró G., Páska S., Göllner. Elsőnek beérkezett Kolozsvári J. 2 p. 26 mp., ki elnyerte a „Deési hölgyek díját“, az ezüst serleget. Másodiknak Antal A. 2 p. 28 mp. ezüst érmet nyert. A többi pályaközben a versenytől elállt.

A hűvös idő nagyban befolyásolta a versenyzők csekély számát. Szemlélő közönség szép számmal volt.

Ugyan-e nap délutánján $\frac{1}{2}$ 3 órákor tartatott meg a kezdő gyaloglók versenye. Távolság Kolozsvártól—Gyaluig 17 klméter.

Neveztek: Eperjesi B., Biró S., Choma Ö., Kontz I., Széles D., Páska S., Göllner B. Indultak: Eperjesi B., Choma Ö., Biró S., Páska S., Göllner B. és br. Kemény Á., versenyen kívül Magyarosi Sándor.

Indulás 2 óra 41 p. a főtéri oszloptól. Az indulási helytől egész a „zöld sipka“ vendéglőig (4 klm.) br. Kemény Árpád vezetett, azután a versenytől elállt. Magyarosi átveszi a vezetést és végig megtartja. Elsőnek Eperjesi B. 4 óra 44 p. 33 mp. nyert bronz-érmet és tiszteletdíjt. Másodiknak Choma Ö. 4 óra 44 p. 41 mp. nyert bronz-érmet. Harmadik Biró S. 4 óra 44 p. 45 mp. Negyedik Páska S. 4 óra 52 p. Ötödik Göllner B. 4 óra 55 p. 30 mp.

Mindnyájan a legjobb kondícióban érkeztek meg.

A hűvös szél és a kavicsos út a gyaloglókat nagyon

hátráltatta. Gyaluban egy szerény uzsonna után vissza tértek Kolozsvárra.

A díjak kiosztása hétfőn este a club helyiségében történt meg szép számú clubtagok előtt. A. K.

Sport-club Esztergomban.

Esztergom november 10.

Testedző egyesületünk még sohase volt. (A korcsolyázó-egyesület inkább csak téli szórakozást nyújtott.) Nem régiben a város tanácsához az országos torna-egyesület részéről egy átirat érkezett, mely a város szívére köti a tornázás felkarolását. Most majdnem önként keletkezik a mozgalom s nem sokára megalakul az esztergomi sport-club.

A club egyelőre zártkörű társaságnak készül, mert sem hivatásánál, sem körülményeinél fogva az egész nagy közönségnek nem nyújthat még alkalmat belépésre. Tornahelyiséget is csak úgy vesz kölcsönbe, míg a város részint iskoláinak, részint a közönségnek egy nagyobb tornacsarnokot nem emel.

A tornázáson kívül vívás, csónakázás, úszás, gyalogverseny, velocipedezés s egyéb testedző sportok művelését fogja kitűzni az egyesület. Tagjait az előkelő, intelligens társadalomból veszi. Már eddigelé is meg van a szükséges létszám. Mi sem bizonyítja jobban az egyesület életrevalóságát, mint az, hogy még megalakulása előtt biztosítva van a jövő. A felhívás gyűjtő-ívén egyszerre harmincz új iratkozott alá, mint működő tag.

Már most nem sokára meg fog történni az alakulás s a sport-club megkezdí működését.

A club tónusát a club hivatása határozza meg. A testedzés rendkívül fontos kérdését fogja a club első sorban is megvalósítani s így gyakorlati irányú lesz jellegének fő alkotó része.

Minden hűhó és feltűnés nélkül kezdi meg működését, de tagjai fölött mint fórum fog szervezkedni és e részben valamennyi egyesületünk közül, mint specialitás fog kiválni.

Komoly hivatása annyira közérdekű, annyira nélkülözhetetlen, hogy kívánatos volna mielőbb való megnyitása.

Városunk értelmi munkásainak, a zárthelyű és ülő foglalkozás ellenében már régóta szükség lett volna egy olyan clubra, hol üdülést, izomerősítést s testfejlesztést szolgálnak.

Örömmel üdvözljük a clubot nemcsak egészség-tani, nemcsak társadalmi, de erkölcsi szempontból is s óhajtjuk, hogy mielőbb megkezdje rendkívül fontos és pótolhatatlan működését.

A testgyakorlati oktatás tanintézetekben.

A tordai állami polgári fiú- és leányiskolában a tornaoktatás a következőkép osztatott be:

a) A fiúiskolában.

I. csoport: I., II. osztály, hetenkint 1 órán.

II. csoport: III., IV., V. osztály, hetenkint 1 órán.

a) Csukló-szabadgyakorlatok a fej-, törzs- és végtagokkal ú. m. fej- és törzsszel hajlítás, forgatás: karokkal emelés, hajlítás, lökés, ütés és lendítés különböző-

képen összekötve a 8-as ütemig; hasonlóképen a lábakkal kapcsolatosan kargyakorlatokkal lassúbb és határozottabb ütemben.

Állások különböző nemei, nevezetesen: alap-, szög-, lépő-, mérő-, lábujj-, sarok-, keresztezett-, zárt-, erőltetett-, lábél-, gugg-, lebegő-, vívó- és rohamállás.

Ülések: közönséges-, szabó-, török- és zárt sorban való ülés.

Fekvések: mellső és hátsó támfekvés.

b) Helyből tovább mozgó gyakorlatok: Közönséges járás más-más ütemben, lépéscsere. Műjárások: utánlépés, 3-as lépés, elő- és visszajárási keresztbe lépkedéssel, golyójárási.

c) Rendgyakorlatok: Sorképzés, oldal- és sorban, igazodás, fedezés, távolság vétel a fordulatok, kanyarodások, fejlődések, rendek és kettős rendek alkotása helyben és menetközben. Különböző vonulások: egyszerű-, szög-, lyoni-, ellenvonulás-, kígyó-, csiga- és körvonulás.

d) A katonai fegyvergyakorlatok nemei helyben és menetközben:

Szakaszalkotás és az ebben való gyakorlatok, s végül századgyakorlatok a honvédség számára előirt gyakorlati szabályzat szerint. Torna kirándulások.

e) Szergyakorlatok a növendékek ereje és fejlettségének megfelelően a nyújtón, alacsony és magas korláton, gyűrűhintán, lengőnyújtón, mászópóznákon, függélyes és rézsutos lábtón, rohamdeszkán; továbbá kötél-mászás és húzás, magas- és távolugrás.

b) A leányiskolában.

I., II., III., IV. osztály, hetenkint 2 órán.

a) A szabadgyakorlatok megfelelő nemei, hasonlóképen súlyt fektetve az egyöntetű és csinos kivitelre.

Az állások könnyebb és illőbb nemei kargyakorlatokkal és fordulatokkal összekötve. Szökdelési gyakorlatokkal és fordulatokkal összekötve. Szökdelési gyakorlatok közönséges és műjárások.

b) Rendgyakorlatok: sorképzés oldal- és arcsorban, fordulatok, fejlődések, kanyarodások, vonulások nemei. Rendek és kettős rendek alkotása helyben és menetközben.

c) Pálczagyakorlatok.

d) Játékok.

Athleta versenyek Erdélyben.

Kolozsvár november 14.

A „Kolozsvári Athletikai Club“ f. é. okt. 2-án tartott kolozsvár-marosvásárhelyi őszi viadaláról elhalasztott két pontú futó-verseny folyt le, melyhez a club egy gyalog-versenyt is toldott a kezdők számára Kolozsvártól Gyaluig.

A futás délelőtt volt a sétatér hosszában fagyra hajló időben, mi a versenyzőknek nem nagyon tetszett. Nézőközönség nem is volt. A clubból a nagyobbak közül ott voltak Girsik F., Kővári Mihály és Baintner urak s mások.

Első a 100 yardos sikverseny volt, melynél valaminth eddig, úgy most sem érték el a 11 mpczet, azonban társa mellett Kolozsvári János lett első 12'8 mp.-czel. Tiszteletdíjat nyert.

Második a fél ang. mértföldes sikverseny, melyben a „Deési hőlgyek díját“, a serleget Kolozsvári védte: kihívó nem volt, de a tavaszinál 5 és fél mpczcel — 2 perez 26 s fél mp. — hamarabb befutván a tért, e má-

sodszori győzelmével a serleg sajátja lett. A club ezüst-érmet is ajánlt fel a serlegre igényt nem tarthatók részére, mit Antal András nyert meg öt társa elől 2 p. 28 mp.

A gyalog-verseny d. u. $\frac{1}{2}$ 3 órakor kezdődött. Hely a főtéri oszloptól a a gyalú nagy hidig, 17 km. Versenyzők oly kezdő ifjak, kik eddig versenyeken részt sem vettek azonban clubtagok. A bíróság itt a club öreg tagjából, de ifjú emberből állott: Bartha Gergely, Illing Sándor, Dunky Ferencz és Borbély György bajnok.

A jelentkezők közül hatan álltak ki; a szabályok megtartását kézzel fogadták. Egyik nemsokára szekerre ült. Beérkeztek: elsőnek Eperjesi Béla 2 óra $2\frac{1}{2}$ percz alatt, Choma Ödön 2 óra 3 p., Biró Sándor 2 óra $3\frac{1}{2}$ p., Páska Simon 2 óra 6 p. és Göllner 2 óra 11 p. Nem pályázó is versenyzett velök kettő; egyik az utolsóval ért be, a másik pedig Gyöngyösi VI. oszt. tanuló az elsőnél is 6 perczel ment be hamarabb, óránként 8 és fél klm., s egy klmétert 7 percz alatt téve meg. Eperjesi tiszteletdíjat s bronz-érmet, Choma bronz-érmet nyert.

Az út egy harmada köves, egy harmada sáros, de egy kis vert ösvény elég alkalmas volt a járásra, azonban a végig tartó s szembe fúvó szél legalább egy negyed órát ellopott az eredményből.

Gyalog ment ki egy nem versenyző csapat is Kolozsvári bajnok gyaloglóval. Borbély Gy. pedig a versenyzők oldala mellett gyalogolt, hol az utolsóval, hol az elsővel.

Pár órát a gyalui fogadóban elmélkedénk az athletikáról, aztán a mint mentünk, úgy jöttünk haza is mind a 12; kissé még vidámabban a csillagsátoros ég alatt.

B—Y.

Válasz

Follinus Árpád úr „Tutti-Frutti“ című cikkére.

Tekintetes szerkesztő úr!

Follinus úr azt mondja a többek között — mert csak a minket érdeklőkre felelünk — azt mondja, csudálkozok, hogy a kolozsvár-marosvásárhelyi gyalogversenyen nem Borbély György volt az első. Ilyen bizalommal megrakott athleta el is hihetné magát, ha fiatalabb volna. Már nem az. Borbély azzal mentegetődik, hogy ő nem olyan, mint a Mahomed törvénye, mely szent és kijavíthatatlan volna; hanem olyan keresztelő János féle, ki után jönnek — mert jönni kell — olyanok, kiknek ő „sarujok kötőjét is“ stb.

Aztán nagy becsben tartja gyalogversenyünk eredményét. Ez is clubunkat dicséri. Erre sem hiszszük el magunkat, mert tudjuk, hogy nem nagyon jó eredmény. Meg sem közelíti a Porzsolt (a sok közül nem tudom melyik) budapest-balatonfüredi versenye eredményét. Az arány ilyen: „M. A. C.“ 21 mmf. : 22 óra, „K. A. C.“ 13 mmf. : 15 óra. Azonban van egy dicsérni való nálunk is: hogy nem egyesek bravourkodnak, hanem egy jó tömeg atletizál s 10—13-an sétálnak el egyhuzamban 100 klm-t.

Hanem a legszebben beszél Follinus úr a végén, mikor azt mondja, immár elérkezett az idő, hogy egy budapest-kolozsvári gyalogversenyt rendezünk több club együtthatóságával. Én ugyan abban

is skeptikusodom egy kissé, hogy a „K. A. C.“ emberei kiállanak e sétát nagy Magyarország hőseivel? Balogh Dezsővel pl. ugyan ki birna? s még vannak többen is. A király ugyan megdicsérte az erdélyi katonákat, hogy mily aescamódra mászzák a hegyeket, — s mi erdélyiek vagyunk — de a kunságon kősziklahegyekre nem, legfeljebb patkányturásra kapaszkodhatnánk. Mindezek azért nem rettentik a „K. A. C.“ tagjait; sőt Follinust üdvözik és szeretik; s óhajtják, hogy a már két év előtt épen általa megpendített nótára minél előbb egy hatalmas tus huzassék. Kolozsvárról mennének 4—5-en; alighanem e sorok írója is, s ha 10 egyletből négyen, már 40 lennének, milyent az alföld még nem látott. Sokan óhajtának, hogy ne tavasszal, hanem ősszel lenne. Talán mindegy, és sokan óhajtának, hogy minél többen szölanának hozzá.

Kolozsvár, 1887. november 14.

— — Y.

„K. A. C.“ tagja.

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expediálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet) intézendő.

A koresolyázás kézikönyve megjelent Porzsolt Jenőtől s 1 frtért kapható e lap kiadóhivatalában. Ez első és egyetlen magyar munka a koresolyázásról. Tartalma: A jég és hó sportjai. — A koresolyázás multja. — A koresolyákról. — A jégről és a koresolyapályákról. — A koresolyázók öltözetéről. — Szerencsétlenségek kikertülése a jégen. — A koresolyázás alapgyakorlatai. — Koresolya-kirándulások. — A műkoresolyázás gyakorlatai. — Koresolyaugrások. — Összetett koresolya-gyakorlatok. — Angol koresolya-figurák. — Koresolya-versenyek rendezése. — Koresolya-versenyek eredmények. — Játékok a jégen. — jégvelocipéd és jégvitorlás. — A hó sportjai. — Hócipő és hócipő-versenyek. — A fővárosi és vidéki koresolyázás. — A könyvben harmincznégy díszes kép is van.

A deési koresolya-egylet mult héten tartotta meg ez évi közgyűlését, melyen br. Bánffy Dezső főispán elnökölt. A tárgysorozat kiemelendő pontjai voltak: Glaser Simon titkárnak évi jelentése, melyben sok életrevaló eszme volt felemlítve a koresolya-egylet előmozdítása érdekében, Hatfalusy József alelnök terjedelmes jelentést tett a pénztár állapotáról és a koresolya helyiség tisztítatásáról. A tisztikar s választmány nevében Bánffy báró mint elnök megköszönve a bizalmat leköszönt, s erre a megejtett új választás szerint ismét öt volt szerencsés az egylet elnökének megnyerni, alelnöknek Hatfalusy József, titkárnak Glaser Simon, gazdának Clemens Albert, pénz-

tárnoknak Kovrig Albert választották meg. Az igazgató választmány tagjai: Papp Farkasné, Bárány Terka, Schön Etelka, Tischler Domokos, Voith Gergely, Papp Farkas, dr. Hankó Ödön, Buday Elek, Krémer Lajos, Péterffy Zsigmond lettek. A közgyűlés meg volt, most még csak jég kell s aztán megkezdheti az egyesület tényleges működését.

Tornászok clubja Nagyváradon. Izmos karú s erős mellű fiatal s idősb urak, a kik erősödni akarnak, rövid idő óta többször tartottak esti összejöveteleket a nagy-teleki-utcai iskola tornatermében, a hol Rátkay József vezetése alatt testedző gyakorlatokat végeztek. A terem látogatói most elhatározták, hogy tornász-clubot alakítanak, a mely hétfőn, szerdán és pénteken tart összejöveteleket. Már eddig is számos tagja van a clubnak. Új tagokat, ha azok ellen kifogás nincs, szívesen fogad a club. Tagdíj havonként 1 frt.

Az aradi korcsolyázó-egylet közgyűlése vasárnap délelőtt 11 órakor tartatott meg Tedeschy Viktor elnöklése alatt a kaszinó-egylet társalgó termében. Jelen voltak: Tedeschy Viktor, Steinitzer Károly, Tenner József, Oláh Elemér, Probst Mihály, Kriván János, Páris Gábor, Páris Lajos, Szende Tivadar, Dániel Endre, Vannay Gyula, Vannay Jenő, Mülek Lajos dr., Moesz Károly, Steinitzer Pál, Keresztes Mihály és Aknai Andor. A közgyűlést Tedeschy Viktor igazgató-elnök nyitotta meg és meleg szavakban üdvözölte a jelenlevő tagokat, mire felolvastattak az egyesület mult évi közgyűlési jegyzőkönyvei és tudomásul vétettek. A pénztári számadásokból kiemeltük a következőket: A pénztári maradványa az egyesületnek a mult 1885/6-iki évi saisonban 337 frt 40 kr. A folyó évi rendes bevétele 1999 frt 56 kr. Összesen 2333 forint 86 krt tett ki az 1886/7-iki évi aktiva, melylyel szemben kiadás 1711 frt 32 kr. Marad tiszta letét 622 forint. Ezután az aradi korcsolya-egylet tisztviselőinek megválasztására került a sor. Egy három tagú szavazatszedő-bizottság neveztetett ki, melynek tagjai voltak: Kriván János, Moesz Károly és Vannay Gyula és ezzel kezdetét vette a titkos szavazás. A korcsolya-egylet jövő évi tisztviselői lettek. Elnök Parecz György, igazgatók Boros Vida, Tedeschy Viktor, pénztárnok Keresztes Mihály, ügyész Müller Károly, titkár Dániel Endre. Választmány tagjai: Steinitzer Károly, Mülek Lajos dr., Kádebó János dr., Institoris István dr., Probst Károly, Páris Lajos dr., Oláh Elemér, Moesz Károly, Tenner József, Aknai Andor, Vannay Gyula, Páris Gábor. Számvizsgálók Verdán Oszkár dr., Steinitzer Pál dr., Kriván János. A közgyűlés Bicskey Antal beteges segédfelügyelőnek 120 frt évi kegydíjat szavazott meg havi 10 frtos részletekben 1887. évi december 1-től 1888-dik évi december hóig. — Ezúttal kisorsoltattak a következő számú részvények 41, 43, 33, 185, 170, 152, 12, 80, 174 és 105. A részvények tulajdonosai figyelmeztetnek, hogy 1888. február 15-ig a korcsolya-egylet igazgatóságánál a kisorolt számok díjait felvehetik, különben azok összegei az egyesület tulajdonába mennek át. Tedeschy Viktor igazgató egy életre való indítványt terjesztett elő ezután a közgyűlésnek és pedig, hogy a korcsolyázó-tér esténként villanyvilágítással világíttassék meg és hetenként egyszer-kétszer zene és villanyvilágítás mellett korcsolyázó-estélyek rendeztessenek a jégpályán, mint a hogy ez más nagyobb városokban évek óta divatban van. A közgyűlés egy részénél meleg pártfogásra talált ez indítvány s a közgyűlés másik része is pártolta az indítványt, csak abbeli aggályait fejezte ki,

hogy a villanyvilágítás berendezése sok költségbe kerülhet. A kérdéshez szóltak Steinitzer Károly, Mülek Lajos, dr., Steinitzer Pál, Páris Lajos, Szende Tivadar és Aknai Andor. Végül Tedeschy Victor igazgató, az indítványt tevő, bemutatta a budapesti Ganz és társa, valamint Egger villanyvilágítási intézet-cég egy-egy kimutatását, melyben a villanyvilágítási lámpák berendezése összesen 900—1000 frtba kerülne. A hosszabb vita után a közgyűlés Steinitzer Károly és Mülek Lajos dr. azon indítványát fogadta el, hogy a közgyűlés bizza meg ezzel az igazgatóságot, hogy egy részletes költségvetést szervezzen, melyben pontosan ki legyen tüntetve, hogy a villanyvilágítás berendezése mennyibe kerül, mikor ez a kezökben van, egy rendkívüli közgyűlést hívjanak egybe és terjeszszék azt elő és akkor a kérdésben végleg e rendkívüli közgyűlés legyen hivatva dönteni. A bizottság tagjaiul kiküldettek: Tedeschy Viktor, Steinitzer Károly, Tenner József és Dániel Endre. Ezzel a közgyűlés véget ért.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „ „	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	4 „

Herkules-naptár.

Novemb. 23. W. Beach és E. Hanlan sculler csónak-versenye Ausztráliában a világ bajnokságáért.

BRÖMER-ELMERHAUSEN és TÁRSA
KERÉKPÁR-RAKTÁRA
 BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 36. sz.

„Hillmann, Herbert és Cooper“
 Coventry-i (Angolország)

világhírű gyárának
vezér-képviselősege.

Valamennyi újdonságok, bőröndök, nyergék, lámpák, csengők, sipok, stb.-ben raktáron vannak.

Angol-kerékpározó iskola a házban.
(Képes árjegyzék bérmentve küldetik.)

Tartalom: Ismét egy. K. Zs.-tól. — A testi nevelés főteendőiről. Dortsák Gyulától. — Athleta viadal Kolozsváron. A. K.-tól. — Sport-club Esztergomban. — A testgyakorlati oktatás tanintézeteinkben. — Athleta versenyek Erdélyben. B-y-tól. — Válasz. — y-tól. — Különfélék. — Első előadás. (Vége.) — A hivatalnok kisasszony.

Első előadás.

(Vége.)

Siettette is a Miss a másodszori találkozást, s a komtesseinek se tűnt fel, hogy olyan hamar ismét meglátogatják a szűkölködő családot. Bezerédy úr természetesen már ott várta őket; sokáig beszélgettek s távozáskor a szép Mariska csak a balkezére huzta fel a szobában a keztyűt. Csak mikor már a kocsiban ült, huzta fel a jobbra is.

A harmadik találkozásnál a comtesse azzal lépett be a szegény szobába, hogy milyen gyönyörű rózsát látott a kocsiból kihajolva az első emelet egyik ablakában. Ő imádja a rózsákat, mindig hordoz egyet a hajában, most is van egy... de... ejnye... hol van?... Elveszett, kár érte. — Bezerédy látta, hová esett; felemelte; de hisz ez már hervadt, száraz, elvesztette illatát, csak nem tűzheti a hajába? Majd lehozza ő az első emeleti ablakból azt a szép rózsát, mely a comtesseinek megtetszett. Az az övé, cserébe odaadja. A komtesse elfogadja, de csakis cserébe. A hirlapíró elrejtí a hervadt virágot, melyhez egy drága hajszál is tapadt; a leányka pedig a friss rózsát keblére tűzi...

Az újdondásznak is van szíve és phantasiája (bár sokan mindakettőt megtagadják tőle). Bezerédyn kiütött a legveszedelmesebb betegség: az ábrándozás, melyből embert csak a sors kegyetlen operációja gyógyíthatja ki. — ha ugyan bele nem hal a műtétbe. A szerelmes a szerelem első stadiumában optimistává lesz, mindent jobb színben lát, vágyai kiszínezik a valót. Bezerédy azt hitte, hogy a születési arisztokráciával legalább is egyenrangú a szellemi.

Azt hitte, hogy egy neves, tehetséges író előtt megnyílnak a főrangú szalonok s még örvendenek, hogy társaságukat egy költő „díszesíti”. Már előre látta magát, a mint a fej nélkül tévelygő magyar arisztokracziának irányt szab, célt mutat s lelket önt belé; látta, mint győzedelmeskednek a szalonokban az irodalom, művészet és tudomány napi kérdései a lovak, kutyák, grisettek és politikusok fölött!

Szerencséje volt, hogy mindezeket nem mondotta el másnak, különben talán az örültek házába zárják.

Elkezdtek a kis újdondászt újra gyötörni a gyermekkori álmok; most már nem elégedett meg csendes, névtelen szerkesztői állással, melyből — a munkatársakat nem honorálván — egy kis szőlőt vagy villát is lehet szerezni. Most már író, nagy ember akart lenni; feltámadt benne újra az erős ambíció, hogy ne maradjon köznap embernek. A szerelem felebresztette benne a dicsőségszomjat.

Az Akadémiánál száz arany volt kitűzve egy színmű jutalmazására. Ez lesz a legkedvezőbb alkalom. Mint meteor, mint üstökös, mint kész Minerva elöpatanni a jelígs levélből; meglepni az ellenfeleket, a bírakat, az irigyeket; egyszerre kivívni a nevet, miért más éveken át küzd; kikerülni a lassú haladás kínos várakozását és különböző, fokonként emelkedő állomásait: az észre nem vétetést, a fitymáltatást, a gúnyt, a sárral dobálást, a megtüretést, — egyszerre megnyerni mindent; és aztán szívre tett kézzel eléje állni s elmondani: én méltó vagyok kezdedre. Te adsz egy nevet, melyet őseid szereztek, én adok egy nevet, melyet magam szereztem. Ha szeretsz, legyünk egyek; nem hozok szégyent nemes családnadra, csak dicsőséget; vagy ha nem engednék szüleid, legyünk akkor is egyek. Legyen neked elég az én gazdag szívem!... Oh az újdondásznak is van phantasiája!

Azt mondják, hogy a bolondra süt a nap; aztán

meg azt is mondják, hogy a szerelmes mind bolond. Talán van bennök valami igazság. A szerelmes akarata olyan, mint az örült rögeszméje. A mit az igazi szerelmes akar, vagy kiviszi, vagy belehal. Bezerédy kivitte azt, a mit akart. Megnyerte az Akadémia száz aranyát. És lett belőle egyszerre ünnepelet író; elvették tőle az újdonságok rovatát s adtak neki négy akkora fizetést, csak hogy ne írjon a lapba semmit, hanem írjon önálló szépirodalmi munkákat s csupán a nevét adja oda előfizető-fogónak. Írók, kritikuskok és olvasók felkarolták, megszerették. Neve ismert lett az egész országban s az irigység kénytelen volt elmélni a hangos elismeréssel szembe.

Bezerédy remegve várta az első előadást, melyre biztosan hitte, hogy Málnássyék is eljönnek. A hirlapok jó előre összeharangozták a közönséget s az új színmű-író híre elhatott a magas körökbe is. Ennek örvendett a fiatal író legjobban. A bájos comtesse már fél éve a nagyvilágba lépett. Bizonyosan fel is említi a társaságokban, hogy ő ismeri azt az író, sokszor találkozott vele itt és itt.

Az első előadáson Bezerédy a Málnássyékével szemközt lévő páholyba ült, hogy szemmel kísérhessen ideálja minden mozdulatát s hogy őt is láthassák onnan. Változtatott öltözete mutatta, hogy esetleges bemutatásra is el volt készülve. Hogy ez azonban miként történhetnék meg, a fölött nem aggódott. Íróval szemben a külsőségeken túl teheti magát az ember. Ha a páholyból átjön valaki azzal az üzenettel, hogy az öreg Málnássy gróf szeretné páholyában személyesen tisztelni az est hőst, a szerzőt, kit a fiatal grófnő már úgy is ismer, — abban nincs semmi különös.

Hét óra előtt már beült páholyába s alig győzte várni, míg az átelleni páholy ajtaja megnyílik. Fél éve nem látta már őt. Mert mióta a társaságba bevezették a grófnőt, azóta nem látogatta a szegény családot. Csak a kis Miss járogatott oda, a komtesse mindig mással volt elfoglalva. A karácsonyestén is csak Babette kisasszony vitte a szűkölködő Kovács-családnak az ajándékokat és még mindig hivogatta le a hirlapíró urat, de az már nem akart lejönni.

Már zsufoolásig megtelt a színház s Málnássyék még mindig késtek. Már a függőnyt is felhúzták s az átelleni páholy még mindig üres. Hát most, mikor az ő darabját adják, akkor is és épen Málnássyék követik el ezt ez úri gorombaságot, (gorombaság az író, a színészek és a közönség irányában) hogy a darab közepén jönnek a színházba? A szerző a legnagyobb izgatottságban volt, de nem darabja sikere vagy sikertelensége miatt. Nem is figyelt a színpadra s midőn az első felvonás után a körrönség zajosan hívta, meg sem mozdult. Csak akkor jön majd a függőny elé, ha az a puha kis kaesó is tapsol. De még mindig hiába várt. Majd vigasztalta magát: talán épen társaság van Málnássyékknél, ez tartóztatja őket. Vagy az öregek nem sietnek eléggé; de Mariska komtesse bizonyosan siettetni őket s ép oly izgatott most, mint ő.

Végre a második felvonás elején megérkeztek az apa, anya és leánya. Bezerédy lázasan kapott látszóvö-hez, oda irányozta, megigazította. De látszóvö mintha ma megromlott volna, sehogy sem akart úgy mutatni, mint Bezerédy akarta volna. Hol van arról az arczról a kicsattanó pirosság, hol a szem tüze, hol a tekintet fürgesége, a mozdulatok ruganyossága, az egész alak üdessége, frissesége, bája? Vagy az a kendőzött arcz, az a bágyadt tekintet, azok az álmos szemek, az az örökös blazirt kifejezés az arczon, az a sápadtság, az a ajknak az a fonynyadt, fitymáló mosolya, az a közöny, az a fásultság, az

a hideg büszkeség, az az üres gög, az a páncél-présbe idomtalanított derék, az a porral bepiszkolt egykor ébenfekete haj, az mind, mind való? Hát mi szüksége volt a szépségnek arra, hogy szépítő szerekkel rújítsa el magát. Fessétek be kékre az eget, zöldebbre a fát, ligetet, aranyosabbra a napot, feketébbre az éjszakát; mázójátok be és változtassátok meg az egész természetet, tegyétek szomorúvá a majmot, pajkossá a párduczót, énekeltesse-tek a verébbel, cziczomázzátok fel a fülemilét, tegyétek az oroszlánt hallá, az embert majommá: és szebbé tetté-tek-e a szép természetet?

Ha azt mondják Bezerédynek, hogy darabja silány férczmunka, melyben minden a szépnek csak visszája, nem sebezte volna szívét oly mélyen, mint az a kép ott az átelleni páholyban. Nem hitte volna, hogy félév ott a magas sociétében egy angyalt közönséges rizsporfo-gyaszto bábbá tehessen. Most láthatta, de mégsem hitte.

Marie komtesse — épen csak hogy valamit csináljon — felvette látésövét s elkezdte lassan végigjártni a páholyok során. Egyszerre a vér elfutotta Bezerédy arcát. Érezte, hogy a látéső most épen feleje van irányozva. Meghajította magát és — a látéső fordult tovább. A páholyok után az erkélyre került a sor. Ott volt egy pár dandy, üres, kifejezéstelen arcok, melyeknek első látása után mindenki megesküszik, hogy kezökben — mióta maguk urai — se toll, se könyv nem volt, csak ostor, gyepő és puszka, s a kiknek egyedüli érdemök, hogy apáik nem tudván elverni minden vagyonukat, e gondot rájuk hagyták.

Marie grófnő látésövét ide fordítja. A dandy-csapatból egy rögtön viszonzta a látésővezést, aztán meghajította fejét. Málnássy grófnő bólintással és mosolylyal fogadta a köszöntést. Aztán a férfi felkelt helyéről s néhány másodperc múlva megjelent Málnássyék páholyában. Az öregek barátságosan üdvözölték és helyet foglalt Marie komtesse mellett.

A karzaton egy pár diák, — önképzőkori dicső-ségtől megrészegült költők s a földszinten néhány mér-ges kritikusknak fölcsapott félreismert genie — irigy-kedve gondolták, milyen boldog lehet most a szerző. A szerző pedig egy páholy sötét zugában meredt szemekkel bámult egy suttogó párra s keblében egy egész mena-zséria vadállata elszabadulva dühöngött. Ott volt a félté-kenység hyenája, a boszú oroszlánya, a tehetetlenség fojtó kigyója, a vágy vadparipája, a megvetés púpos tevéje, a gyűlölet varangyos bekája, a fájdalom tövises disznója, a gúny majma a féktelen szenvedély bölénye, — csak a szelid galamb nem volt ott a béke és szerelem zöld olaj-ágával.

A darab hőse épen egy szónoklatot tart a szellemi arisztokratának a születési arisztokracziánál magasabb voltáról. Az emelkedett hangú, szenvedélyes kitérés zajos tetszést arat. A nagy tapsra az öreg Málnássy is felnyitja fél szemét s kibámul a páholyból, nem a színpadra, ha-nem a közönségre. Marie komtesse nem zavartatja magát, oda se hallgat, hátra fordulva beszélget lovagjával.

A felvonás végén a darab hősnője, egy grófnő, meg-szókik a hőssel, egy költővel. A szerző merően az átelleni páholyra bámul, lesi az arcvonásokon a hatást. Ott pedig, úgy látszik, nem is tudják, mi történik a színpadon. Tá-vozásra készülnek; a gróf feladja neje köpenyét, a fiatal dandy pedig Marie grófnőét, mialatt sértő bizalmasság-gal egészen közel hajol a lányhoz, úgy hogy annak für-tei homlokát érintik s ihelletük találkozik. Az öreg gróf felteszi csipetűjét s megnézi a színlapot, hogy ugyan mi-

csoda darabot is adnak most. Aztán eltávoznak — Marie komtesse a fiatal ember karján.

A függöny legördültével szünni nem akaró tapsal hívja a közönség a kitűnő szerzőt. A színpadon kény-telenek valakit hirtelen feketébe öltöztetni, hogy jelentse a közönségnek: „szerző nincs jelen“. A boldogtalan szer-zőnek pedig úgy hangzik az a taps, mint sirboltban a gúnykaczaj. A dicsőség hideg tűz, távolról nézni szép, de melegedni nem lehet mellette.

A hivatalnok kisasszony.

A Brisley Comp. angol gépgyár bizományi iro-dájában volt alkalmazva Bánházi Tamás; kitűnő hiva-talnok volt, 18 éves korában került oda s most épen 30 éves. Tizenkét évet töltött egy irodában, ez megöregíti a legtüzesebb vérű ifjút is és a fiatal ember, kinek fején néhány ősz hajat nem lehet ugyan még találni, 30 évvel már az agglegény szerepét látszott játszani. Kitűnő fize-tése volt s igen kényelmesen élt belőle; 12 éven át pont-ban 8 órakor megjelent az irodában, megcsinálta szám-adásait és 12 órakor ebédelni ment. Ez így ment 12 éven keresztül minden nap. Az öreg Jánosi Ferenczel élt egy szobában s a két hivatalnok igen megfért egymással. Jánosi Ferenc már valóságos agglegény volt és mintegy mestere volt az ifjabbnak. Az irodában egymást kiege-szítették, s az életben is igazi társak maradtak. Az iro-dában Bánházi csinálta a számadásokat és Jánosi ellen-őrizte azokat s mint igazi barátok mindig segítettek egy-máson. Ha Jánosi hibát talált Bánházi számadásaiban, nem jelentette fel a főnöknek, hanem figyelmeztette előbb társát, hogy javítsa azt ki.

Hivatal után egy vendéglőbe jártak ebédelni és szabad délutánjukat együtt töltötték sétálva. Ismerőseik elneveztek őket: Castor és Polluxnak. — Bizonyos tekin-tetben hasonlítottak ezekhez; ha valamelyiknek hiány-zott valamije, a másik rögtön szolgált vele; a hónap egyik felében Bánházi kínálta meg szivarral Jánosit, míg a hónap másik felében Jánosi kínálta Bánházit; egyik nap Jánosi fizetett Bánházinak, másik nap Bánházi Jánosi-nak fizetett. — Télen udvariasan átengedték egymásnak a legjobb helyet a kályha melletti íróasztalnál és nyáron, ha egyiknek melege volt, a másik sietett kinyitni az abla-kot s kölcsönösen megengedték egymásnak, hogy ing-ujjra vetkezve dolgozzanak.

Mindennap másikuk hozatott újságot és a legérde-kesb híreket felolvasta társának. Így éltek 12 esztendőn át csendben, boldogan. — Bánházi szegény fiatal ember volt, ki 18 éves koráig kitűnően végezte iskoláit, de nem számíthatván semmi pártfogásra és kénytelen lön önma-gát fentartani, beállt irodába. A hivatalban délelőtt, dél-után lévén elfoglalva, sohasem ért rá, hogy társaságokat keressen fel és hogy mulatni járjon. A házasság sohasem jutott eszébe, legalább komolyan arról nem gondolkoz-hatott; néha-néha ha egyedül volt, valami ábrándos ho-mály keletkezett lelkében a házaselet boldogságáról, de ha találkozott öreg kollegájával, nem érzett semmi hiányt, mindig azzal vigasztalták egymást: „hátha házastós feleség lenne, akkor mily boldogtalanok lennénk! — Azt hitte Bánházi Tamás, a mint leélt 12 évet, úgy fog majd élni holtig; csendben nyugalomban, boldogan: de a sors kettévágta számítását, mert öreg kollegája egyszerre el kezdett betegeskedni s egyszer csak végképen kimaradt az irodából.

(Folyt. köv.)

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VÁSÁRPIPA-EGYLET ELŐRE«, A »BUDAPESTI SPORT CLUB«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, AZ »ERSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ÉS TORNA-EGYESÜLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJANI VÁSÁRPIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-ÚDVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«
S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A vívómesterek mérközése.

A legszebb reményeink közé tartozott a magyar vívómesterek mérközése az idei sportsaiszonban, de mint látjuk, a terv füstbe ment. E lapok multkori számából értesültem ugyanis, hogy a Benedek kihívásának nem lett eredménye. Én nem kutatom e kihívás kudarcának okait, csak a felett akarom szerény véleményemet nyilvánítani, hogy az ilyen most nem sikerült mérközéseknek mily előnyei lennének a magyar sportra nézve.

Azt azonban előre elismerem, hogy nem minden vívómester szája-ize szerinti dolog az ily dolgokról még beszélni is. Mert lehetnek oly mesterek, kik az ilyen mérközést csak összehecczelésnek tartják a közönség mulatóságára és a mesterek renoméjának kárára; úgy de bizonyosan tudom, hogy vannak olyanok is, kik nemcsak ambícióból, de kötelességérzetből is kiállanak a küzd-
térre, ha komoly és illendő kihívásban részesülnek, nem tekintve az esetleges leveretésből jövő kárukra.

De sőt én azt mondom, hogy a valódi jó vívómestereknek ezen tervezett mérközés csak használna, mert a Minervaként teremt vívómestereket visszakergetnék a homályba.

A közönség kíváncsisága az ily mérközés iránt egészen jogos, mert nemcsak mulat, de tanul is a víváson. Azonkívül a mesterek mérközése a tanítványokban is kedvet kelt a küzdelemre.

Azonban én főképen azért szeretném, ha a meste-

rek mérközése még az idén mégis csak megtörténék hogy azután a győztesnek mintegy erkölcsi kötelességévé válnék a bécsi Hartlnak kihívása. Mert én azt gondolom, hogy maguk jelesebb vívómestereink sem akarják Hartlnak hivatalosan bár nem, de magánkörökben számtalan-szor hangoztatott kihívását elodázni az egy pár barát-ságos mérközésről. A magyarok híresek a kardvívásban széles e világon, iskolájuk, biztosan állítom, a legjobb és mégis egy német vívó akarjon lejönni ide vívni tanítani, vívóakadémiát alapítani. Ez mégis sok volna!

Ha tehát eltűrték két év előtt vívómestereink, hogy helyettük egy közepszerű műkedvelő vívó álljon ki a bécsi mesterrel a „Vigadó“ deszkájára, úgy most, mikor a revancheról van szó, bizonynyal nem késnek felkeresni az alkalmat, hogy láthassák ki lesz a legméltóbb a visz-szatorlásra.

És én, ki többször láttam Hartlt vívni és ismerem jelesebb vívóink mindenikét, egészen biztosra veszem győzelmünket.

Kérem tehát tisztelt vívómestereink, kérem a nemzeti büszkeség, a magyar virtus nevében álljanak ki előbb maguk közt a deszkára, aztán a bécsi vívókkal szemben.

A győztest, ki visszaadja a magyar kardnak elvesztett becsületét, úgy fogjuk tisztelni mint hőst, pedig csak kis bátorság s nem hősiesség kell küzdelmére.

Egy öreg vívó.

Egy új korcsolya.

(Az Excelsior-Halifax.)

Ama rendkívül nagy mérvű változás, mely az utolsó két évtized óta a jégpályák jellegében észlelhető. kétségkívül az ismert Halifax-korcsolya érdeme. E korcsolya hű kifejezője azon felfogásnak, mely megjelenése idejében a jégpályákon az uralkodó volt. Ez ugyanis a tisztán a sport szempontjából való felfogás. Ma már azonban egy egész új felfogásnak kérdése merül fel. Ez pedig a tisztán egészségi szempontból való felfogás, vagyis lehetőségessé tenni, hogy a korcsolyázást korkülönbség és veszély nélkül mindenki élvezhesse. Az Excelsior-Halifax hivatva lesz ezt a felfogást képviselni a korcsolyák közt.

A korcsolyák fejlődésének történetében, számítva ezt azon időtől kezdve, midőn a Halifax létre jött, nem látunk rendszeres fokozatos fejlődést; vagyis nem látjuk ama különféle igényeknek kielégítését, melyek a korcsolyák minél könnyebb kezelhetésére, azonkívül a kezdet nehézségeinek, s az ezzel összekötött fáradságnak, s veszélyeknek elhárítására vonatkoznak; a korcsolyáknak mai nap már alig megszámlálható sokfélesége nagyobb czélszerűséget a Halifaxnál vagy nem tud felmutatni, vagy azt még meg sem közelíti, tehát kevésbé vagy éppen nem életképesek, a Halifax pedig, megtartva teljesen eredeti alakját, uralja a helyzetet a többiek fölött még ma is.

A német birodalomban, mely a létező korcsolyáknak túlnyomó részben hazája, s mely nemesak egész Európát látja el korcsolyával, hanem még az Egyesült-Államok nagy részét is, az utolsó évtizedben százharminczöt-féle korcsolya lett szabadalmazva, s e majdnem hihetetlen szám között egyetlen egy sincs, mely a Halifax ismert gyakorlati előnyeivel bírna.

Ha azon elveket vizsgáljuk, melyek az egyes korcsolyák tervezőit vezérelték, — két lényeges körülmény tűnik elénk. Az első az, hogy a tervezők korcsolyájoknál igyekeztek, ha a meglévőknél nem is jobb, de változatosabb felcsatolási szerkezetet létre hozni. A második, különösen fontos körülmény pedig az, hogy az egyes tervezők mindig egy gyakorlati műkorcsolyázó igényeit tartották szem előtt. — Kétségtelenül világos, hogy a Halifax megjelenése a jég sport terén döntő befolyással volt a korcsolyázásnak napjainkban már oly nagy mértékben észlelhető művészeti irányban való fejlesztésére; hogy tehát annak korrekt, mondhatni matematikailag pontos kivitele, melylyel egyszersmind alapját veté meg a korcsolyázásban egy styl megteremtésének, nagyban befolyásolta az ezután föltalált korcsolyák tervezőit, az könnyen érthető. Ebből, valamint ama körülményből, hogy az aránytalanul legelterjedtebb Halifax 20 év óta teljesen eredeti alakjában, még mindig az uralkodó forma — következik, hogy azon felfogás, mely a korcsolyázást illetőleg akkor uralkodott s mely azt tisztán a sport szempontjából, tehát mint művészetet fogta fel, melyet csak azok űzhetnek, kik a kellő fizikai erővel s ügyesség-gel rendelkeznek, — napjainkig is érvényben maradt. — Ez a felfogás akkor még helyes lehetett, a midőn valószínűleg csak egyes férfiak vállalkoztak a korcsolyázásra, míg ellenben nőket látni a jégen, kivéve nagyobb városokat a legnagyobb ritkaság volt. De napjainkban a viszonyok egészen mások, mert midőn mai nap már orvosi tekintélyek sem győzik eléggé ajánlani a korcsolyázást, mint a legegészségesebb testmozgást üde levegőben, s mert másrészt éppen a korcsolyázás az, melyet mint olyat kor- és nemkülönbség nélkül mindenki élvezhetne, a mit eléggé mutat az az egy körülmény is, hogy a korcsolyázók híveinek számát évről-évre oly nagy mértékben lát-

juk szaporodni, hogy most a nővilág számban már majdnem túlhaladja a férfiakét, s végül tekintve, hogy mily sokféle kellemes mulatságokkal s ünnepélyekkel összeköthető szórakozásul szolgálhat. — Ily viszonyok közt amaz említett felfogás, mint magában egyedül álló, tovább nem állhat fent.

De a mily mértékben látjuk e jelenségeket a mondott irányban fejlődni, ép oly mérvben látszanak szükségeseeknek bizonyos kívánalmak, melyek a kezdet nehézségeinek, s az ezzel összekötött veszélyeknek s fáradságnak elhárítására vonatkoznak, mint a melyeknek kútforrásai sehol másban nem kereshetők, mint a még mindig uralkodó ama felfogásban, hogy a korcsolyázásnak csak mint műkorcsolyázásnak lehet értelme, s a korcsolya alakjában csak a műkorcsolyázó igényeinek tartozik eleget tenni. — S mert minél inkább felel meg a korcsolya a műkorcsolyázó igényeinek, minél inkább érvényesítvék benne ama elvek, melyek a korcsolyázást a művészeti irányban fejlesztik, annál nehezebb rajta a tanulás, sőt egyesekre valóban lehetetlen; ebből következik, hogy ha van korcsolya, mely a műkorcsolyázó igényeinek felel meg, úgy a mai viszonyokat véve tekintetbe, annál inkább kell, hogy legyen oly korcsolya is, mely a kezdő és gyöngye korcsolyázó igényeit elégítse ki. — De határozottan állítható, hogy ily korcsolya egyáltalában nem létezik, s csakis ez az oka annak, hogy míg 5 éves gyermekeknek a korcsolyák jelen alakjai miatt a tanulás annyira meg van nehezítve, hogy még gyöngye lábizmaik nem képesek az említett nehézségekkel megküzdni, addig másoknál, különösen a nőknél e nehézségek abban nyilvánulnak, hogy a jégpályának alig egy-kétszeri körülfutása után annyira elfáradnak, hogy új erőnek gyűjtése czéljából kénytelenek pihenni, mely pihenés oly felhevült állapotban s még hozzá télnék idején sok bajnak okozója. E mellett a legnagyobb mértékben vannak kitéve az elesés veszélyeinek a mi főoka annak, hogy a korcsolyázástól oly sokan idegenkednek. A 40—60 éves egyének pedig majdnem teljesen ki vannak zárva a korcsolyázás élvezetéből.

Valóban megfoghatatlan tehát, hogy napjainkban, midőn a modern technika a nagy közönség mindenféle igényeinek kielégítését oly nagy mértékben mozdítja elő, e téren ott vagyunk, hogy a nagy közönségnek kell alkalmazkodni a korcsolyákhoz és nem megfordítva. Nem csodálható tehát a szülőknek azon aggodalma, melylyel övéiket a jégre menni látják.

Az Excelsior-Halifax hygienikus korcsolya, mely tisztán az egészségi szempontok által megkivánt föltételek szerint akként van alkotva, hogy az öt éves gyermek minden veszély s fáradsalom nélkül könnyen megtanulhasson benne korcsolyázni, hogy így ez által elérhető legyen az, hogy ha a gyermek nemkülönbség nélkül 5 éves korában elkezd korcsolyázni, úgy 8—10 éves korában, a mellett, hogy ez ideig is élvezze az egészséges testmozgást, s kifejlesztheti erejét és ügyességét, hozzáfoghat a műkorcsolyázáshoz. Főleg fontossággal bír ez a nőkre nézve, kiknél a későbbi korban való tanulás oly sok nehézséggel jár. Végre pedig a 40—60 éves egyéneknek is a mondottak szerint lehetőségessé tétetik a korcsolyázás élvezése.

A lényegesebb változtatások, melyek a Halifaxtalp ismert alapján eszközöltettek, a következők:

1. A talpmagasságnak tetemes leszállítása. A jelenleg használatban levő és a módosított talp közti magasság-különbség egy 8-as számú Halifaxnál kitesz 16 millimétert. Hogy ez nagy mértékben mozdítja elő a biztos állást s esekélyebb mértékben vétetnek a lábizmok

igénybe, bővebb magyarázatra nem szorul. Sokkal fontosabb s az egész változtatásnak leglényegesebb részét képezi

2. a talp aljának vonalegyenes alakítása. A jelenleg használatban levő koresolyák mind ívalakú talpaljjal bírnak. Az ívalakú talpaljnak tisztán azon egy célja van, hogy a koresolyázó képesítve legyen a különféle ívkombinációkat a jégen leírni. Miből tehát kitűnik, hogy a jelenlegi koresolyák mindig egy műkoresolyázó igényeinek felelnek meg.

Összehasonlítva az ívalakú talpot az egyenessel, ott az érintkezés a jéggel elméletileg egy vonal (a talpszélesség), a valóságban, az egyenes talpúhoz képest, ropant kis terület. Hogy mily befolyással van a talpaljnak e kétféle alakja a jégen való tovahaladásra, annak megítélése céljából vegyük figyelembe, az itt fellépő ellenállást. Ez ugyanis a surlódás. A surlódási ellenállásnak nagysága függ a rendes nyomástól és a surlódási együtthatótól. A rendes nyomás eseteinkben a koresolyázó súlya. A surlódási együttható pedig a surlódási ellenállás és a rendes nyomás közti viszony nagyságát fejezi ki: $f = \frac{W}{N}$, hol W a surlódási ellenállás és N a rendes nyomást jelenti. Minél nagyobb a surlódási ellenállás, annál nagyobb a surlódási együttható. Göröngyös jégen pl. nagy. Mert az együttható értéke táblázatos kimutatásaiból mindenkor módunkban áll könnyen kiszámíthatni, hogy pl. egy 80 klg nehéz egyén a koresolyázás közben minő nagy surlódást fejt ki. A fenti képletből $W = fN$ adja a surlódás nagyságát. A surlódási együttható az aczél és jég közt $= 0.014$, s így $W = 80 \times 0.014 = 1.12$ klg. S bár képletünk szigorúan véve csak egy megközelítő értéket ad, tekintve a rendes körülményeket (jó karban tartott jégpálya, csiszolt aczél) az eredmény pontosnak mondható. — Látható tehát, hogy a fellépő surlódás oly csekély, hogy az semmi körülmény közt itt számításba nem vehető, valamint az is, hogy az érintkezés felület növekedése semmi változást nem idéz elő.

A dolog illetően állásánál fogva mindegy volna tehát a hajlott vagy az egyenes talpaljnak alkalmazása.

A tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogy az egyenes talpon való tovahaladás aránytalanul könnyebb, mint az ívalakú. Ennek magyarázata következő: A jég tökéletesen soha sem sima, főképp a mindig nagy mérvben látogatott jégpályákon nem. Midőn tehát a hajlott talp, a jéggel elenyészően csekély területen érintkező terület kénytelen azon utat követni, melyet a jég szabad szemmel nem is észlelhető egyenetlen felülete neki előír, vagyis kényszerítve volna mélyedésből emelkedésre menni.

A valóságban ez nem történik meg, hanem a talp azon kis érintkező részével az előtte álló akadályokat lesurolja, útjából eltávolítja (ezért kell a pályát folyton seperni). Ez akadályok eltávolítása azonban csak a saját eleven erejének rovására történhetik és csakis ez az oka annak, hogy a hajlott talpon való tovahaladás oly nehéz, mert arra szánt eleven erőnek legnagyobb része az akadályok leküzdésére fordítatik, és nem a surlódás, mint ezt sokan hiszik.

Mivel továbbá a talp absolute nem képes az előtte álló akadályokat teljesen leküzdni, hátra marad most még egy tetemesen redukált egyenetlen felület, melyen a talp s ezzel együtt a láb is rezgő mozgásnak van kitéve. A rezgés az izmokra szibbasztólag hatván, azoknak gyors kimerülését nagyban előmozdítja, miről meggyőződhetünk, ha rezgő korongra állunk; az izmok az állás közben kimerülnek.

Figyelembe véve most még azt a nagy erőfeszítést, melyet a gyöngé koresolyázónak a hajlott talpon az

egyensúly fentartása miatt kifejtjenie kell, könnyű e három körülményből magyarázatát adni annak, miért áll a kimerülés itt oly gyorsan be. Ellenben az egyenes talpnál akadályok leküzdéséről, tehát eleven erővesztéséről, valamint rezgő mozgás keletkezéséről szó sem lehet. Itt tehát tisztán érvényesül a surlódási képletünk által feltüntetett törvény, hogy t. i. a tovahaladásra használt eleven erőnek majdnem teljes egésze tényleg a tovahaladásra fordítatik. Az egyenes talp azonkívül a biztos egyensúly fentartását is nagyban mozdítja elő.

3. A talp aljának szélesítése (12 mm.). Ez a biztos egyensúly elősegítésén kívül kedvező módot nyújt a talpaljnak homorú alakítására.

A talp-profil megválasztásánál a talp súlyának csökkentésén kívül fontos azon körülmény, hogy

4. a talp élesebb talpelt nyer, a nélkül, hogy a gyors kopásnak volna kitéve.

5. A talp hátulsó részén eszközölt megnyújtás az elesés nagymérvű elhárítását eredményezi. A tapasztalat szerint leggyakoribb a hanyattesés, a midőn t. i. a súlypont az alátámasztási területen kívül esik. Ez a megnyújtás a mondott eset bekövetkezetését nagyban hátráltatja.

Mivel eme felsorolt, s a részletezett cél elérésére szolgáló módosítások indokolását, mint láthatjuk, a mechanika megdönthetetlen törvényei adják meg, a gyakorlati eredmény fölött nem lehet kételkednünk.

PIROVICH ALADÁR.

Az ugródeszka.

Legyen szabad pár sorban Nagy Sándor ily című közleményére reflektálnom, ámbár meg vagyok arról győződve, hogy más, ki már volt Angliában és látott athleta-versenyeket, még illetékesebb volna e kérdésben nyilatkozni.

De ha szabad a sportkönyvek és lapok idevonatkozó megegyező közleményeinek hitelt adnom, úgy bátran merem állítani, hogy Angliában egyáltalán nem használnak ugródeszkát, hanem a pusztta földről ugranak, megjelölvén egyenes vonallal azon helyet, a honnan az ugrás számít. És ez tulajdonképen így van helyesen. Az athletika épen abban különbözik a testgyakorlat többi ágától, hogy semmi segédeszközt nem használ. Hisz a természetben akadályokra bukkanva, nem küldhetünk előbb ugródeszkáért! Hogy pl. a boxolásnál keztyűket használunk, annak igen könnyen átlátható oka van, de azért mindenki belátja, hogy ha egy kitűnő boxoló esetleg megtámadtatnék, keztyű nélkül is érvényesíteni tudja ügyességét és erejét, szóval akkor is kitűnő boxoló marad. De vegyük el a tornásztól a nyújtót vagy korlátot, a veloczipédestől a vasparipáját, zavarba jönnek mind a ketten s nem tudja kiki a maga mesterségét folytatni. Csakhogy nálunk még nem lehet az ugródeszkát nélkülözni azért, mert nincsenek oly kitűnő versenypályáink mint az angoloknak. Pedig városban vagy oly helyen, hol könnyen hozzá lehet jutni a köszén elége után hátrammaradó anyaghoz, az úgynevezett „troszkához“, igen könnyen lehetne jó pályát készíteni, mert a külföldön is ebből állítják elő. Az ilyen pálya rugós, nem romlik, sőt

idővel javul s így gondozása úgyszólván semmibe sem kerül. Nálunk a budapesti ügető-versenypálya van részben így készítve, azon pálya, melyen a „B. K. E.” is szokta versenyeit tartani.

Ausztriában, Németországban, hol az atletika még annyira sem fejlődött mint nálunk, szintén használnak ugródeszkát.

Legyen szabad végre még megjegyeznem, hogy a „Magyar Athletikai Club” versenyein tudtommal eddig négyen ugrottunk hat métert, vagy ennél többet Kinszky Jenő gróf, Székely Ádám, Bogdány Ferencz s végre magam csekélysege.

FOLLINUS ÁRPAD.

Az „Achilles Sport-Egylet” jégünnepélye.

1888. évi január hó 22-én nemzetközi és országos jégünnepély és korcsolya-versenyek fognak tartatni az „Achilles Sport-Egylet” által Pálicson a következő feltevésekkel:

I. Fölvonulás. Az összes jelenlevő jégsporthoz kedvelők közreműködésével.

II. Jégvelociped-verseny. Távolság 1000 m. Zárt verseny. Díjak: arany-érem az elsőnek (65 frt értékben), ezüst-érem a másodiknak és bronz-érem a harmadiknak. Mindennemű gép indulhat.

III. Síkverseny. Korcsolya-verseny 1 ang. mtf. távolságra (1609 m.). Nyílt verseny. Díjak: ezüst-érem és tiszteletdíj az elsőnek (100 frt értékben), bronz-érem a másodiknak.

IV. Akadály-verseny. Korcsolya-verseny $\frac{1}{2}$ ang. mtf. távolságra 12 akadálylyal. Nyílt verseny. Díjak: arany-érem az elsőnek (120 frt értékben), ezüst-érem a másodiknak, bronz-érem a harmadiknak.

V. Síkverseny. Korcsolya-verseny 3 ang. mtf. távolságra. Nyílt-verseny. Díjak: ezüst-érem és tiszteletdíj (200 frt értékben) az elsőnek, ezüst-érem a másodiknak és bronz-érem a harmadiknak.

VI. Gátverseny. Korcsolya-verseny. 100 m. távolságra, 3 gáttal. Zárt verseny. Díjak: elsőnek ezüst-érem és tiszteletdíj (65 frt értékben), másodiknak bronz-érem.

VII. Küzdelem a vándor-serlegért. Korcsolya-verseny. Távolság 10 ang. mtf. Nyílt verseny. Díjak: az első küzdelem alkalmával az elsőnek „Achilles”-jelöltség, ezüst-érem és tiszteletajándék (300 frt értékben) másodiknak ezüst-érem, harmadiknak bronz-érem; a második küzdelemnél az első „Achilles” címet, arany-érmet (120 forint értékben) és vándor-serleget nyeri (500 frt értékben), a második ezüst-, a harmadik bronz-érmet nyeri. Második küzdelem. Védő:

VIII. Síkverseny. Korcsolya-verseny 500 m. távolságra. Zárt verseny. Díjak: elsőnek ezüst-érem és tiszteletajándék, másodiknak ezüst-érem, harmadiknak bronz-érem.

IX. Jégvitorlás verseny. Távolság 10 klm. Nyílt verseny. Indulhat Magyarországon készült minden szerkezetű jégvitorlás. Díjak: elsőnek egyleti arany-érem (120 frt értékben) és tiszteletajándék (300 frt értékben), másodiknak ezüst-érem, harmadiknak bronz-érem adatik.

Nevezési határnap 1888 január hó 1. déli 12 óra. Mindezen versenyeknél az „Achilles Sport-Egylet” általános és részletes verseny-szabályai irányadók.

Tét 10 frt. bánat 5 frt. Jelentkezések elfogadtnak

Matkovich Miklós, versenybizottsági titkár úrnál Szabadkán.

Kelt Szabadkán, 1887. évi november hó 15-én az „Achilles Sport-Egylet” versenybizottsági ülésén.

DEÁK LAJOS,
egyleti jegyző.

VERMES LAJOS,
egyl. elnök.

MATKOVICH MIKLÓS,
egyleti titkár.

Washington mint sportsman.

Általánosan ösmert dolog, hogy a sport szó lefordíthatlan. Nemcsak a mulatság és a testgyakorlat fogalma rejlik benne, de a kitartó munkáé és az edző küzdelemé is, sőt a szellemet fölgerjesztő szórakozás fogalma is áthatja. Ily értelmezéssel bátran mondhatni, hogy a világtörténet nagy férfiai közt egy sincs, a kit a sportsman elnevezés nagyobb mértékben megilletne, mint Washington. Benne a sportsmanság az egyéniséggel mélyen egybeforrt jellemet, mindennapi életrendet, második természeté vált szokást képezett, nem önmaga miatt létező, önálló életzéli. Washington hatalmas egyénisége a mezőgazda, a katona, az államférfi és a hazafi cselekedeteiben kiváló és ezeket tükröztetik vissza sportsmani kedvtelése.

Washington, a hagyomány szerint, gondolkodó, tanulékony és szorgalmas gyermek volt, de már ekkor is nyilatkoztak katonai hajlamai és a sportok iránti szenvedélye. Iskolatársait századokba osztotta. Gyakorlatokat végeztetett, masiroztatott és csatákat vívott velök; a csatákban mindig ő volt az egyik hadakozó fél parancsnoka. Már a gyermekkorban öröme volt az atletikai mulatságokban: futott, ugrott, birkózott, rudat emelgetett és a testi ügyesség egyéb nemeit gyakorolta. Ezen edző foglalkozásokat akkor is folytatta, a mikor érettebb korba lépett.

Washingtonék közelében Belvoirban lakott, lord Fairfax, egy Angliában gyökerező előkelő család sarjadéka. Washington mint serdülő ifjú gyakran fordult meg lord Fairfax házában és vele a rókavadászat izgató sportját űzte. A lord bátor rókavadász volt és angol minta szerint tartott lovakat és kutyákat. A rókavadászás Virginia végtelen lakatlan és nagyobbára miveletlen térségein bátor és erős lovaglasi képességet igényelt. A lord Washington oly batornak találta a nyeregben, mint a milyen ő volt és ugyanoly könnyűnek az ebfalka követésében. Ezért Washingtont különös hajlandóságába fogá és rendes vadásztársává tevő, úgy hogy az ifjú Washington az ősz nemes vezetése alatt szívé magába a vadászat iránti hajlamot, mely őt élte végéig annyira kitüntette.

De nem kell képzelnünk, hogy Washington élte java része csupán sportmulatságok közt folyt le; ellenkezőleg, már a legkorábbi ifjúkortól kezdve a legkömolyabb munka szolgálatába szegődött. Csakhogy a munkával párhuzamosan a legfárasztóbb testgyakorlást művelte. Már legkorábbi ifjúságában a mennyiségtan és a mértan voltak kedvenc tanulmányai és ő kitünő gyakorlati földmérő-

nek képezte magát. Még nem volt 20 éves a mikor lord Fairfax nagy terjedelmű és gazdája előtt is nagyobb részben ismeretlen földjeit mérte fel; de az államkormány megbízásából felmérte azon terjedelmes földterületeket is, melyeket az állam érdemesült katonái számára adományképen hasítottatott ki. Ezen évekig tartó működés kaallmat adott neki kitartó testi fáradoalmakra. Jobban szerette a bivakot magasan fellobogó tűz mellett, mint az erdei kunyhó fojtott levegőjű belsejét. Naponként sok mértföldnyi távolságokat belovagolt kíséretével járatlan utakon és bozótos erdőségek útvéstartójában. Megáradt folyóvizeken lóháton úsztatott keresztül, vagy könnyű kanoékon evezett át rajtok, a lovat a kanoé mellett úszni engedvén. Ily alkalomkor persze kisebb-nagyobb felfordulások elkerülhetetlenek valának, úgy hogy az úzás mesterségéhez is derekasan érteni kellett. Ha indus törzsekkel találkozott a vándorcsoport, ez némi változatosságot hozott a fáradoalmas egymásutánba; ilyenkor kevés szesz italért az indusok csatatánczának lehettek tanúi. A játszi érintkezésben kiösmérhette Washington az indusok nemzeti szokásait, szertartásaikat és hadviselésök modorát; nagy hasznát vette tapasztalatainak későbbi közvetítő kiküldetéseiben, hadviseléseiben és államférfiúi működésében.

(Vége köv.)

A francia katonai nevelés.*)

Irta és a cs. és kir. községi katonai alreáliskolán felolvasta Kemény Ferencz, cs. és kir. hadnagy, az 5. számú hadtest-tüzérezredben és tanár a cs. és kir. katonai alreáliskolában.

— Folytatás. —

Látjuk tehát, hogy Franciaországban a különböző fegyvernemek számára a tiszték kiképzetése egyenlőtlen időtartamot igényel. Számításom szerint a Prytanée első évfolyamába belépő növendék a gyalogságnál 10, a lovasságnál 11, a tüzérségnél, a hadmérnöki és vezérkarnál 12 évet tölt, míg tiszt lesz. E jelenség befolyását a kiképzetés költségeire később fogjuk kimutatni, itt csak azt jegyezzük meg meg, hogy ily rendszabály eddigéle sem Németországban, sem nálunk, hol hasonló körülmények közt a tiszt nevelése szintén 10 évet igényel, nem vált kívánatossá.

Ezen intézeteken kívül a francziák még a következő katonai intézetekkel bírnak, melyekhez hasonlók — szervezet és rendeltetés tekintetében — nálunk nem léteznek.

9. Ecoles militaires. Ezen iskolák egyéves tanfolyamaiban jól kiképzett és minősített altiszteket a tiszt vizsgára készítenek elő;**) m. p. a gyalogság és tengerészlet számára St. Maixentban, a lovasság számára Saumurban, végre a tüzérség és a hadmérnöki kar számára Versaillesben. Csak oly altisztek vétetnek fel, kik legalább két évet töltöttek a csapatnál, a felvételi vizsgán***)

*) A francia katonai nevelésnek a francia iskolai zászlóaljnak ez alapos ismertetését azon szempontból közöljük a „Ludovica Acad. Közl.” után, mert testgyakorlati oktatásunknak ily szellemű reformálása már csak idő-kérdés. Szerk.

**) M. p. tettleges állománybeli tisztéké. Az Ecoles militaires rendeltetése tehát lényegesen különbözik a Ludovica Akadémia szabadságot állománybeli tisztképző tanfolyamától.

***) A „Le Progrès Militaire“ 1885. jun. 24-iki száma közli Campenon hadügyminiszternek egy rendeletét, melyben elismerő-

megfelelnek és a 25. életévet meg nem haladták. A jelöltek, kik a vizsgára már a csapatnál előkészítettnek, örömestéri rangot és két franknyi napi zsoldot kapnak. A létszámot évenként a hadügyminiszter állapítja meg; St. Maixentban az a 400-at is felülhaladja. A személyzet élén egy ezredes vagy alezredes mint igazgató, egy őrnagy mint aligazgató áll; van továbbá 24 tanító és segéd, egy tanügyi- és egy gazdaszatkezelési bizottság. A vizsgálatok márczius végén egy, a hadügyminiszter által ki-nevezett bizottság előtt tartatnak meg; kedvező eredmény mellett a jelöltek azonnal hadnagyokká nevezetnek ki. — Ez intézmény mindenesetre bővebb megbeszélést érdemel, mivel a tiszt állománynak nagyobb felét szolgáltatja és a mellett, hogy szabad pályázat nyílik mindenki számára, jóval gyorsabban vezet célhoz, mint a tisztképzés másik módja.

10. Bataillons scolaires. 1882-ben az akkori francia közoktatásügyi miniszter, a sajnós, korán elhunyt Paul Bert, külön bizottságot alakított, melynek rendeltetése volt tanulmányozni, hogy mi módon lehetne az ifjúságnak katonai nevelése által előkészítőleg a csapatkiképzést előmozdítani.*). E kérdés még ugyanazon év jul.

leg nyilatkozik a felvételi vizsgálatoknál mutatkozott eredményekről, az altiszteknek előkészítését a csapatnál buzgó tisztekre kívánja ruházni és közli a felvételi vizsgának következő módosított programját. A számok az egyes tantárgyaknak tulajdonított coefficientst jelentik.

Vezetés, parancsadásra való képesség és hajlam . . .	30
Írásbeli vizsga	{ Tollbamondás 8
	{ Elbeszélés 12
	{ Mennyiségtan 8
	{ Mértan 8
Szóbeli vizsga	{ Mennyiségtan és mértan 10
	{ Topographia és erődítészet 10
	{ Történelem 12
	{ Földrajz 12
	{ Gyakorlati 12
Katonai kiképzés	{ Belső szolgálat, harcztéri szolgálat, lövészet 12
	{ Torna 2
	{ Vívás 2
Összesen . . .	140

*) Ez egyaránt nagy hazafi és kiváló tudós megnyitó beszédéből nem hallgathatom el a következő nagyérdemű részletet: „Le kell mondanunk azon skepticizmusról, mely nagyon is könnyen rejtőzik szabadelvű nézetekkel hiú látványosságok mögé. Gyermekünk emlékezetében hazájuk dicsteljes multját, történelmünk hőseit kell felidézni; évkönyveink díszet képező, hazáért és kötelességért hozott önfeláldozások számos példának esetelése által kell őket lelkesíteni, szerencsétlenségeink elbeszélése és megvilágítása által sziveiket rezgésbe és felháborodásba hozni. Feladatunk ezen részét, mely talán a legszebb, minden eszközzel: tollal s vésővel, ecsettel s zenével kell megvalósítanunk, hogy a hazafiság nemes tűzét felélesztjük s tápláljuk . . . Elöttem a katonai nevelés az által, hogy az értelmes engedelmességet tanítja és a kikerülhetlen áldozatokat követeli, a leghathatósabb eszköz az erkölcsi nívaut, ha nem is emelni, de legalább fentartani. Mondták és alkalmasint még gyakrabban fogják mondani, hogy törekvésünk a militarizmust ismét behozni, a test és lélek gépies kezelésének azon módját, melyre az emberanyagot kizsákmányoló nagy férfiak annyit súlyt fektetnek. Ez alapos tévedés. Ellenkezőleg a katonai nevelés legbiztosabb bástya a militarizmus ellen. Nem rabszolgahajlamokat, hanem a valóban szabad ember erényeit fejlesztí az, mert törvény és szabályok előtti engedelmesség a szabadságot sem nem zavarja, sem nem akadályozza, hanem ellenkezőleg biztosítja, és igazában csakis ezáltal nyeri a szabadság valódi kenetét. Nem! a katonai nevelés a mint azt mi értjük, nem praetorianusok iskolája; polgárokat fog az nevelni, kik szabadság- és hazáért a legnagyobb áldozatokra készek és kik, bármit is tartson fenn számukra a jövő, megtanulták vala, hogy a fáradoalmaknak a kötelességekkel arányosan kell nőni. Ez fogja legbiztosabb alappját képezni ama állampolgári nevelésnek, mely legelső gondja kell, hogy legyen ama férfiaknak, kiket a nemzet megtisztelt azok képezésével, kik majdan örömet, boldogságát és dicsőségét alkotandják“.

6-án Grévy elnök egy leirata által nyerte előzetes megoldását. Határozatainak lényege a következő: Minden nyilvános iskola vagy többnek egyesítése, mely 2—600, legalább 12 éves növendékből áll, tornászati és katonai gyakorlatok céljából egy „tan-zászlóalj” (bataillon scolaire) képez, melynek négy százada egyenként legalább 50 növendékből áll. E zászlóaljak összeállítását megelőzi a században való kiképezés, melyet egy katonai bizottság szemlél meg. Minden „tan-zászlóalj” számára a katonai hatóság a nyugdíj állományból egy parancsnokot (instructeur en chef) és négy segédet (instructeurs adjoints) nevez ki. A gyakorlatok a szabad időben tartatnak, minden iskola részéről legalább egy tanító van jelen; csak az orvos által testileg alkalmatlannak osztályozott fiúk menthetők fel. Az egyenruha nem kötelező; a fegyverek a hadseregnél használatban levők mintájára készültek, de zászlóaljként csupán 3 darab löképes; ezek is csak a 14 évet meghaladott növendékek által használatnak czellövészetre, mire személy- és évenként 30 tölteny van kiszabva. Minden zászlóalj egy a közoktatásügyi miniszter által adományozott zászlóval bír, mely azon intézetnél őriztetik, melynek növendékei az évi főszemle alkalmával legjobb előmenetelt tanúsítottak.

A vázolt nevelési rendszer, mely némileg emlékeztet Lykurg és Solon idejére, még nagyon is ifjú intézmény, semhogy eredményeiről máris ítéletet lehetne mondani. Nem hiányzanak hangok, melyek hajlandók az egészet inkább holmi játéknak, ártatlan „katonásdinak” tartani, míg a néhány hónap előtt Párisból hirdetett nagy „gyermekháború” azt bizonyítja, hogy a legtidvőbb intézmény is, káros irányban elfajulhat.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expédiálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk

Elmaradt példányok reclamatioja a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet) intézendő.

A korcsolyázás kézikönyve megjelent Porzsolt Jenőtől s 1 frtért kapható e lap kiadóhivatalában. Ez első és egyetlen magyar munka a korcsolyázásról. Tartalma: A jég és hó sportjai. — A korcsolyázás multja. — A korcsolyákról. — A jégről és a korcsolyapályákról. — A korcsolyázók öltözetéről. — Szerencsétlenségek kikerülése a jégen. — A korcsolyázás alapgyakorlatai. — Korcsolya-kirándulások. — A műkorcsolyázás gyakorlatai. — Korcsolyaugrások. — Összetett korcsolya-gyakorlatok. — Angol korcsolya-figurák. — Korcsolya-versenyek rendezése. — Korcsolya-versenyek eredmények. — Játékok a jégen. — jégvelociped és jégvitorlás. — A hó sportjai. — Hócipő és hócipő-versenyek. — A fővárosi és vidéki korcsolyázás. — A könyvben harmincznégy díszes kép is van.

A fővárosi vívó-clubban a saison megnyitása óta nagy élénkség uralkodik. A tagok mindennap szép szám-

mal gyülekeznek, s nagy szorgalommal gyakorolják magukat. A rendes tanítások e hó 15-én kezdődtek a club régi mestere vezetése mellett. A club választmánya néhány tagjának kívánatára újabban tornaszereket állítottatott fel, úgy hogy a tagok most a vívás és czélba lövés mellett a tornaszatban is kiképezhetik magukat. — Megemlítjük még, hogy a club e hó 1-én tartotta meg szokásos bankettjét a fővárosi VI. és VII. ker. kör külön helyiségeiben, melyen a tagok majdnem kivétel nélkül részt vettek. Az ez alkalommal is megjelent „En garde” című alkalmi humorisztikus újság nagy tetszés közt olvastott fel.

Esztergomban Bessenyei Szabó Mihály' atletikai club alakításán fáradozik, úgyszintén Kovács Elek Nyiregyházán.

Egy match volt Szabadkán tricycle és bicycle közt, melynél a 16.000 méter távon a háromkerekű gépet hajtó Vermes Lajos bajnok győzött 23 : 50 rendkívüli szép idővel.

Az „**Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület**” saját alapítókeje gyarapítása 1887 november hó 19-én az ó-becsei nagyvendéglő éttermében tombolával egybekötött zártkörű táncestetlyt rendezett. E táncmulatságra a „Szabadkai Torna-Egylet” több tagja Matkovich Miklós vezetése alatt legyalogolt.

Szigethi Benedek Gyula három hónapra átrándult Pécsre. A „Pécsi Athletikai Club” tagjait a vívásban fogja oktatni.

Izecsészkul Leo az „Achilles Egylet” tagja, vívótermet nyitott Szabadkán. Működésének amateur jellege van.

Utazás Rómába vasparipán. Az „Achilles Egylet” tagjai Vörös Géza, Ruther Géza, Misi Antal és Vass Pál 1887 november 15-én indultak el Székes-Fehérvárról Rómába, a pápai jubileumi ünnepekre.

BRÖMER-ELMERHAUSEN és TÁRSA
KERÉKPÁR-RAKTÁRA
 BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 36. sz.

„Hillmann, Herbert és Cooper”
 Coventry-i (Angolország)

világhírű gyarának vezér-képviselősege.

Valamennyi újdonságok, bőröndök, nyergek, lámpák, esengők, sipok, stb-ben raktáron vannak.

Angol-kerékpározó iskola a házban.

(Képes árjegyzék bérmentve küldetik.)

Tartalom: A vívómesterek mérkőzése. — Egy új korcsolya. Pirovich Aladártól. — Az ugródeszka. Follinus Árpádtól. — Az „Achilles Sport-Egylet” jégünnepélye. — Washington mint sportsman. — A francia katonai nevelés. (Folytatás.) — Különfélék. — A hivatalnok kisasszony. (Folytatás.)

A hivatalnok kisasszony.

(Folytatás.)

Bánházi igazi odaadással ápolá collegáját betegségében, de mitsem használt; az öregség ellen küzdeni nem lehet. Jánosi Ferencz meghalt s Bánházi Tamás 12 év óta hű társát elvesztette. — Bánházi Tamás arcán az őszinte fájdalom, sőt talán a kétségbeesés kifejezése ült, midőn bement hivatalába s öreg társának íróasztalát üresen találta. — Főnöke biztatta, hogy e napokban már fog kapni új társat és 2 ember munkáját nem sokáig kell végeznie, de ez nem vigasztalta őt, sőt talán jobban elszomorította, hogy ama szobába, melyben 12 évig oly hű barátságban éltek, egy idegen teszi be lábát. — Ki tudja, milyen lesz az? hogy férnek össze és el tudja-e vele felejtetni régi bajtársát.

Azt mondta főnökének, hogy inkább ne fogadjon senkit, elvégzi maga is a dolgot; de a főnök végre is kénytelen volt valakit felfogadni, a hivatal érdeke megkövetelte ezt.

Kedvetlenül folyt a munka Bánházi tollából és gyakran felsohajtott, midőn a szomszéd íróasztalra tekintett, melynek tintatartójából már kiszáradt a tinta, a tollat rozsdá lepte és a léniát vastag porréteg borította be.

— Édes Istenem, mondogatta magában, — ha a katonával eltemetik a fegyvert, mért nem temetik el a tollat, tintatartót, a vonalzó, magát az egész íróasztalt? hogy ne látná itt, hogy ne emlékeztetné arra, kit úgy szeretett, kit úgy megsiratott.

És a nagy fájdalom közepette a Brisley és Comp. bizományos üzlet főnöke egyszerre azzal az újsággal lepi meg Bánházi Tamást, hogy holnaptól kezdve az irodába egy nő jön dolgozni. — Bánházi Tamásban elhült a vér és ajkára nem jött pár perczig egyetlen szó sem. — Egy nő az ő irodájában!

A derék, a pontos, a lelkiismeretes Jánosi Ferencz helyébe egy nő! Micsoda igazságtalanság ez a sorstól?!

Hát már annyira ment a nőemancipáció, hát már nem főznek a világon az asszonyok, hát már nem törődik a világ azzal, hogy a világ összes rántásai elégnek?!! Hát a nők már tollat ragadnak főzőkanál helyett? hiszen ez kétségbeejtő!

Hiába próbálgatta a főnök úr meggyőzni Bánházi Tamást, hogy a nőknek is meg kell adni az alkalmat, hogy kenyéroket megkereshessék, hogy a nők is képesek az irodai munkára, hogy lelkiismeretesek, hogy az üzlet érdeke megkivánja, hogy nőt alkalmazzon, hiába volt minden, Bánházi Tamás csak mélyen felsohajtott és dühében oly mélyen bevágott a tintatartóba, hogy egész mutató ujját befeketítette.

— No lán, — dörmögte magában, — legyen csak itt a drágalátos kisasszony, hogy ki fog engem kaczagni, mert tintás lett az ujjam! Már most vége van minden kényelemnek, mert vigyázni kell, hogy a hivatalnok kisasszonynak mi tetszik. Ha rá akarok gyujtani, meg kell előbb kérdezni a hivatalnok kisasszonyt, hogy nines-e terhére, ha 4 krajczáros szivart szivok; hogy fintorgatja orrocskáját, hogy micsoda szalmaszag van az irodában; ezentúl havanna szivart kell szivni. Hjah! mert kisasszony van a hivatalban! Talán át kell engednem a kályhamelletti helyet a kisasszonynak, mert fázhatnak az ablak mellett, ha hideg van.

Nyáron, ha ki akarja nyitni az ablakot, a kisasszony kétségbeesik, mert légyonat van. Ha meleg nyári napokban izzadni fog és homlokáról a vízcepp csurog, le nem veheti le felső kabátját, mert kisasszony van az irodában. — Eddig collegája igazi jó barátja volt, most

pedig kap majd egy halálos ellenséget, ki intrigálni fog ellene, ki üldözni fogja, ki fogja nevetni, ki fogja gúnyolni háta megett és talán még szemébe is.

Bizonyosan valami házsártos aggszűz lesz, hiszen ki is lehetne más? Vagy ha nem lesz halálos ellensége, akkor még kétségbeejtőbb lesz; ha végre az aggszűz elkezd neki udvarolni, és a nyakába akarja magát akasztani, akkor inkább kiszökik, inkább ott hagyja a 12 év alatt elért szép fizetését, ott hagyja a nyugodalmas állást, mi most már gyötrelmes állás lesz reá nézve s elköltözik más világrészbe. Oh szegény Jánosi Ferencz — miért is haltál te meg?!

Ily szomorú gondolatok születtek 24 órán keresztül Bánházi Tamás agyában. Végre elhatározta magában, hogy leghidegbben, legdurvább közönyösséggel fogja fogadni a jövevényt, nem lesz iránta udvarias, mint a nők iránt másutt kellene; mit sem fog vele törődni, éli a világát.

Intrigáljon a főnöknel, nevesse őt ki, mit törődik ő vele, rá sem fog nézni, nem is fog neki köszönni, minek toladott oda, minek akarja elfoglalni azt az íróasztalt, melyet 12 éven keresztül az ő jó barátja birt. — És mikor másnap megérkezett az új kellega s a főnök bemutatta Szénási Anna kisasszonyt, Bánházi Tamás udvariatlan egykedvűséggel fogadta, asztala mellől félig felemelkedve valamit mormogott magában s aztán folytatta munkáját, mitsem törődve a hivatalnok kisasszonnyal.

A főnök úr felkérte Bánházit, hogy oktassa be a kisasszonyt teendőibe, és ott hagyta őket az irodába ketteskén.

Szénási Anna tehát elfoglalta azt a terjedelmes nagy íróasztalt, melyet Jánosi Ferencz nem vitt át a másvilágra. — Bánházi Tamás a szomszéd íróasztalnál úgy érezte magát, mintha hallaná az íróasztalnak feljajdulását, mikor letelepedett melléje a jövevény. Nem merte fölemelni fejét a számadásokról s csak úgy lehajtott fejjel pislogott oldalt, hogy vajjon mit csinál a hivatalnok kisasszony.

És a kisasszony el kezdte rendezgetni az íróasztalát, kihuzta a nagy fiókokat, melyekben még ott voltak a megboldogult Jánosi Ferencznek pipái és verpeléti dohánya.

Bánházi Tamás szíve összeszorult, a mint látta, hogy a dohányos szelenczét kezébe veszi a kisasszony.

Ah, e kegyeletlen kezek bizonyosan kidobják a pipákat és a dohányt. Areza lángba borult a dühtől s az összeadásban egy hatalmas hibát csinált.

— Uram, fordult a leány, kezében tartva a dohányszelenczét, Bánházihoz, elődöm tárgyai még itt vannak a fiókban. A főnök úrtól hallottam, hogy Jánosi Ferencz úr önnek régi jó barátja volt, e tárgyak tehát kétségkívül senkit sem illehetnek meg oly jogosan, mint önt, mert önre nézve kedves emléktárgyak lehetnek, nem lenne szíves tehát átvenni ezeket?

Bánházi meglepetve ugrott föl asztalától s a nélkül, hogy egy szót tudott volna szólni, átvette a pipákat, a dohányszelenczét, az összevíssza görbült pipaszurkálót, egy félig eltört szopókát, néhány ezüst kupakot, egy darab taplót és több aprólékos tárgyat.

— Köszönöm szözlött végre dalgova Bánházi, ez szép öntől, hogy rá gondolt.

— A leány elnevette magát; hiszen kérem, én nem is használhattam volna; mig ön kétségkívül hasznukat veheti.

— Hasznukat! de hiszen a kisasszonynak kellemtelen lenne a pipafüst?!

— Oh legkevésbé sem, atyám odahaza folyton dohányszik s igen sajnálnám, ha ön miattam rendes szokásairól lemondana.

Bánházi Tamás érezte, hogy egy kicsit le van főzve, és ez még jobban bosszantotta; leült tehát asztalához és dolgozott tovább.

A hivatalnok kisasszony hamar belejött az irodai munkába. — Bánházinak csak egyszer kellett megmagyaráznia mindent s a leány könnyen felfogta. — Bánházi kénytelen volt megvallani magának, hogy társa külsejében meglehetősen csalódott; egy vén házastros aggszűzet vélt benne feltalálni, és helyette egy fiatal, üde, 18 éves leány lett a kollegája.

Annál rosszabb, mondogatta magában, ebben nagyobb a hiúság, a tetszvágy, a kaczérság; ez bizonyosan meg akar hódítani, csak hogy bolondá tegyen mindenkét. — Oh, ilyenek a fiatal leányok, sokat hallott ő róluk már; de nem, ő nem engedi magát behalóztatni, nem fog szépeket mondani, még csak észre sem veszi szépségét s úgy bánik vele, mintha egy házastros vén asszony ülne a mellette levő íróasztalnál.

— No bizony, talán még új ruhát is csináltasson az új collega miatt, csinosítsa magát, minden harmadik helyett mindennap borotválkozzék, figyeljen a nyakkendő csokrára, a hajválasztékra, a bajusz kipedrésére! Soha, soha! ötlet az ő 12 éves kerékvágásából senki ki nem zökkenti, most sem öltözik csinosabban, sőt ellenkezőleg még pongyolább lesz, hadd lássa a kollega, hogy nem törődik vele, hogy nem kíván neki tetszeni, csak azért sem kíván neki tetszeni.

S aztán elővette nagy tajtékpipáját, szízig töltötte aransárga verpelétivel és úgy füstölt belőle, mintha a Brisley és Comp. cég gőzkazánának szerződött volna dupla fizetéssel.

Azt mondta a kisasszony, hogy ő eltűri a füstöt, no hát jól van, majd csinál ő neki füstöt, úgy hogy ki is füstöli innen. És a kis szobában nagy gomolyokban kóválygott a füst. Elhomályosította az ablakot, körülfolyta mindkettőjük fejét, de azért Bánházi csak fujta, fujta tovább egész tudóvel és leste, hogy mikor fog szólni a hivatalnok kisasszony, hogy ő csak azért is füstöljön majd tovább. — A leány egyszer csak elköhintette magát, Bánházi már várta, hogy no most fog mindjárt jöni a kifakadás; de a leány nem szólt semmit és Bánházi fujta tovább a füstöt. — Egyszerre már a saját feje kezdett szédelegni, egészen elkábult, arca elhalványodott és mikor felkelt az asztal mellől, támoynogni kezdett.

— Talán rosszul van Bánházi úr, szolt a leány, látva Bánházi arcának sápadtságát.

— Oh nem, nem, köszönöm, csak egy kicsit a szabad levegőre kell mennem.

— Várjon csak, mindjárt segítünk rajta, szolt a leány, és fölszakította az ablakokat. A füst felhők rohanak kifelé az ablakon és friss légáram jött be belyettők. — Bánházi érezte, hogy feje kábultsága mulik, de most már még dühösebb lett, a mint látta, hogy a saját fegyverével verte meg magát, hogy maga lett rosszul a füsttől, a mivel ellenségét akarta elűzni.

— Lássá, lássá, Önnek nem jót tesz az erős dohányszik, egészen belehalványodott; vigyázzon, beteg ne legyen, mit csinálnék én magam a hivatalban?

— Oh kérem, szolt zavart udvariassággal Bánházi, a kisasszony már egészen belejött a hivataloskodásba, mintha már csak 12 év óta csinálná, mint magam.

— Ejnye, ejnye, Bánházi úr, hát olyan vénnek lát-szom, mintha 12 év óta hivataloskodnám már? szolt

pajkosan kaczagva a leány — mire Bánházi még jobban zavarba jött.

— Oh nem, nem, épen nem így értettem. A kisasszony szépsége... Bánházi megakadt és a leány még jobban kaczagott.

No lám, már bókólok is neki, és már is kaczag, dörmögte magában Bánházi.

— Hagyja el Bánházi úr, a bókolás nem illik magához. — El sem hinném magának, ha mondaná is, hogy szép vagyok, hiszen oly szemeket meresztget rám, mintha kiakarna nézni a szobából. — Úgy-e, maga halálos ellenségem nekem?

No hiszen több se kellett szegény Bánházinak, fülig elpirult, ajka dalogni kezdett s alig győzte magát mentetgetni, hogy mennyire örvend, hogy őt nyerhette meg; hogy az iroda komorságát az ő jelenléte, hogy elűzi; hogy a hivataloskodás idejét mily kellemessé, mily bájoszá, mily vonzóvá teszi az ő jelenléte stb. stb. . . .

Eleintén nehezen ment Bánházinak a mentetgetődés, de később úgy belejött, oly hévvel bizonyítgatta, hogy új kollegájának mennyire örvend, hogy valósággal beillett egy kis szerelmi vallomásnak is. — Ez a nap forduló pontot képezett a hivatalszoba történetében, meg tört a jég közöttük, kezdtek beszédesebbek lenni, de azért Bánházi nem szűnt meg magában dörmögni az új hivaltárs miatt.

— Tessék, ha Jánosi Ferencz volna hivaltársam most is, akkor jó lett volna még a tavalyi felöltő, de most, hogy kisasszony van a szobában, újat kellett csináltatnom; a zöld nyakkendőmet is multkor oly erősen nézte meg, hogy ma már nem mertem felkötni, odaajándékoztam a mosónőmnek; tessék ismét új költség! Egy új nyakkendő 60 kr., egy felöltő 15 frt, az összesen 15 frt 60 kr. Az új hivaltárs tehát 15 frt 60 krba került nekem, pedig még egy hónapjánál sincsen tovább itten! Ő nagysága kedvéért bizonyára majd új téli kabátot is kell csináltatni, vagy legalább is új prémet a nyakára!!

Aztán a téli csizmákat sem lehet használni, hanem orosz lakkezipőben kell járni és lábszárvédőket kell használni, persze, mert így elegans és ő nagysága szereti az eleganciát maga körül!

És Bánházi csak folyton dörmögött magában s folyton csináltatta a csinosabb új ruhákat, mintha Szénási Anna követelte volna azt tőle, pedig bizony egyetlen szóval sem czéltott ruhájára. Ez idő alatt Bánházi folyton figyelmetlenebb lett a hivatalos dolgában. Megtörtént vele egyszer az is, hogy — a mi soha 12 éves hivataloskodása alatt nem esett meg rajta — a főkönyvbe tintafoltot ejtett. Rettenetesen röstelte a dolgot, és hogy észre ne vegyék, a kis diákok módjára hirtelen felnyalta a tintafoltot nyelvével.

Persze a kisasszonynak ezt rögtön észre kellett venni, és nem tarthatta vissza kaczagását.

— Az Istenért, Bánházi úr, egészen fekete az ajka, ingerelte még másnap is Bánházit a leány.

Egyszer aztán még nagyobb baj történt, Bánházi a számadásban egy nagy hibát csinált.

Az ördögös leány persze észrevette. Bánházi régóta félt attól, hogyha hivaltársa valami hibát fog találni számadásában, rögtön befogja jelenteni a főnöknek; hanem nagyon csalódott hitében Bánházi, a leány nem futott be a főnök szobájába, hanem odahívta Bánházit és rámutatott a hibás tételre:

— Nézze csak, Bánházi úr, ezt talán ki lehetne korrigálni úgy, hogy a főnök úr észre se vegye.

(Vége köv.)